

TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS

2015

 ILMARINEN

TOIMINTAKERTOMUS

1. TALOUDEN KEHITYS

Suomen talouden pitkäaikainen heikko kehitys jatkui edelleen vuonna 2015. Vuosien 2008–2009 finanssikriisiä ja syvää taantumaa seurannut lyhyt elpyminen muuttui uudeksi taantumaksi vuonna 2012. Suomen talous supistui lievästi vuosina 2012–2014 eikä talouden kasvu käynnistynyt vuonna 2015. Tässä suhteessa Suomi menestyi heikommin kuin useimmat muut euroalueen maat, joissa talouden elpyminen käynnistyi jo vuoden 2015 aikana. Pitkän, jo vuonna 2009 alkaneen taantumajakson seurauksena Suomen kokonaistuotanto on edelleen selvästi vuoden 2007 tason alapuolella. Kyseessä on siten modernin historian pisin jakso, jonka aikana tuotanto ei keskimäärin ole kasvanut lainkaan.

Pääsyyinä Suomen talouden pitkäksi muodostuneeseen taantumaan on ollut viennin heikkous. Sen taustalla puolestaan ovat vaikuttaneet monet tekijät; näitä ovat olleet vientimaiden heikko kehitys, epäedulliset valuuttakurssimuutokset, elektroniikkateollisuuden ja paperiteollisuuden ongelmat sekä heikentynyt kilpailukyky erityisesti läntisiin naapureihin verrattuna.

Myönteisenä kehityksenä voidaan pitää sitä, että vuoden 2015 aikana kauppataase ja vaihtotase kääntyivät uudelleen lievästi ylijäämäisiksi. Syynä tähän ei kuitenkaan ollut viennin kasvu vaan tuontihintoja alentanut öljyn maailmanmarkkinahinnan lasku.

Yksityinen kulutus ja investoinnit pysyivät vuoden aikana edelleen hyvin vaisuina eikä kokonaistuotanto kasvanut juuri lainkaan.

Heikon talouskehityksen seurauksena työllisyys supistui. Vuonna 2013 solmitun työllisyys- ja kasvusopimuksen mukaisesti nimellispalkkojen kasvuvauhti pysyi hyvin hitaana. Koska työllisten määrä supistui, seurauksena oli palkkasumman nousun hidastuminen noin 1 prosenttiin vuonna 2015. Tällä oli vaikutuksensa työeläkejärjestelmän maksutuloon, jonka kasvu jäi myös hyvin pieneksi. Työttömyysaste nousi vuoden 2015 aikana yli 9 prosenttiin - ja työllisyysaste supistui vajaan 68 prosenttiin.

Palkkamallit kohensi jonkin verran suomalaisen tuotannon hintakilpailukykyä mutta samalla palkkasumman heikko kehitys hidasti sekä vero- ja maksutulon että yksityisen kulutuksen kasvua.

Kesällä 2015 työmarkkinaosapuolet sopivat vuonna 2013 solmitun työllisyys- ja kasvusopimuksen vuoden 2016 syksyyn asti ulottuvan loppukauden palkankorotuksista. Tämän lisäksi työmarkkinajärjestöt neuvottelivat pitkään pääministeri Sipilän esittämästä uudesta työmarkkinaratkaisusta, jolla parannettaisiin kilpailukykyä. Neuvotteluratkaisua ei kuitenkaan syntynyt kertomusvuoden aikana.

Kuluttajahintojen nousu pysähtyi vuonna 2015 kokonaan ja hintataso aleni 0,2 prosenttia. Tärkein syy tähän oli öljyn hinnan lasku.

Talouden pitkittyneen taantuman seurauksena julkisen talouden tila pysyi edelleen heikkona vuoden 2015 aikana. Valtion ja kuntien yhteenlaskettu alijäämä oli noin 6 miljardia euroa eli noin 3 prosenttia bkt:n arvosta. Koko julkisen talouden alijäämän ennakoidaan jääneen hieman tätä pienemmäksi, koska työeläkesektorin pysyi edellisvuosien tapaan rahoitusylijäjämisessä. Silti myös työeläkesektorin rahoitusylijäjäminen supistui.

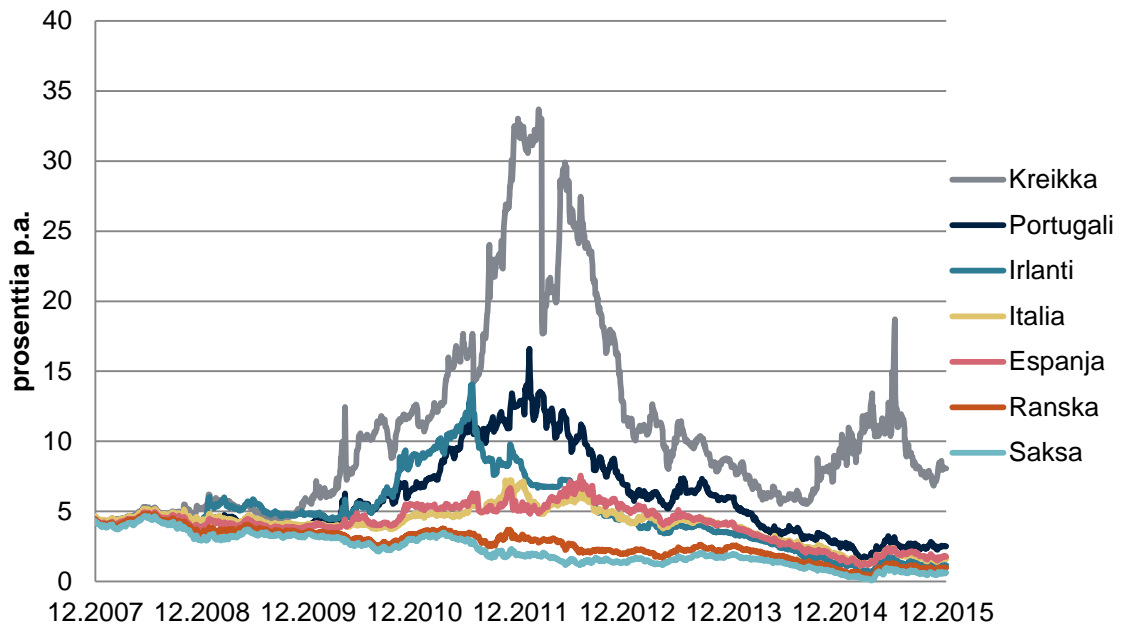
Julkisen sektorin niin sanottu EMU-velka nousi edellisvuosien tapaan suhteessa bkt:n arvoon ja ylitti ensimmäisen kerran kriittisen 60 prosentin rajan.

Pääministeri Kataisen hallitus päätti keväällä 2014 uusista toimista, joilla julkisen talouden alijäämää supistetaan. Osana toimenpidepakettia oli sosiaaliturvaetuuksien indeksikorotusten alentaminen vuonna 2015. Alennus koski myös työeläkkeitä. Työeläkeindeksin nousu leikattiin 1,1 prosentista 0,4 prosenttiin, mikä osaltaan jarrutti hieman eläkemenojen kasvua.

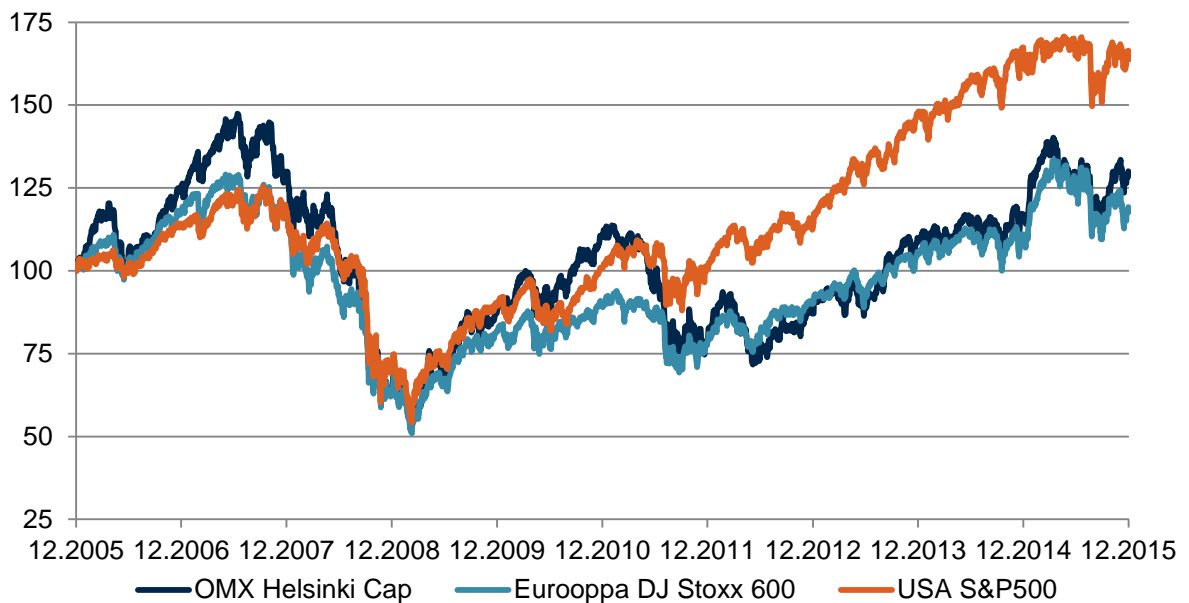
Maailmantalous kasvoi vuonna 2015 runsaat 3 prosenttia. Tärkeimpiä kasvun vetureita olivat Yhdysvallat ja Kiina. Myös EU-maiden taloudet jatkoivat elpymistään. Euroalueen talouskasvu jäi kuitenkin noin yhteen prosenttiin. Suuri vaikutus globaalitalouden kehitykseen oli Kiinan talouskasvun hidastumisella ja öljyn maailmanmarkkinahinnan voimakkaalla laskulla. Nämä tekijät hidastivat merkittävästi hintojen nousua. Raaka-ainehintojen laskulla oli kielteinen vaikutus monien raaka-aineita tuottavien maiden kuten Venäjän talouteen.

Euroopan Keskuspankki jatkoi rahapoliittista elvytystään ja piti euroalueen lyhyet ohjauskorot nollassa. Tämän seurauksena korkosijoitusten tuotot jäivät varsin pieniksi ja monista vähäriskisistä valtionlainoista sijoittajat saivat jopa negatiivisia tuottoja. Osakekurssien kannalta vuodesta muodostui loppujen lopuksi hyvä. Kurssien nousu oli voimakkainta vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana. Sen jälkeen epävarmuus Kiinan talouden kehityksestä painoi osakekurssit laskuun noin puolen vuoden ajaksi. Kurssit nousivat uudelleen vuoden viimeisen neljänneksen aikana. Osakesijoittajan kannalta sijoitusvuodesta tuli hyvä ja reaalituottoja kohensi myös inflaation pysähtyminen.

Euromaiden 10 vuoden valtionlainojen korkokehitys

Osakemarkkinoiden kehitys

2. TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄN KEHITYS

Työmarkkinajärjestöt pääsivät vuonna 2014 yhteisymmärrykseen seuraavan eläkeuudistuksen sisällöstä. Eläkeuudistuksella tavoitellaan vuonna 2012 solmitun työurasopimuksen ja pääministeri Kataisen hallituksen asettamien tavoitteiden mukaisesti keskimääräisen eläkeiän nousua ja julkisen talouden kestävyysvajeen supistumista.

Neuvotteluratkaisuun perustunut uusien eläkelakien valmistelu tapahtui sosiaali- ja terveysministeriössä vuoden 2015 alkupuolella. Pääministeri Sipilän hallitus antoi lainvalmistelun pohjalta esityksen eduskunnalle, joka hyväksyi uudet eläkelait marraskuussa 2015. Uudet lait tulevat voimaan vuoden 2017 alussa. Valmistelut muutosten toimeenpanoksi etenevät eri tahoilla.

Eläkeuudistus merkitsee muutoksia eläkejärjestelmän eläkeikärajoihin ja eläkekattumiin. Lisäksi työeläkemaksujen arvioidaan vakiintuvan lähelle nykyistä tasoa.

Uudet eläkelait tähtäävät vanhuuseläkkeen ikärajojen asteittaiseen nostamiseen. Ikärajat lähtevät nousemaan vuonna 2018 nousten kolmella kuukaudella ikäluokkaa kohti vuoteen 2027 asti siten, että vuonna 1955 syntyneiden vanhuuseläkkeen alaikärajaksi tulee 63 vuotta ja 3 kuukautta ja vuonna 1962 syntyneille 65 vuotta. Tämän jälkeen nousu pysähtyy kolmen vuoden ajaksi. Vuodesta 2030 alkaen ikärajat kehittyvät siten, että elinajan odotteen ja työuran pituuden odotteen suhde pysyy tulevaisuudessa vakiona.

Vanhuuseläkkeen yläikäraja seuraa sopimuksen mukaan alarajan kehitystä siten, että se on jatkosakin noin 5 vuotta alarajaa korkeampi - yläikärajaa korotetaan kuitenkin harvemmin, vuosi kerrallaan. Myös elinaikakerroin säilyy osana järjestelmää, mutta sen painoarvoa eläkkeen määräytymisessä kevennetään.

Eläkeuudistuksen myötä syntyy kaksi uutta eläkemuotoa: työuraeläke ja osittainen varhennettu vanhuuseläke.

Työuraeläke tarjoaa mahdollisuuden jäädä eläkkeelle edelleen 63 vuoden iässä, jos eläkkeen hakijalla on vähintään 38 vuoden mittainen työura ja jos hän on lisäksi tehnyt joko fyysisesti tai henkisesti raskasta työtä ja jos hänen työkykynsä voidaan katsoa heikentyneen. Työuraeläkkeen kriteerit tarkentuivat lainvalmistelun yhteydessä.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke korvaa nykyisen osa-aikaeläkkeen. Tämä tarjoaa mahdollisuuden nostaa aikaisintaan 61-vuotiaana eläkettä, joka on joko 25 tai 50 prosenttia vanhuuseläkkeestä. Vuonna 2025 ikäraja nousee 62 vuoteen.

Eläkeuudistus muuttaa myös eläkkeen kattumista. Vuodesta 2017 lähtien eläkkeen laskennan perustana olevasta eläkepalkasta ei enää vähennetä palkansaajan työeläkevakuutusmaksua. Toisaalta vuoden 2005 eläkeuudistukseen sisällyneistä korotetuista kattumista luovutaan.

Eläkeuudistukseen sisältyvien etuusmuutosten arvioidaan alentavan tulevia eläkemenoja niin paljon, että keskimääräistä työeläkemaksua ei Eläketurvakeskuksen arvion mukaan tarvitse nostaa

vuodelle 2017 sovittua 24,4 prosentin tasoa korkeammaksi. Eläkemaksujen korotuspaineen purkamisen ja keskimääräinen eläkeiän nousu alentavat valtiovarainministeriön arvion mukaan julkisen talouden kestävyysvajetta määrällä, joka on 1 prosentti bruttokansantuotteen arvosta.

Telan kuolevuusperustejaos sai kesällä 2015 valmiiksi ehdotuksensa uudeksi TyEL:n mukaisessa vakuutuksessa noudatettavaksi kuolevuusperusteeksi. Kuolevuusperustejaoksen selvitysten mukaan kuolevuuden aleneminen on ollut odotettua nopeampaa ja kuolevuuden kehitys on erilaista eri ikäryhmissä.

Kuolevuusmalli muutetaan vuoden 2016 lopussa ja kuolevuuden alenemista kuvaavat ikäsiirrot ovat keskimäärin 1,7 vuotta kymmenessä vuodessa nykyisen 1 vuoden sijasta. Perustemuutos merkitsee sitä, että vanhuuseläkevastuut kasvavat keskimäärin 4 % nykyperusteeseen verrattuna ja vanhuuseläkemaksu nousee noin 0,2 prosenttiyksikköä. Kuolevuustäydennys kohdistuu pääosin nuorempiin ikäluokkiin. Eläkeuudistuksen sopimuksen mukaisesti kuolevuusperustemuutos kustannetaan nykylaista poikkeavalla tavalla. Vuoden 2017 lakiuudistuksessa on huomioitu nykylaista poikkeava rahoitusperiaate.

Vakavaraisuusuudistus ja muu työeläkealan säättely

Osana työmarkkinajärjestöjen eläkesopimusta sovittiin myös työeläkeyhtiöiden osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun painoarvon korottamisesta nykyisestä 10 prosentista 20 prosenttiin. Muutos merkitsee sitä, että nykyistä suurempi osa osaketuottojen vaihtelusta siirtyy eläkejärjestelmän kannettavaksi. Uudistus kasvattaa eläkejärjestelmän riskitasoa, mutta se parantaa yksittäisten eläkelaitosten riskinkantokykyä. Uudistuksella tavoitellaan osakesijoitusten osuuden kasvua ja parempia sijoitustuottoja. Muutos astuu voimaan porrastettuna vuosien 2017 ja 2018 aikana.

Laki eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja sijoitusten hajauttamisesta tulee voimaan 1.1.2017 ja se korvaa voimassa olevan eläkelaitoksia koskevan vakavaraisuuslainsäädännön. Vakavaraisuusvaatimukset perustuvat edelleen sijoitusten riskillisyyteen. Uuden lain mukaisessa vakavaraisuuslaskennassa otetaan nykyistä tarkemmin ja kattavammin huomioon kaikki eläkelaitosten toiminnan kannalta olennaiset laitoksen sijoitustoiminnan riskit sekä vakuutusriskit. Riskit otetaan huomioon laissa säädetyn riskiluokituksen mukaisesti ja samaan sijoitukseen voi kohdistua usea eri riski. Laskennassa otetaan lisäksi huomioon sijoitusten odotettu tuotto ja eri riskitekijöiden välinen riippuvuus. Vakavaraisuusraja kuvaa kuten nykyisinkin sitä vakavaraisuuspääoman määrää, joka eläkelaitoksella tulee olla vakuutus- ja sijoitusriskejä varten. Vakavaraisuusraja on sitä suurempi, mitä riskillisimpiä sijoituksia eläkelaitoksella on. Vakavaraisuusrajan laskenta perustuu nykyisestä poiketen koko sijoitusomaisuuteen, kun nykyisin vakavaraisuusraja määritellään vastuuvulkaa vastaavalle määrälle. Vastuuvulan kattamista koskevista säännöksistä luovutaan tarpeettomina, mutta sijoitusten hajauttamista koskevia säännöksiä jää edelleen.

3. ILMARISEN TULOS JA VAKAVARAISUUS

Vuosi 2015 oli kotimaisen reaalitalouden heikosta kehityksestä huolimatta Ilmariselle hyvä sijoitusvuosi. Pörssikurssit nousivat vuoden aikana useimmilla markkinoilla. Ilmarisen sijoitusten vuosituotto oli 6,0 (6,8) prosenttia, minkä seurauksena yhtiön vakavaraisuuspääoma vahvistui yli 300

miljoonalla eurolla. Kuluttajahintaindeksi laskun vuoksi sijoitusten reaalituotoksi muodostui 6,2 (6,3) prosenttia. Luku oli lähellä edellisvuoden tasoa ja ylitti pitkän ajan keskiarvon 2,1 prosenttiyksiköllä.

Ilmarisen yritys- ja yrittäjäasiakkaiden lukumäärä pysyi toimintavuoden aikana lähes ennallaan. Ilmarisen oman toiminnan tehokkuus pysyi edellisvuoden hyvällä tasolla. Tehokkuudesta kertova hoitokustannustulos parantui hieman edellisvuodesta ja hoitokulusuhde oli 75,5 (76,0) prosenttia.

Ilmarisen sijoitusten käyvin arvoin laskettu nettotuotto vuodelta 2015 oli 6,0 prosenttia (6,8 prosenttia vuonna 2014). Vakavaraisuuspääoma eli yhtiön käypiin arvoihin arvostettujen varojen ja vastuiden erotus nousi 8 244,2 miljoonaan euroon (7 904,5). Vakavaraisuuspääoma oli vuoden 2015 päättyessä 29,6 (29,8) prosenttia vakavaraisuuslaskennassa käytettävästä vastuuvelasta.

Vakavaraisuuspääoma on tarkoitettu vakuutus- ja sijoitustoiminnan riskien kantamiseen. Työeläkeyhtiöiden vakavaraisuuspääoman valvontarajat määräytyvät yhtiön sijoituskannan riskipitoisuudesta, jota arvioidaan jakamalla sijoitukset riskin mukaisiin luokkiin ja laskemalla luokituksen perusteella niin sanottu vakavaraisuusraja. Luokittelu tehdään sijoituksen tosiasiallisen riskin perusteella. Vakavaraisuusrajaassa huomioidaan lisäksi vakuutusriski. Ilmarisen vakavaraisuuspääoma oli tilikauden päättyessä 2,0-kertainen (2,0) verrattuna vakavaraisuusrajaan.

Käyvin arvoin laskettu sijoitustoiminnan tulos oli 406,8 (804,8) miljoonaa euroa, kun vastuuvelalle hyvitetiin korko 1 317,2 (1 128,9) miljoonaa euroa ja osaketuottosidonnaiseen lisävakuutusvastuuseen siirrettiin 346,6 miljoonaa euroa (254,7). Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu sitoo vastuuvelan kymmenen prosentin osuudelta työeläkesijoittajien noteerattujen osakesijoitusten keskimääräiseen tuottoon ja siirtää siten osakeriskin tältä osin koko työeläkejärjestelmän kannettavaksi.

Yhtiön omalla vastuulla olevan vakuutusliikkeen tulos oli 32,2 (45,7) miljoonaa euroa ja hoitokustannustulos 35,4 (34,0) miljoonaa euroa. Vakuutusliikkeen tulos on vakuutusmaksussa perittyjen, vakuutusriskin kattamiseen tarkoitettujen maksujen ja korvausten erotus. Vakuutusliikkeen tulos siirretään sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti vakavaraisuuspääomaan sisältyvään tasoitusmäärään. Hoitokustannustulos on määrä, jolla vakuutusmaksun hoitokustannusosat ja muut vastaavat tuotot ylittävät niillä katettavat liikekulut. Hoitokustannustulos siirretään vakavaraisuuspääomaan siltä osin, kuin sitä ei käytetä asiakashyvityksiin.

Työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain mukaan vakavaraisuuspääomasta on vähennettävä kaikki sellaiset taseeseen merkitsemättömät velkoihin rinnastettavat erät, joiden suoritusvelvollisuutta on pidettävä todennäköisenä. Vakavaraisuusastetta laskettaessa kyseiset erät tulee huomioida vakavaraisuuslaskennan perusteena olevassa vastuuvelassa heti, kun laki tai laskuperuste on vahvistettu, vaikka muutos tulisi voimaan vasta myöhemmin.

Tästä syystä vakavaraisuutta laskettaessa vakavaraisuuspääomaan kuuluvasta tasoitusmäärästä vähennetään työntekijäin eläkelain mukaisen lisäeläkevakuutuksen osuus, joka siirretään 1. päivänä tammikuuta 2017 tasausvastuuseen. Tasausvastuuseen siirtyvä osuus tasoitusmäärästä oli

19,3 miljoonaa euroa vuoden 2015 lopussa. Vakuutusliikkeen tuloksesta 4,8 miljoonaa euroa aiheutui lisäeläkevakuutuksesta.

Ilmarisen kokonaistulos käyvin arvoin vuodelta 2015 oli 474,3 (884,5) miljoonaa euroa.

TyEL-vakuutusmaksujen alennuksiin eli asiakashyvityksiin käytettävissä oleva rahamäärä määräytyy yhtiön vakavaraisuuspääoman ja hoitokustannustuloksen perusteella. Vakavaraisuuspääomassa ei tällöin huomioida vakuutusriskejä varten varattua tasoitusmäärää. Asiakashyvityksiin käytettäväksi siirretään 98 (93) miljoonaa euroa vuodelta 2015. Siirto on 0,59 (0,56) prosenttia vakuutetusta palkkasummasta ja 196 (182) euroa Ilmarisessa vakuutettua työntekijää kohti.

Edellä esitetyt tulosta ja vakavaraisuutta koskevat tiedot perustuvat tilinpäätöksen liitetiedoissa esitettyihin, käyvin arvoin laskettuihin tunnuslukuihin. Ne kertovat yhtiön taloudellisen tuloksen ja tilan tuloslaskelmaa ja tasetta paremmin. Sijoitusten arvostus virallisessa kirjanpidossa perustuu hankintamenuun, ja tuloslaskelmassa näytettävän voiton määrää sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön etukäteen vahvistama laskuperuste. Kirjanpidollisen kokonaistuloksen ja tuloslaskelman voiton erotus kirjataan poistoeron muutosta lukuun ottamatta vastuuvetäen. Vuonna 2015 tuloslaskelman mukainen voitto oli 5,3 (4,3) miljoonaa euroa.

Seuraava laskelma kuvaa tuloslaskelman tuloksen yhteyttä käyvien arvojen mukaiseen kokonaistulokseen:

Milj. e	2015	2014
Tilikauden voitto tuloslaskelmalla	5,3	4,3
Vastuuvetäen muutos		
Tasoitusmäärän muutos	32,2	45,3
Osittamattoman lisävakuutusvastuun muutos	855,0	80,0
Siirto asiakashyvityksiin	98,0	93,0
Poistoeron muutos	1,7	0,2
Arvostuseron muutos	-517,8	661,8
Tulos käyvin arvoin	474,3	884,5

4. VAKUUTUSKANTA JA VAKUUTUSMAKSUTULO

Valtaosa Ilmarisessa työntekijänsä vakuuttaneista työnantajista tekee yhtiön kanssa vakuutus sopimuksen. Tilapäisesti työtä teettävät voivat kuitenkin tilittää työeläkemaksunsa työeläkevakuutusyhtiöön varsinaista vakuutus sopimusta tekemättä.

Ilmarisen vakuutuskanta supistui hieman toimintavuonna. TyEL-vakuutuksia oli vuoden 2015 lopussa 38 354 kappaletta, mikä on 133 kappaletta eli 0,3 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vakuutus sopimuksen tehneiden työnantajien lisäksi 5 450 (5 893) tilapäistä työnantajaa tilitti Ilmariseen TyEL-vakuutus maksuja.

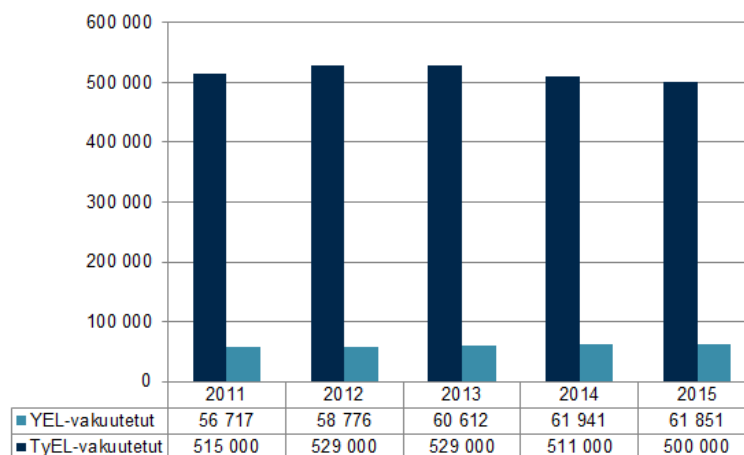

Ilmarisen TyEL-vakuutusten piirissä oli vuoden päättyessä 500 500 (511 000) vakuutettua. Vakuutettujen lukumäärä supistui noin 2 prosenttia, mikä oli osin seurausta palkansaajien määrän supistumisesta koko taloudessa. TyEL-vakuutusten kattama henkilöstömäärä vuonna 2015 oli keskimäärin 13 (13).

Ilmarisessa vakuutettu TyEL-palkkasumma oli 16 651 (16 713) miljoonaa euroa. Tämä oli 0,4 prosenttia pienempi kuin edellisen vuoden vakuutettu palkkasumma. Vakuutetusta TyEL-palkkasummasta lasketun markkinaosuuden arvioidaan vuonna 2015 hieman supistuneen edellisvuoteen verrattuna.

YEL-vakuutuksia oli vuoden lopussa 61 851, mikä on 90 vakuutusta eli 0,15 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. YEL-vakuutusten keskimääräinen työtulo oli 24 003 (24 041) euroa vuodessa. Se pieneni edellisestä vuodesta hieman.

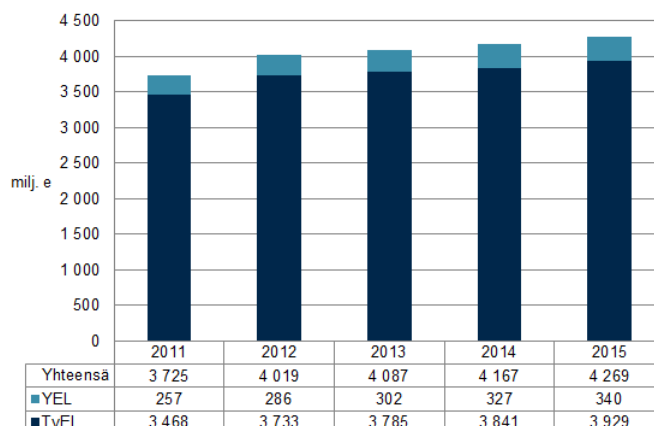
Vakuutettujen lukumäärä

Ilmarisen vakuutusmaksutulo vuonna 2015 oli 4 268,7 (4 167,4) miljoonaa euroa. Maksutulo kasvoi 2,4 prosenttia edellisvuodesta. Maksutulon nousu johtui työeläkemaksujen korotuksesta. TyEL-vakuutusten vakuutusmaksuja kertyi 3 929,0 (3 840,5) miljoonaa euroa, eli TyEL-maksutulo kasvoi 2,3 prosenttia edelliseen vuoteen nähden. Vuonna 2015 TyEL-maksuun alennuksina annetut asiakashyvitykset olivat yhteensä 94,1 miljoonaa euroa oltuaan edellisenä vuonna 84,2 miljoonaa euroa.

YEL-vakuutusten maksutulo oli 339,7 (326,8) miljoonaa euroa, missä oli kasvua 3,9 prosenttia.

Vakuutusmaksutulo

Luottotappiot jäivät vähäisiksi heikosta suhdannetilanteesta huolimatta. Luottotappiot saamatta jääneistä TyEL-vakuutusmaksuista olivat 11,3 (14,5) miljoonaa euroa. Luottotappiot laskivat yli 20 % ja luottotappioiden osuus maksutulosta oli vain 0,28 (0,38 %). Tähän vaikuttivat osaltaan konkurssien määrän aleneminen ja saatavien kiertonopeuden parantamiseen tähdänneet toimet yhdessä ulkoisen kumppanin kanssa.

Luottotappiot saamatta jääneistä YEL-vakuutusmaksuista olivat 2,2 (2,3) miljoonaa euroa. YEL:n luottotappioista ei Ilmariselle kuitenkaan jää tappioita, koska YEL-eläkkeiden rahoitusjärjestelmässä valtion osuus korvaa vakuutusentottajilta saamatta jäävän vakuutusmaksun.

Uusia TyEL-vakuutuksia myytiin 3 614 kappaletta. Tämä lisää vuotuista TyEL-maksutuloa 80,2 miljoonalla eurolla vuoden 2016 aikana. Siirtoliikkeessä Ilmarisen TyEL-vakuutuskanta pieneni 243 vakuutuksella ja maksutulo pieneni 41,7 miljoonalla eurolla.

Uusia YEL-vakuutuksia myytiin 5 919 kappaletta. Tämä lisää YEL-maksutuloa 32,1 miljoonalla eurolla. YEL-vakuutusten työeläkeyhtiöiden välisessä siirtoliikkeessä vakuutuskanta pieneni 158 vakuutuksella ja maksutulo 0,7 miljoonalla eurolla.

Kertomusvuoden lopussa 31.12.2015 tapahtui kaksi vakuutuskannan siirtoa. Ilmariseen siirtyi Oriolan Eläkesäätiön vakuustustoiminta ja sen mukana varoja yhteensä 66 miljoonaa euroa. Summa muodostui 51,3 miljoonan euron vastuuvelasta ja 14,7 miljoonan euron siirtyvästä vakavaraisuuspääomasta (28,6 % vastuuvelasta). Ilmarisesta siirtyi pois OP-Pohjolan eläkevakuutuksia OP-Eläkekassaan. Vakuutusten mukana siirtyi varoja yhteensä 124,1 miljoonaa euroa. Summa koostui TyEL-vakuutusten ja TEL-lisäturvan yhteensä 95,4 miljoonan euron suuruisesta vastuuvelasta sekä 28,7 miljoonan euron vakavaraisuuspääomasta (30,1 % vastuuvelasta). Siirtojen yhteisvaikutuksena Ilmarisen eläkevarat supistuivat noin 58 miljoonalla eurolla ja vastuovelka noin 44 miljoonalla eurolla. Siirtojen vaikutuksesta Ilmarisen vastuovelka supistui noin 0,14 prosenttia.

5. VAKUUTUSMAKSUTASO

Vuonna 2015 keskimääräinen TyEL-maksu oli 24,0 prosenttia palkasta eli 0,4 prosenttiyksikköä korkeampi kuin edellisenä vuonna. Alle 53-vuotiaiden työntekijöiden maksuosuus oli 5,70 prosenttia ja 53 vuotta täyttäneiden 7,20 prosenttia. Työnantajan maksu oli keskimäärin 18,00 prosenttia palkoista. Työnantajan maksutaso vaihtelee vakuutuskohtaisesti ja riippuu myös työeläkeyhtiön asiakashyvityksistä. Ilmarisen asiakashyvitykset olivat keskimäärin 3,1 (2,8) prosenttia työnantajan maksusta.

Vuodelle 2016 vahvistettu TyEL-maksu on syksyn 2014 eläkesopimuksen mukaisesti 0,4 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuonna 2015, mutta koska maksuun annetaan 0,4 prosenttiyksikön tilapäinen alennus, TyEL-maksu pysyy keskimäärin ennallaan, eli on 24,0 prosenttia palkasta. Työnantajan keskimääräinen maksu on 18,00 prosenttia palkoista. Alle 53-vuotiaiden työntekijöiden maksu vuonna 2016 on 5,70 prosenttia ja 53 vuotta täyttäneiden maksu 7,20 prosenttia.

Vuoden 2015 YEL-maksu oli 23,7 prosenttia vahvistetusta työtulosta. Niillä yrittäjillä, jotka olivat ennen tilivuoden alkua täyttäneet 53 vuotta, YEL-maksu oli kuitenkin 25,2 prosenttia. Vuonna 2016 on 53 vuotta nuorempien maksu 23,6 prosenttia ja 53 vuotta täyttäneiden maksu 25,1 prosenttia.

6. ELÄKKEET JA TYÖKYKYÄ EDISTÄVÄ TOIMINTA

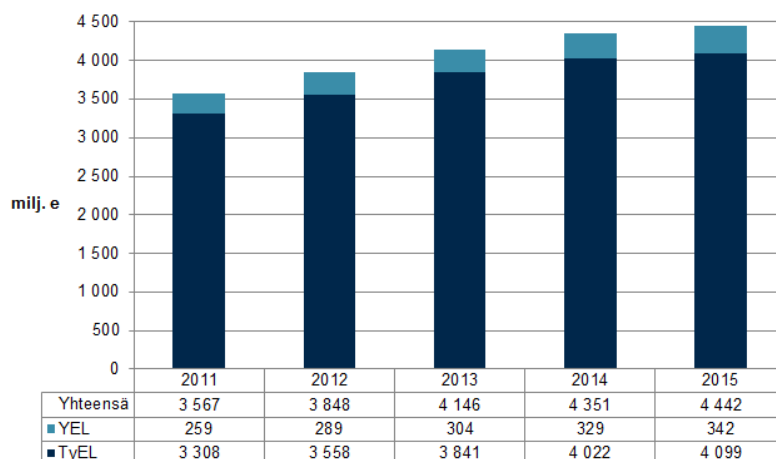
Uusia eläkepäätöksiä Ilmarisessa tehtiin 22 813 vuonna 2015, mikä on 1,7 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2015 Ilmarinen maksoi eläkkeitä yhteensä 4 441,6 (4 350,9) miljoonaa euroa. Eläkemeno kasvoi edellisestä vuodesta 2,1 prosenttia. Eläkemenon kasvu jatkui edellisvuosien tapaan siten suhteellisen nopeana.

Eläkemeno eläkelajeittain 2015

Milj. e	TyEL	YEL	Yhteensä	%
Vanhuseläkkeet	3 160,0	258,9	3 418,9	77,0
Varhennetut vanhuseläkkeet	249,7	23,0	272,7	6,1
Osa-aikaeläkkeet	15,3	3,9	19,2	0,4
Työkyvyttömyyseläkkeet	390,7	26,9	417,6	9,4
Työttömyyseläkkeet	0,0	0,0	0,0	0,0
Perhe-eläkkeet	283,5	29,7	313,2	7,1
Yhteensä	4 099,2	342,4	4 441,6	100,0

Suurin osa eli noin 83,1 prosenttia noin 4,4 miljardin euron eläkemenosta muodostui vanhuseläkkeistä. Työkyvyttömyyseläkkeiden osuus eläkemenosta oli runsaat 9 prosenttia ja perhe-eläkkeiden 7 prosenttia.

Maksetut eläkkeet

Ilmarisen saama eläkevakuutusmaksutulo oli runsaat 4,26 miljardia euroa. Eläkemeno ilman eläkkeiden hoitokuluja oli noin 4,44 miljardia euroa ja siten noin 173 miljoonaa euroa maksutuloa suurempi.

Eläkkeensaajien lukumäärä 31.12.2015

Perusturvan mukaiset eläkkeet

Milj. e	TyEL	YEL	Yhteensä	%
Vanhuuseläkkeet	203 874	27 455	231 329	71,6
Varhennetut vanhuuseläkkeet	14 767	3 239	18 006	5,6
Osa-aikaeläkkeet	1 392	330	1 722	0,5
Työkyvyttömyyseläkkeet	26 522	2 743	29 265	9,1
Perhe-eläkkeet	35 877	6 973	42 850	13,3
Yhteensä	282 432	40 740	323 172	100,0

Vuoden päättyessä eläkkeensaajia oli 323 172 eli 1,4 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin, jolloin heitä oli 318 867. TyEL-eläkettä sai vuoden päättyessä 282 432 (278 760) eläkkeensaajaa ja YEL-eläkettä 40 740 (40 107) eläkkeensaajaa.

Eläkepäättökset vuonna 2015

	2015	2014	Muutos-%
Uudet eläkepäättökset			
Vanhuuseläkkeet	10 627	10 195	4,2
Varhennetut vanhuuseläkkeet	7	170	-95,9
Osa-aikaeläkkeet	618	512	20,7
Työkyvyttömyyseläkkeet	5 650	5 911	-4,4
Perhe-eläkkeet	2 827	3 158	-10,5
Kuntoutusoikeuspäättökset	3 084	2 480	24,4
Uudet eläkepäättökset yhteensä	22 813	22 426	1,7
Kaikki eläkepäättökset yhteensä	41 293	41 335	-0,1

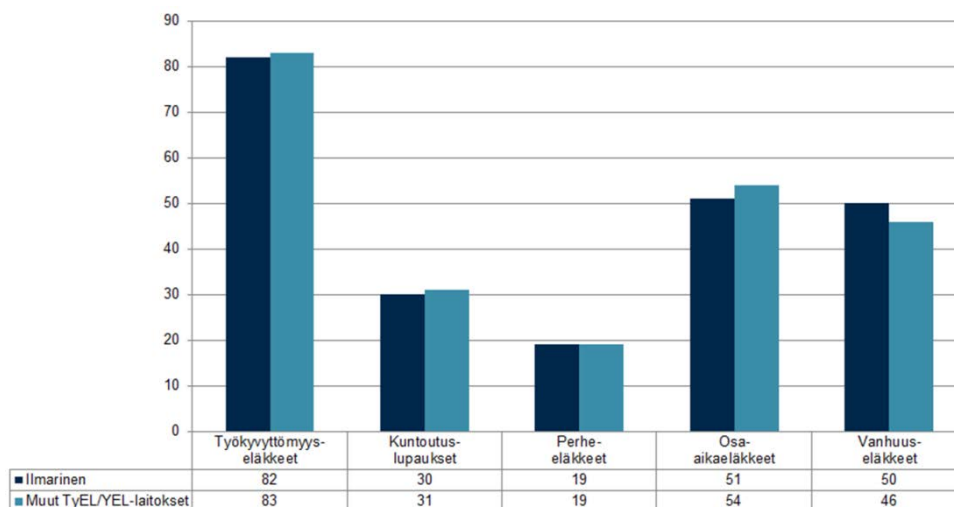
Ilmarinen antoi vuoden 2015 aikana yhteensä 41 293 eläkepäättöä. Määrä on lähes sama kuin edellisenä vuonna.

Uusien eläkepäättösten lukumäärä kasvoi 1,7 prosenttia vuonna 2015, ja niitä annettiin kuntoutusoikeuspäättökset mukaan lukien 22 813. Työkyvyttömyyseläkkeiden määrä aleni selvästi edellisestä vuodesta, samalla kun ammatillisen kuntoutuksen hyödyntäminen kasvoi. Vanhuuseläkkeiden määrä kasvoi hieman edelliseen vuoteen verrattuna.

Ilmarinen mittaa eläkehakemusten käsittelyn laatua toisaalta sillä, että hakijalle ei synny toimeentulokatkoa, ja toisaalta ratkaisujen pysyvyydellä muutoksenhakuasteissa. Kaikista uusista eläkepäättöistä 88,7 prosenttia annettiin eläkkeen alkamiskuukauden aikana. Niistä Ilmarisen hylkäävistä päätöksistä, joista valitettiin Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan, muuttui 12,1 prosenttia. Muuttuneiden päätösten osuus oli noin 2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin muilla yksityisen sektorin työeläkelaitoksilla keskimäärin. Vakuutuslaitosten päätöksiä muutettiin 19,3 prosenttia.

Eläkehakemusten käsittelyssä yhtiö oli vuonna 2015 nopeampi kuin vertailuryhmä lähes kaikissa eläkelajeissa.

Eläkehakemusten käsittelyajat 2015

Lähde: ETK 31.12.2015

Ilmarinen on tarjonnut hylkäävän työkyvyttömyyseläkepäättöksen saaneille asiakkailleen ohjaavaa palvelua muun muassa toimeentulon järjestämiseksi ja työelämässä jatkamiseksi. Vaikka asiakkaat ovat olleet tyytyväisiä palveluun, sen käyttöaste on laskenut vuosien myötä hyvin alhaiseksi. Tästä syystä palvelu on korvattu osittain ammatillisen kuntoutuksen palveluilla sekä vastaavalla ohjeistuksella Ilmarisen verkkosivuilla.

Työeläkeote lähetetään kaikille alle 60-vuotiaille joka kolmas vuosi ja yli 60-vuotiaille joka vuosi. Vuonna 2015 työeläkeote lähetettiin syys–joulukuussa syntyneille henkilöille sekä kaikille yli 60-vuotiaille. Eläkeotteita postitettiin loka–marraskuun aikana 205 755 henkilölle ja verkkopalvelusta otteen haki huhti–joulukuun aikana 55 638 henkilöä.

Ilmarisen työhyvinvointipalveluissa vuosi 2015 oli asiakasyhteistyön määrän näkökulmasta ennätysellinen. Asiakasyrityksille järjestettiin eri puolilla Suomea 40 työhyvinvointiseminaaria, joissa kävi noin 2 160 henkilöä. Lisäksi vuoden aikana oli käynnissä runsas 1 900 erillistä valmennusta tai muuta työhyvinvointihanketta yhteistyössä asiakkaiden kanssa. Näiden työhyvinvointihankkeiden piiriin kuului noin 160 000 Ilmarisessa vakuutettua työntekijää. Yhteistyö asiakkaiden kanssa on suunnitelmallista ja tavoitteellista, ja hankkeet kohdistetaan aina yhdessä tunnistettuihin työhyvinvoinnin haasteisiin. Yhteistyöstä tehdään sopimukset kirjallisesti, ja palveluiden tuloksellisuutta seurataan muun muassa asiakkaiden kanssa yhteisesti sovitulla mittareilla sekä asiakaskyselyillä.

Tulosten seuranta osoittaa, että palvelujen avulla on onnistuttu parantamaan työhyvinvointia ja pienentämään työkyvyttömyysriskiä asiakasyrityksissä.

Ilmarinen tukee asiakasyritysten työkyvyttömyysriskin hallintaa myös ammatillisen kuntoutuksen keinoin. Palvelu sisältää asiakasyritysten esimieskunnan koulutusta ja kuntoutuksen suunnittelu- vaiheessa neuvontaa ja asiantuntijatukea sekä esimiehille että henkilöstölle. Vahvistuksen ammatinvaihdon tai työhön paluun tukemiseen sai Ilmarisesta 3 000 työeläkekuntoutuksen hakijaa. Kasvua edellisestä vuodesta on yli 24 prosenttia. Varsinaisen kuntoutusjakson aikana yhtiö maksaa

työeläkelainsäädännön mukaisia etuuksia, joilla tuetaan kuntoutuksen aikaista toimeentuloa ja korvataan koulutuksesta aiheutuvia kuluja. Erilaisia kuntoutuksen etuuspäätöksiä annettiin vuonna 2015 yhteensä noin 5 800, missä oli kasvua edellisvuoteen yli 15 prosenttia.

Vuoden 2015 alusta lähtien työkyvyttömyyseläkettä hakeneille on annettu ammatillisen kuntoutuksen ennakkopäätös ilman eri hakemusta, jos työhön paluun mahdollisuuksia näyttää vielä olevan. Menettely mahdollistaa kuntoutuksen ja sen suunnittelun nopeamman käynnistymisen.

7. VAKUUTUSLIIKE JA VASTUUVELKA

Ilmarisen vastuuvelka oli vuoden 2015 päättyessä yhteensä 30 630,2 (28 402,3) miljoonaa euroa. Sijoitustappioita puskuroiva osittamaton lisävakuutusvastuu kasvoi nettomääräisesti 841,0 miljoonaa euroa ja oli vuoden lopussa 1 683,9 (842,9) miljoonaa euroa. Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu kasvoi osakekurssien nousun vuoksi 345,8 miljoonaa euroa ja oli vuoden päättyessä 1 235,2 (889,4) miljoonaa euroa. Muilta osin vastuuvelan kasvu oli 3,9 prosenttia.

Yhtiön omalla vastuulla olevan vakuutusliikkeen tulos oli 32,2 (45,7) miljoonaa euroa. Tasoitusmäärä kasvoi 32,2 miljoonalla eurolla 1 048,6 miljoonaan euroon.

Sijoitusten tuotosta hyvitetään vastuuvelalle korkoa laskuperusteiden mukaisesti. Pääosa työeläkeyhtiöiden vastuuvelan tuottovaatimuksesta määräytyy eläkelaitosten keskimääräisen vakavaraisuuden perusteella ja loppuosa, joka lasketaan 10 prosentin osuudelle vastuuvelasta, on sidottu eläkelaitosten keskimääräiseen noteerattujen osakkeiden tuottoon. Eläkelaitosten keskimääräisen vakavaraisuuden perusteella määräytyvä osuus tuottovaatimuksesta lasketaan lisäämällä 3 prosentin rahastokorkoon laskuperusteissa annettu eläkevastuun täydennyskerroin. Kaikkiaan vastuuvelalle vuonna 2015 hyvitetäväksi tuotoksi muodostui 5,7 prosenttia, josta osaketuottosidonnaiseen lisävakuutusvastuuseen sitoutunut tuotto oli 1,2 prosenttia. Muulle vastuuvelalle hyvitetiin 4,5 prosentin mukainen tuotto.

Vakuutusmaksujen laskennassa vuoden 2015 loppuun asti käytettävä perustekorko oli alkuvuonna 5,50 prosenttia ja loppuvuonna 5,75 prosenttia. Vakuutusmaksujen laskennassa siirrytään 1.1.2016 alkaen käyttämään vakuutusmaksukorkoa. Se on alkuvuonna 2,00 prosenttia.

Vastuuvelan katteena oleva omaisuus oli kertomusvuoden päättyessä 35 141,8 (32 725,0) miljoonaa euroa.

Vakuutusteknisen vastuuvelan erittely

Milj. e	2015	2014
Vakuutusmaksuvastuu		
Vastaiset eläkkeet	13 598,7	13 359,1
Osittamaton lisävakuutusvastuu	1 683,9	842,9
Ositettu lisävakuutusvastuu	98,6	94,8
Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu	1 235,2	889,4
Vakuutusmaksuvastuu yhteensä	16 616,5	15 186,2
Korvausvastuu		
Alkaneet eläkkeet	12 965,1	12 199,6
Tasoisuusmäärä	1 048,6	1 016,5
Korvausvastuu yhteensä	14 013,8	13 216,0
Vakuutustekninen vastuovelka yhteensä	30 630,2	28 402,3

8. SIOJITUSTOIMINTA

Eläkevarojen sijoittamisessa korostuu toiminnan pitkäjänteisyys. Ilmarisen sijoitustoiminnan tavoitteena on sijoitusten mahdollisimman korkea tuotto pitkällä aikavälillä. Sijoitusten keskimääräinen riski ei kuitenkaan saa olla liian suuri suhteessa yhtiön riskinkantokykyyn. Ilmarisen sijoitusvarallisuuden keskimääräinen reaalituotto-odotus pitkällä aikavälillä on neljä prosenttia ja tuoton odotettu keskihajonta noin 10 prosenttia.

Vuonna 2015 Ilmarisessa jalkautettiin sijoittamisen keskeisiä teesejä, joiden avulla vahvistettiin entisestään koko organisaation yhteistä sijoitustoiminnan arvopohjaa. Vuoden aikana tarkastettiin vuoteen 2020 ulottuva sijoitusstrategia, joka pitkällä tähtäimellä ohjaa sijoitustoimintaa. Keskeisiin strategian tuomiin muutoksiin kuuluvat pienenevä korkosijoitusten osuus, kasvava kiinteistö- ja infrastruktuurisijoitusten allokaatio-osuus sekä muuttuvaan eläkelainsäädäntöön liittyvä listattujen osakkeiden allokaatio-osuuden kasvu. Osana strategiaa tullaan myös jatkamaan vuoden 2015 aikakin toteutettua kiinteistösalkun hajauttamista ulkomaille.

Taloukasvu ja inflaatio olivat kertomusvuonna odotettua alhaisempia. Maailmantaloudessa suhdannekehitys oli epäyhtenäistä. Rahapolitiikan suunta oli kaksijakoinen Euroopan keskuspankin aloittaessa valtion velkahirjojen osto-ohjelman, mutta toisaalta USA:n keskuspankin aloittaessa koronnostot. Öljyn hinta jatkoi edellisvuonna alkanutta laskuaan.

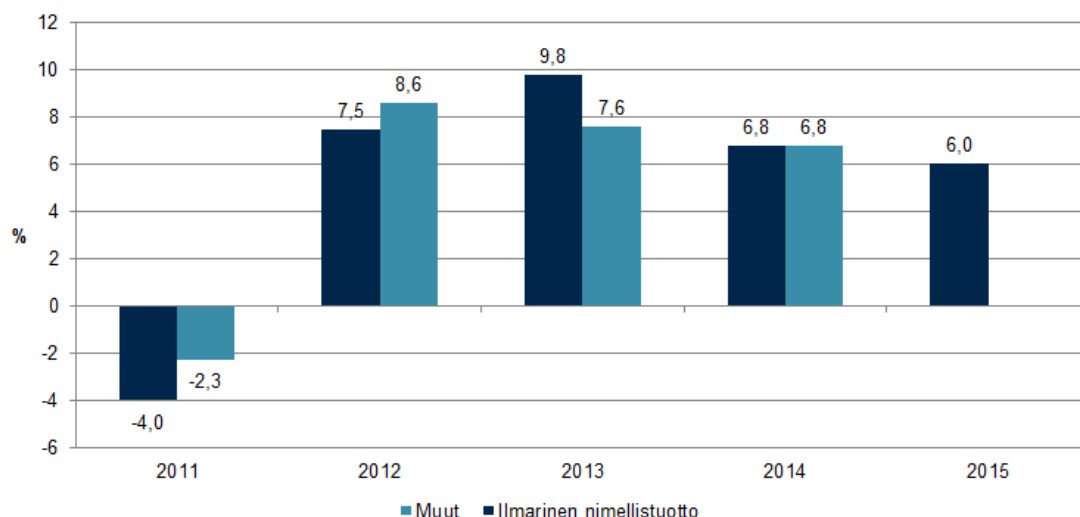
Ilmarisen sijoituksissa painotettiin vuoden aikana hyvin tuottaneita osakemarkkinoita, samalla kun duraatiota eli altistumaa nouseville koroille pidettiin pienenä. Myös onnistuneella valuuttanäkemyksellä oli positiivinen vaikutus sijoitustulokseen. Kokonaisuudessaan vuodesta 2015 muodostui sijoittajan kannalta hyvä.

Ilmarisen sijoitukset olivat vuoden 2015 päättyessä käyvin arvoin yhteensä 35 841,0 (34 195,5) miljoonaa euroa. Sijoitusten tuotto käyville arvoille laskettuna oli 6,0 prosenttia. Suomen inflaatio vuoden lopulla oli negatiivinen. Kuluttajahintaindeksi aleni 0,2 prosenttia. Ilmarisen sijoitusten arvon reaalisesti tuotoksi muodostui 6,2 prosenttia vuonna 2015. Edellisenä vuonna sijoitussalkun

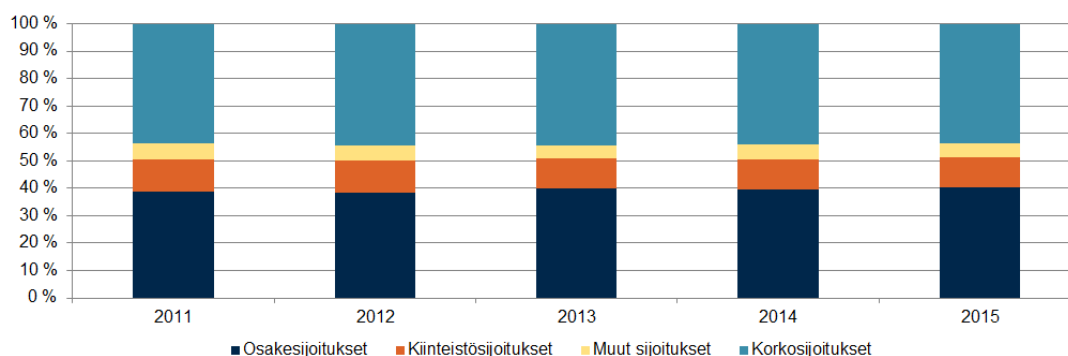
tuotto oli 6,8 prosenttia eli reaalisesti 6,3 prosenttia. Viiden viimeisimmän vuoden vuotuinen keskituotto käyville arvoille on ollut 5,1 prosenttia, mikä vastaa keskimäärin 3,6 prosentin vuotuista reaalituottoa. Laskettuna vuodesta 1997 Ilmarisen sijoitusten kokonaistuotto käyville arvoille on ollut keskimäärin 5,9 prosenttia vuotta kohden. Tämä vastaa 4,2 prosentin vuotuista reaalituottoa.

Sijoitustoiminnan nettotuotto

Seuraava erittely yhtiön sijoitusten jakaumasta noudattaa käypien arvojen mukaista jaottelua. Tiliinpäätöksen liitetietoihin sisältyvät tämän perusjakauman lisäksi sijoitusten riskijakauma sekä taulukko sijoitustuottojen jakautumisesta eri sijoituslajeihin.

Sijoitusten perusjakauman kehitys

Joukkovelkakirjalainojen, korkorahastojen ja muiden rahoitusmarkkinavälineiden osuus Ilmarisen sijoitusvarallisuudesta oli 40,4 (39,9) prosenttia. Niiden markkina-arvo johdannaiset huomioon ottaen oli yhteensä 14 475,8 (13 636,1) miljoonaa euroa ja tuotto käyville arvoille 1,0 (2,1) prosenttia. Valtioiden tai niiden kaltaisten liikkeeseen laskijoiden lainoissa oli 4 245,8 (5 026,0) miljoonaa euroa eli 29,3 (36,9) prosenttia. Rahamarkkinasijoitusten osuus oli 469,3 (922,0) miljoonaa euroa eli noin 3,2 (6,8) prosenttia ja tuotto 3,5 (9,0) prosenttia. Loput 67,4 prosenttia korkosijoituksista olivat yritysainoja. Pääosa yritysainoista oli luottoluokituksestaan korkeita. Luottoriskillisten

joukkovelkakirjalainojen tuotto oli 1,3 prosenttia. Vuoden lopussa joukkolainasalkun keskimääräinen juoksuaika oli 0,8 (-0,9) vuotta.

Ilmarisen yritysrahoituksen myöntämien lainojen kanta supistui vuonna 2015 lähes 24,9 prosenttia, kun yritysten kiinnostus TyEL-takaisinlainausta kohtaan laimeni edelleen yritysten alhaisen investointiaktiiviteetin vuoksi. Lainasaamisten osuus sijoitusvarallisuudesta oli vuoden päättyessä 3,0 (4,2) prosenttia. Uusia lainoja nostettiin vuoden 2015 aikana 183,1 (55,5) miljoonaa euroa. Koko lainakanta oli vuoden päättyessä 1 088,5 (1 448,5) miljoonaa euroa kertyneet korot mukaan lukien. Lainasaamisten tuotto oli 3,7 (4,3) prosenttia.

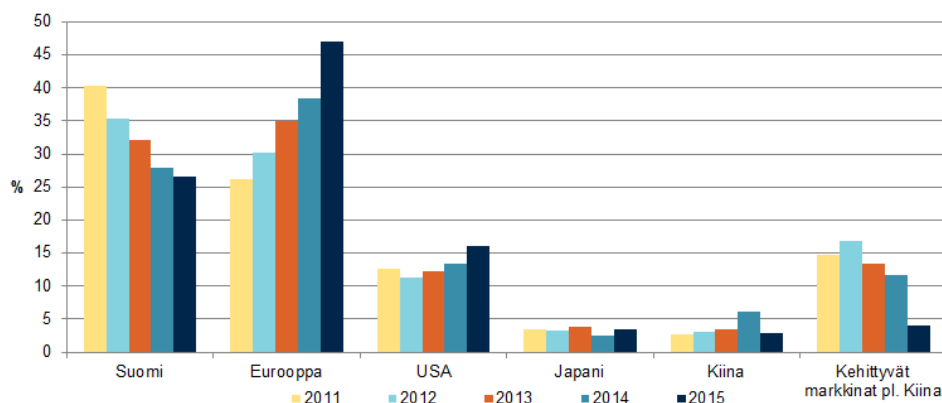
Yritysrahoituksen lainakanta, milj. euroa

Milj. e	2005	2010	2015	Tuotto-%
Takaisinlainat	534,9	1 684,9	682,4	3,6
Sijoituslainat	541,0	1 453,0	406,1	3,9
Yhteensä (sisältää kertyneet korot)	1 076,0	3 137,8	1 088,5	3,7
Osuus sijoituksista, %	5	11	3	

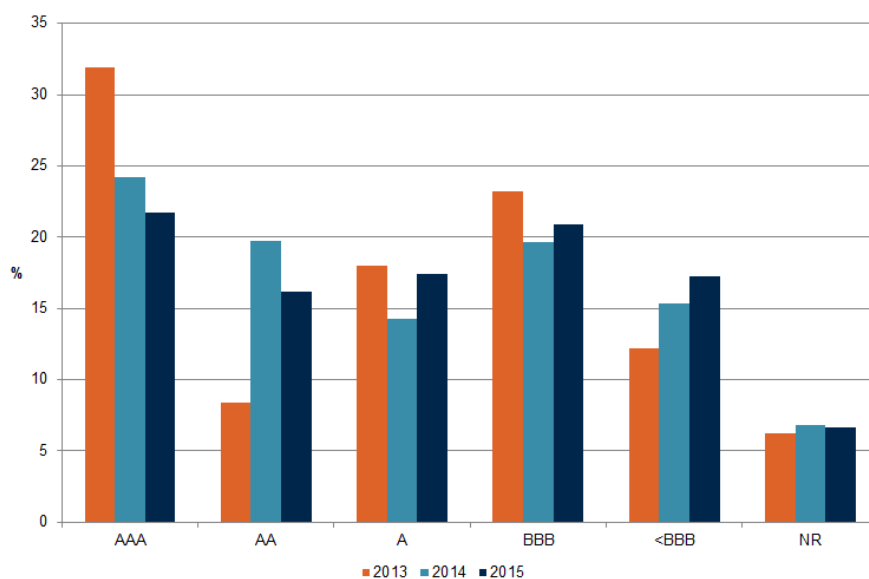
Edellä mainitut sijoitukset yhteensä muodostavat korkosijoitusten luokan. Kaikkiaan näiden sijoitusten osuus sijoituskannasta oli 43,4 (44,1) prosenttia ja tuotto 1,2 (2,4) prosenttia.

Noteerattujen ja noteeraamattomien osakesijoitusten sekä pääomasijoitusten osuus sijoituksista oli 40,2 (39,6) prosenttia. Niiden arvo nousi vuonna 2015 14 398,6 (13 539,4) miljoonaan euroon. Kotimaisten osakesijoitusten osuus tästä oli noin 27,8 (30,3) prosenttia eli noin 4 006,9 (4 096,0) miljoonaa euroa. Noteeratuista osakesijoituksista kotimaisten osuus oli 26,5 (28,0) prosenttia. Osakesijoitusten käyvin arvoin laskettu tuotto oli 11,6 (10,9) prosenttia.

Noteerattujen osakkeiden maantieteellinen jakauma

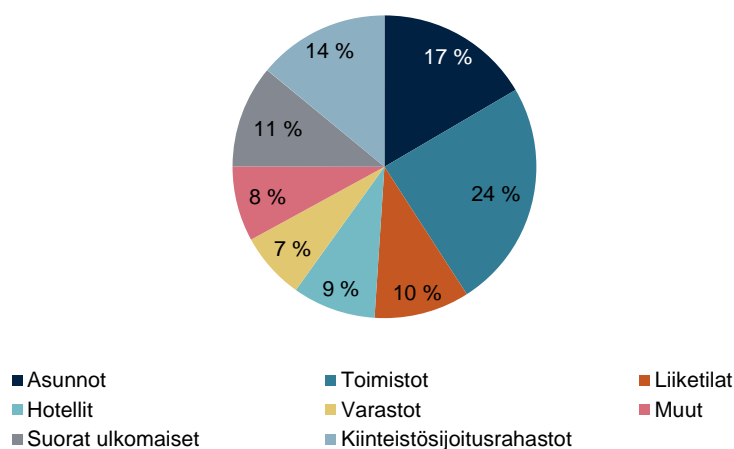
Joukkovelkakirjasijoitusten luottoriskijakauma

Osake-, valuutta- ja korkojohdannaisia käytetään sekä suojaustarkoituksiin että sijoitussalkun riskitason muuttamiseen. Johdannaisten käytön seurauksena osakesijoitusten riskin mukainen määrä oli 14 731,0 miljoonaa euroa eli 41,1 prosenttia sijoituksista. Korkojohdannaisten vaikutus on otettu huomioon edellä ilmoitetussa joukkolainasalkun keskimääräisessä juoksuajassa.

Kiinteistösijoitukset olivat vuoden 2015 lopussa 3 935,5 (3 735,4) miljoonaa euroa. Muutos edelliseen vuoteen oli 5,4 prosenttia. Kiinteistösijoitusten osuus sijoituksista oli 11,0 (10,9) prosenttia, josta kiinteistösijoitusrahastoja oli 1,4 prosenttiyksikköä. Suoraan omistettuja kiinteistösijoituksia oli 3 427,8 (3 243,6) miljoonaa euroa. Ilmarisen kotimaisten kiinteistöjen vuokrausaste pysyi edellisen vuoden tasolla ja oli vuoden lopussa 90,1 (88,2) prosenttia.

Kiinteistösijoitusten rakenne 31.12.2015

Yhtiön kiinteistösijoitusten kokonaistuotto oli 7,8 (5,4) prosenttia. Suorien kiinteistösijoitusten tuotto oli 7,0 (4,9) prosenttia. Kiinteistösijoitusrahastojen tuotto oli 13,0 (8,5) prosenttia. Suorien ulkomaisten kiinteistösijoitusten määrä kasvoi 397,2 miljoonaan euroon.

Sijoitusvarallisuuden markkina-arvosta oli vuoden lopussa noin 5,4 (5,4) prosenttia hyödykesijoituksia, sijoituksia absoluuttisen tuoton rahastoihin sekä muita sijoituksia. Tästä absoluuttisen tuoton rahastojen osuus oli 1,9 prosenttiyksikköä eli 670,8 miljoonaa euroa. Absoluuttisen tuoton rahastot tuottivat keskimäärin 12,8 prosenttia sitoutuneelle pääomalle.

Ilmarisen omistajapolitiikan vastuullisen sijoittamisen periaatteiden mukaisesti sijoituskohteen kanssa käynnistetään vaikuttamisprosessi, mikäli sen toiminta ei vastaa Ilmarisen sijoituskohteilleen asettamia kriteerejä. Mikäli vaikuttamisprosessi ei johda haluttuun lopputulokseen, sijoitus myydään. Lisäksi sellaisten sijoituskohteiden hankkimisesta pitäydytään, joiden toiminta ei täytä asetettuja kriteereitä. Vuoden 2015 aikana Ilmarinen oli mukana useissa sadoissa vaikuttamisprosesseissa.

9. RISKIENHALLINTA

Ilmarisen riskienhallinnan tavoitteena on estää yhtiön toimintaa uhkaavien riskien toteutuminen, minimoida toteutuneiden riskien aiheuttamat taloudelliset ja muut vahingot sekä turvata toiminnan jatkuvuus. Tavoitteena on lisäksi, että yhtiö voi hyödyntää hallitun riskinoton tarjoamat mahdollisuudet liiketoiminnassa, erityisesti sijoitustoiminnassa. Olennaisinta on Ilmarisen lakisääteisen toiminnan sekä vakuutettujen, eläkkeensaajien ja vakuutuksenottajien oikeuksien turvaaminen kaikissa tilanteissa.

Ilmarisella on yhtiön koko toiminnan kattava, hallituksen riskienhallintapolitiikkaan perustuva riskienhallintasuunnitelma. Riskienhallinnan yhtiötasoista seuranta, arviointia ja kehittämistä varten on organisaatioyksiköiden edustajista muodostuva riskienhallintatoimikunta. Toimikunta valmistelee määräajoin johtoryhmän hyväksyttäväksi yhtiön riskiarvion sekä päivittää vuosittain riskienhallintasuunnitelman. Riskiarviot käsitellään hallituksen tarkastus- ja riskienhallintavalio-kunnassa ja hallituksessa. Riskienhallintasuunnitelman hallitus vahvisti 27.5.2015.

Yhtiön riskienhallintatoiminto mukaan lukien sijoitustoiminnan riskien valvonta ja hallitusraportointi sisältyvät yhtiön aktuaaritoimesta ja riskienhallinnasta vastaavan johtajan vastuualueeseen. Näin varmistetaan sijoitustoiminnan raportoinnin ja riskienvalvonnan riippumattomuus riskiä ottavasta toiminnosta.

Sijoitustoiminnan riskinottoa ohjaavat hallituksen vahvistama sijoitussuunnitelma ja siihen liittyvä riskitasoanalyysi sekä sijoitusvaltuudet ja muut hallituksen määrittelemät periaatteet. Riskitason ja perusallokaation muutostarpeita seuraa tasehallintaryhmä, joka koostuu sijoitustoiminnan, aktuaari- ja riskienhallintatoiminnon sekä taloustoiminnon edustajista. Seuranta ja arviointia varten riskienhallintatoiminto tuottaa myös muun muassa skenaario- ja stressitestejä. Sijoitustoiminnassa riskenseuranta ja -hallinta ovat jatkuvaa.

Vuonna 2015 yhtiötason riskienhallinnan kehittämisessä vietiin läpi operatiivisten riskien raportointiin liittyvän kehitystyön ensimmäinen vaihe, nykytilan ja tavoitetilan määrittäminen sekä uuden raportointijärjestelmän vaatimusmäärittely. Jatkuvuudenhallinnassa kehitettiin liiketoiminnan vaikutusanalyysimalli häiriötilanteiden paremman johtamisen mahdollistamiseksi ja osallistuttiin finanssialan toimintaharjoitukseen (FATO 2015). Sijoitustoiminnan strategisten riskien hallinnassa pitkän aikavälin skenaarioanalyysit yhdistettiin osaksi sijoitusstrategiaprosessia.

Riskienhallintaa selostetaan tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa.

10. HENKILÖSTÖ

Ilmarinen konsernissa oli vuonna 2015 töissä keskimäärin 593 henkilöä, kun vastaava määrä vuotta aikaisemmin oli 600. Emoyhtiö Ilmarisessa työssä olevia oli henkilötyövuosina mitattuna kertomusvuoden aikana keskimäärin 535 (537). Tässä luvussa on mukana 65 (69) osa-aikaista työntekijää, joiden työpanos on keskimääriä laskettaessa oikaistu kokoajien henkilöiden työaikaa vastaavaksi. Perhevapailta ja muilla palkattomilla vapailla oli vuoden aikana 44 (59) henkilöä. Vuoden lopussa työsuhteessa emoyhtiö Ilmariseen oli 573 (576) henkilöä, joista vakituudessa työsuhteessa oli 542 (554).

Esimiestyön arvioinnissa mitattiin sitä, miten hyvin henkilöstö kokee esimiesten toimineen Ilmarisen johtamisen periaatteiden mukaisesti. Henkilöstökyselyn tulosten perusteella esimiesten alaisilta saama arvio pysyi korkealla tasolla ja oli 3,9 asteikolla 1–5 mitattuna. Eryyksen hyvää palautetta esimiehet saivat onnistumisen tukemisesta, oikeudenmukaisuudesta ja rohkeaan ajatteluun kannustamisesta, joissa kaikissa arviot olivat yli 4. Johtamisen periaatteiden lisäksi seuraamme työyhteisöperiaatteiden toteutumista arjessa. Tulosten mukaan yhdessä sovitut periaatteet toteutuvat hyvin – asteikolla 1–5 keskimäärin 3,8. Eryyksen korkealle vastaajat arvioivat työyhteisön hyvän hengen, asiakaslähtöisyyden ja arvojen ja pelisääntöjen kunnioittamisen (kaikissa arviot olivat yli 4).

Ilmarisen uudessa strategiassa painottuu energisoivan työyhteisön merkitys. Haluamme olla esikuvana siinä, kuinka työ ja työyhteisö voivat tukea vireyttä. Tätä tavoitetta tukee myös uudistunut toimintatila, joka on kokonaisuudessaan käytössä keväällä 2016. Monitoimitila tarjoaa toimivat ratkaisut erilaisiin työtilanteisiin. Sen keskeisiä tavoitteita on tukea vireyttä ja hyvinvointia sekä edistää vuorovaikutusta ja jatkuvan parantamisen kulttuuria. Koska olemme halunneet entistä paremmin mahdollistaa paikasta riippumattoman työskentelyn, lisäsimme mobiilien työvälineiden käyttöä merkittävästi.

Ilmarisen palkitsemisjärjestelmät, henkilöstörahaston kautta tapahtuvaa palkitsemista lukuunottamatta, uudistettiin vuoden aikana ja tulivat voimaan 1.1.2016. Lisäksi Ilmarisen hallitus vahvisti Ilmariseen palkka- ja palkkiopolitiikan, joka määrittelee Ilmarisen palkitsemisen periaatteet ja palkitsemisen elementit. Ilmarisen palkitsemisen periaatteiden mukaan palkitseminen Ilmarissa tukee strategian tavoitteita, yhtiön pitkän aikavälin etuja ja arvojen toteutumista. Se on ymmärrettävää, avointa ja erinomaisiin suorituksiin kannustavaa. Se on kilpailukykyistä, mutta kohtuullista sekä vastuullista ja hyvän riskienhallinnan mukaista.

Uuden palkitsemisjärjestelmän kuvaus löytyy Ilmarisen verkkosivuilta.

Lyhyen aikavälin palkitsemisen piirissä on koko henkilökunta. Tulospalkitsemisen tavoitteet on asetettu kunnianhimoisiksi, jotta ne kannustavat erinomaisiin suorituksiin. Henkilöstön pitkän aikavälin palkitseminen tapahtuu henkilöstörahastoon ohjattavan voittopalkkion kautta. Ilmarisen hallitus päättää vuosittain voittopalkkioista, joilla rahastoa kerrytetään. Rahastolle maksettavien voittopalkkioiden kriteerit on johdettu Ilmarisen strategisista tavoitteista. Rahastoon kuuluu koko henkilökunta johtoa lukuun ottamatta. Rahastoa hallinnoivat henkilöstön valitsevat valtuusto ja hallitus.

Ilmarisen johdon pitkän aikavälin kannustinjärjestelmä vuosille 2013–2015 päättyi vuoden lopussa ja järjestelmästä ansaitut palkkiot tullaan maksamaan järjestelmän mukaisesti neljän seuraavan vuoden aikana. Vuosien 2010–2012 johdon pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmästä viimeinen neljästä erästä tulee maksuun keväällä 2016.

11. TIETOTEKNIikka

Eläkekäsittelyn tietojärjestelmien uudistus jatkui suunnitelmien mukaisesti ja uusi eläkekäsittelyjärjestelmä otettiin vuoden aikana käyttöön kahdessa vaiheessa. Hankkeen viimeinen vaihe valmistuu alkuvuodesta 2016. Digitaalisten asiakaspalvelujen kehittämistä jatkettiin laajentamalla verkkopalvelujen sisältöä ja parantamalla niiden käytettävyyttä mobiililaitteilla. Taloushallinnon tietojärjestelmien kokonaisuudistus valmistui suunnitellusti vuoden loppuun mennessä.

Vakuutus- ja eläkeprosessien perusjärjestelmien ylläpito- ja kehitystyön tehokkuuden parantamista selvitettiin palveluomittajilta pyydetyillä ehdotuksilla, joiden perusteella syksyllä käynnistettiin varsinainen kilpailutus. Toimittajavalintaa ja tulevia palveluja koskevat päätökset tehdään alkuvuodesta 2016. Pilvipalvelujen hyödyntämistä edistettiin arvioimalla uusia potentiaalisia soveltamiskohteita ja laatimalla käyttöä ohjaavat periaatteet. Tietotekniikan tuotantotoiminta sujui tavoitteiden mukaisesti sekä asiakkaiden palvelun että yhtiön oman toiminnan kannalta.

12. LIIKEKULUT

Ilmarisen kustannustehokkuus pysyi edellisvuoden tapaan suhteellisen hyvänä. Toiminnan tehokkuus koituu asiakashyvitysten kautta Ilmarisen asiakkaiden hyväksi. Vakuutusmaksun hoitokustannustulolla rahoitettavat kulut nousivat 0,9 prosenttia. Hoitokulusuhde eli edellä mainittujen liikekulujen suhde saatuihin hoitokustannusosiin alentui hieman ja oli 75,5 (76,0) prosenttia.

Ilmarisen kokonaisliikekulut olivat yhteensä 150,7 (149,8) miljoonaa euroa eli 0,6 prosenttia suuremmat kuin edellisenä vuonna. Hoitokustannustulos kasvoi 4 prosenttia ja oli 35,4 (34,0) miljoonaa euroa.

Lakisääteiset maksut, 11,1 miljoonaa euroa, rahoitetaan erillisellä vakuutusmaksuun sisältyvällä lakisääteisten maksujen osalla. Nämä maksut ovat Eläketurvakeskuksen kustannusosuus, Finanssivalvonnan valvontamaksu ja oikeushallintomaksu.

Sijoitustoiminnan liikekulut olivat 25,3 (23,5) miljoonaa euroa eli 0,07 prosenttia sijoitusten yhteismäärästä. Ne rahoitetaan sijoitustoiminnan tuotoilla. Asiakkaiden kanssa yhteistyössä tehtävään työhyvinvoinnin ja työkyvyn ylläpitotoimintaan panostettiin ja vakuutusmaksuun sisältyvällä työkyvyttömyysriskin hallintaosalla rahoitettavat työkyvyn ylläpitotoiminnan kulut olivat 5,1 (5,7) miljoonaa euroa.

13. HALLINTO

Ilmarisen hallintoneuvoston puheenjohtajana vuonna 2015 toimi Neste Oyj:n toimitusjohtaja Matti Lievonen. Varapuheenjohtajina toimivat Kone Oyj:n hallituksen puheenjohtaja Antti Herlin ja Tekniikan Akateemiset TEK:n varapuheenjohtaja Kirsi Kaasinen, joka toimi puheenjohtajan ensisijaisena varahenkilönä. Hallintoneuvostossa on yhteensä 28 jäsentä.

Hallituksen kokoonpano 1.1–31.12.2015:

- Anne Berner, hallituksen puheenjohtaja, Oy Vallila Interior Oy, jäsenyys päättyi 23.4.2015
- Sture Fjäder, puheenjohtaja, Akava
- Mikko Helander, pääjohtaja, Kesko Oyj
- Jyri Häkämies, toimitusjohtaja, EK
- Hille Korhonen, toimitusjohtaja, Alko Oy
- Olli Lehtilä, toimitusjohtaja, Pohjola Vakuutus Oy
- Hannu Leinonen, toimitusjohtaja, Destia Oy
- Lauri Lyly, puheenjohtaja, SAK
- Heikki Malinen, konsernijohtaja, Posti Group Oyj
- Katarina Murto, edunvalvonnasta vastaava johtaja, STTK
- Jussi Pesonen, toimitusjohtaja, UPM-Kymmene Oyj
- Kristian Pullola, talousjohtaja, Nokia Oyj

varajäsenet:

- Minna Korkeaaja, talousjohtaja, Pohjolan Voima Oy
- Hannu Rautiainen, johtaja, EK
- Kari Savolainen, toimitusjohtaja, Finavia Oyj
- Petri Vanhala, puheenjohtaja, Paperiliitto ry

Hallituksen jäsenten toimikausi on neljä vuotta 1.1.2014–31.12.2017. Uusina jäseninä aloittivat Mikko Helander ja Hille Korhonen 1.1.2015 alkaen ja Katarina Murto 12.3.2015 alkaen. Anne Berner siirtyi varajäsenestä jäseneksi 1.1.2015 alkaen ja varajäsenenä aloitti Kari Savolainen. Anne Bernerin jäsenyys päättyi 23.4.2015. Jussi Pesosen hallituksen jäsenyys ja puheenjohtajuus päättyi 31.12.2015.

Hallintoneuvosto valitsi kokouksessaan 16.11.2015 eronneiden jäsenten tilalle uudeksi varsinaiseksi jäseneksi kaudelle 1.1.2016– 31.12.2017 Finnair Oyj:n toimitusjohtajan Pekka Vauramon. Talousjohtaja Minna Korkeaaja siirtyi varajäsenestä varsinaiseksi jäseneksi, ja uudeksi varajäseneksi valittiin Antell-konsernin varatoimitusjohtaja Annukka Lantto.

Hallituksen puheenjohtajisto muodostaa nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan. Vuonna 2015 hallituksen puheenjohtajana toimi Jussi Pesonen. Varapuheenjohtajina toimivat Jyri Häkämies ja Lauri Lyly, joka toimi puheenjohtajan ensisijaisena varamiehenä. Tammikuussa 2016 hallitus valitsi uudeksi puheenjohtajaksi Mikko Helanderin, varapuheenjohtajina jatkavat Lyly ja Häkämies.

Tarkastus- ja riskienhallintavaliokunnan puheenjohtajana toimi Kristian Pullola ja jäseninä toimivat Minna Korkea-aho, Katarina Murto ja Hannu Rautiainen.

Vaalivaliokunnan puheenjohtajana vuonna 2015 toimi Matti Lievonen, varapuheenjohtajana Sakari Lepola ja jäseninä Sture Fjäder, Antti Herlin, Katarina Murto ja Jussi Pesonen.

Hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten osallistuminen kokouksiin on ilmoitettu palkka- ja palkkioselvityksessä, joka on luettavissa [www.ilmarinen.fi/hallinto_ja_organisaatio/palkka- ja_palkkioselvitys](http://www.ilmarinen.fi/hallinto_ja_organisaatio/palkka-ja_palkkioselvitys).

Ilmarisen tilintarkastajana on toiminut Ernst & Young Oy, KHT-yhteisö ja sen nimeämänä päävastuullisena tilintarkastajana KHT Harri Pärssinen.

Vuoden 2015 alussa tulivat voimaan työeläkeyhtiöiden hallintoa koskevat lakimuutokset. Lakimuutos aiheutti jonkin verran hallinnollisen työn lisääntymistä erityisesti dokumentoinnin, raportoinnin ja valvonnan sekä sisäpiirihallinnon uudelleen järjestämisen osalta. Ilmarisen julkinen sisäpiirirekisteri otettiin käyttöön 1.6.2015.

14. KONSERNI

Ilmarisen konserniin kuului vuoden 2015 lopussa 125 (170) tytäryhtiötä ja 38 (27) omistusyhteisyritystä, joista 19 (14) on yhdistelty konserniin olennaisina osakkuusyhtiöinä. Tytäryhtiöt TietoIlmarista lukuun ottamatta ovat kiinteistöyhtiöitä. Myös osakkuusyhtiöistä pääosa on kiinteistöyhtiöitä tai kiinteistöhallintayhteisöjä. TietoIlmarinen kuuluu Ilmarisen konserniin äänivallan perusteella, sillä Ilmarisen osuus TietoIlmarisen osakkeiden tuottamista äänistä on 70 prosenttia, vaikka osuus osakepääomasta on 30 prosenttia. Tiedot kaikista tytäryrityksistä ja omistusyhteisyrityksistä löytyvät tilinpäätöksen liitetiedoista.

Ilmarinen myi maaliskuussa 2015 osuutensa Vakuutusosakeyhtiö Garantiasta Taaleritehdas Oyj:lle.

Ilmarinen omistaa Keskinäisen Henkivakuutusyhtiö Suomen takuupääoman kokonaisuudessaan. Koska takuuosuuksiin ei liity äänioikeutta, yhtiötä ei yhdistellä konserniin osakkuusyrittäksenä, vaan käsitellään omistusyhteisyrityksenä.

15. TILIKAUDEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Finanssivalvonta valmistele alkuvuoden aikana määräys- ja ohjekokoelmaansa muutoksia, jotka koskevat työeläkeyhtiöiden työhyvinvointitoimintaa ja sen rahoitusta. Yhtiöitä on pyydetty toimittamaan omat lausuntonsa asiasta valvojalle. Ilmarinen toimitti oman lausuntonsa määräajan kuluessa tammikuun lopulla.

16. TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Suomen talouden elpyminen vaikuttaa edelleen hauraalta, ja on odotettavissa, että kansantalouden palkkasumman samoin kuin Ilmarisen maksutulon kasvu vuonna 2016 jää hyvin hitaaksi. Työeläkemenon kasvu hidastuu myös, koska vuonna 2015 tapahtuneen hintatason alenemisen vuoksi työeläkeindeksiä ei koroteta lainkaan vuonna 2016.

Työmarkkinajärjestöt aloittivat tammikuussa uudelleen neuvottelut kilpailukykyä parantavasta työmarkkinaratkaisusta.

Sijoitusympäristö pysyy edelleen haastavana ja kaksijakoisena. Euroopan Keskuspankin vuosi sitten käynnistämän rahapoliittisen elvytyksen odotetaan jatkuvan edelleen vuonna 2016. Tämän vuoksi vähäriskisten joukkolainojen tuotot pysyvät hyvin matalina. Matala korkotaso voi suosia osakekurssien kehitystä, mutta maailmantalouden monet epävarmuudet lisäävät markkinaepävarmuutta. Tammikuun aikana tämä näkyi yleisenä osakekurssien laskuna ja volatiliteetin kasvuna.

Ilmarinen huolehtii omasta kilpailukyvystään kustannustehokkuuttaan parantamalla ja toimimalla mahdollisimman menestyksekkäästi eläkevarojen pitkäjänteisenä sijoittajana haastavassa toimintaympäristössä. Tärkeänä menestystekijänä edellisvuosien tapaan Ilmarisen asiakkuuksien hoidossa on kumppanuus OP Ryhmän kanssa.

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Tilinpäätös laaditaan kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölain sekä työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain mukaisesti. Lisäksi tilinpäätöksessä noudatetaan eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja vastuvelan kattamisesta annettua lakia, sosiaali- ja terveysministeriön asetusta vakuutusyrityksen tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä, kirjanpitoasetusta, sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamia laskuperusteita sekä Finanssivalvonnan antamia määräyksiä ja ohjeita.

Konsernitilinpäätös

Konsernitilinpäätökseen yhdistellään emoyhtiön lisäksi kaikki tytäryritykset, joissa emoyhtiöllä on suoraan tai välillisesti yli puolet äänivallasta. Ilmarisen tytäryritykset, tietotekniikkapalveluja Ilmariselle tuottavaa tytäryhtiötä lukuun ottamatta, ovat kiinteistöyhtiöitä.

Konsernitilinpäätös laaditaan emoyhtiön ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien, taseiden ja liitetietojen yhdistelminä, joista eliminoidaan yhtiöiden väliset saamiset ja velat, tuotot ja kulut, voitonjako sekä keskinäinen osakeomistus. Vuoden aikana hankitut tytäryhtiöt yhdistellään hankintahetkestä lähtien ja vuoden aikana myytyt yhtiöt yhdistellään myyntihetken saakka. Tuloksesta ja omasta pääomasta erotetaan vähemmistön osuus omaksi eräkseen.

Konsernin keskinäinen osakeomistus eliminoidaan hankintamenomenetelmää käyttäen. Syntynyt konserniaktiiva jaetaan tytäryhtiöiden omaisuuserille ja poistetaan näiden poistosuunnitelman mukaan.

Kiinteistötytäryhtiöosakkeisiin tehdyt arvonalentumiset, arvonalentumisen palautukset ja arvonorotukset on peruutettu konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Vastaavat kirjaukset on käypien arvojen puitteissa kohdistettu konsernitaseessa tytäryhtiöiden omistamille kiinteistöille.

Ollennaiset osakkuusyrittiset eli yritykset, joiden osakkeiden tuottamasta äänimäärästä Ilmarisen konsernin omistus on 20–50 prosenttia, yhdistellään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Jos olennainen osakkuusyrittis on yhteisyrittis, yhdistellään tämän yrityksen tuloslaskelma- ja tase-erät sekä liitetiedot omistussuuden mukaisesti. Kun osakkuusyhtiö laatii tilinpäätöksensä käyvin arvoin, käytetään yhdistelyssä näitä arvoja.

Asunto- ja kiinteistöyhtiöitä ei yhdistellä osakkuusyrittisinä. Tämän merkitys konsernin tulokseen ja vapaaseen omaan pääomaan on vähäinen.

Konsernituloslaskelmaan sisältyy konsernin osuus osakkuusyrittisten tuloksista. Konsernitaseessa osakkuusyrittisten hankintameno on lisätty konsernin osuus hankinnan jälkeen kertyneistä tuloksista.

Sijoitusten kirjanpitoarvo

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelmapoistoilla vähennetyn hankintameno määräisinä, tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon. Hankintamenoon sisällytetään hankinnasta aiheutuneet muuttuvat menot. Kiinteistöosakkeet sekä maa- ja vesialueet esitetään taseessa hankinnasta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai niitä alemman käyvän arvon määräisinä. Joidenkin kiinteistösisjoitusten arvoja on aiempina vuosina korotettu. Suunnitelmapoisto vähennetään myös rakennuksiin kohdistuvista tuloutetuista arvonorotuksista.

Hallintayhteisömuotoisten kiinteistösisjoitusten kirjauskäytäntöjä muutettiin tilikauden aikana, minkä vuoksi taseen vertailuvuoden tietoja on korjattu vastaamaan muutettua käytäntöä. Sijoitusomaisuudeksi katsottavat muut osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankinnasta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai niitä alemman käyvän arvon määräisinä.

Rahoitusmarkkinavälineet esitetään hankintameno tai tätä alemman käyvän arvon määräisinä. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia arvonmuutoksia ei kuitenkaan kirjata. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja

hankintamenon erotus jaksotetaan korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä merkitään hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi.

Osakkeiden ja osuuksien sekä rahoitusmarkkinavälineiden hankintameno on laskettu lajikohtaisesta keskihinnasta.

Käyttöomaisuudeksi katsottavat osakkeet ja osuudet esitetään taseessa pysyvillä arvonalennuksilla vähennetty hankintamenon määräisenä. Hankintameno lasketaan fifo-menetelmää käyttäen.

Saamisiksi katsottavat sijoitukset esitetään taseessa nimellisarvon tai tätä alemman käyvän arvon määräisenä.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan tulosvaikutteisesti hankintamenoön käyvän arvon nousua vastaavalla osuudelta.

Tilikauden aikana on käytetty osake-, korko-, luottoriski-, hyödyke-, raaka-aine- ja valuuttajohdannaisia. Vakavaraisuudessa ja katelaskennassa osa valuuttajohdannaisista, jotka olivat tilinpäätöshetkellä tehokkaita suojauksia, on käsitelty riskiä pienentävinä. Kirjanpidossa ei ole sovellettu suojauslaskentaa.

Johdannaissopimukset merkitään taseeseen hankintamenon määräisinä tai sitä alempaan käypään arvoon. Pörssijohdannaisten hankintameno on laskettu lajikohtaisesta keskihinnasta ja otc-johdannaisten hankintameno sopimuskohtaisesti. Jos yksittäiset sopimukset on määritelty teko hetkellä kuuluvaksi samaan johdannaistrategiaan, ne käsitellään sopimuskokonaisuuksina. Suljettujen ja erääntyneiden sekä sellaisten johdannaisten, joiden arvonmuutos on maksettu tai saatu juoksuaikana (esim. futuurit), tulos on kirjattu täysimääräisesti tulosvaikutteisesti.

Johdannaissopimuksista aiheutuvat vastuut ja johdannaiskaupan vakuudeksi annetut sekä taseeseen sisällyttämättömät vastaanotetut vakuudet on eritelty liitetiedossa. Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa käteisenä saatu vakuus on kirjattu velaksi ja vakuudeksi annettu käteinen on kirjattu saamiseksi.

Tiedot tilinpäätöshetkellä lainaksi otetuista arvopapereista ja lainauksen vakuudeksi annetuista panteista on kerrottu tilinpäätöksen liitetiedoissa. Lyhyeksi myydyt arvopaperit on merkitty taseeseen lyhytaikaiseksi velaksi myyntihinnan tai sitä korkeamman tilinpäätöshetken markkinahinnan määräisenä.

Muun omaisuuden kuin sijoitusten kirjanpitoarvo

Aineettomat hyödykkeet ja kalusto esitetään taseessa suunnitelmapoistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä. Hankintamenoön sisällytetään hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet muuttuvat menot.

Vakuutusmaksusaamiset ja muut saamiset merkitään taseeseen nimellisarvoon tai tätä alempaan todennäköiseen arvoon.

Suunnitelmapoistojen perusteet

Poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Rakennusten ja rakennelmien suunnitelman mukaiset poistot on laskettu rakennuskohtaisesta hankintamenosta ja tuloutetusta arvonorotuksesta rakennuksen arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan tasapoistoin. Uusina hankittujen kiinteistöjen poistoajat ovat seuraavat:

Asuin- ja toimistorakennukset	50 vuotta
Hotelli-, myymälä- ja teollisuusrakennukset	40 vuotta
Rakennusten ainesosat	10 vuotta
Muut aktiivat	EVL
Tuloutetut arvonorotukset	kuten rakennus

Joillekin kiinteistöille on määritetty 20 prosentin jäännösarvo.

Aineettomien hyödykkeiden ja kaluston suunnitelman mukaiset poistot on laskettu hyödykeryhmäkohtaisesti hankintamenosta hyödykeryhmän arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan tasapoistoin.

Poistoajat ovat:

Aineettomat oikeudet (atk-ohjelmien käyttöoikeudet)	5–10 vuotta
Kuljetusvälineet ja atk-laitteet	5 vuotta
Muu kalusto	10 vuotta

Sijoitusten arvonorotukset

Maa- ja vesialueiden, rakennusten ja arvopapereiden arvoja voidaan korottaa. Sijoitusomaisuudeksi katsottavien hyödykkeiden arvonorotusten vastaerät kirjataan tuloslaskelmaan ja käyttöomaisuudeksi katsottavien hyödykkeiden arvonorotusten vastaerät arvonorotusrahastoon. Jos arvonorotus osoittautuu aiheettomaksi, tuloutettu arvonorotus oikaistaan tulosvaikutteisesti ja rahastoitu arvonorotus peruutetaan taseessa.

Rakennusten tuloutettu arvonorotus poistetaan suunnitelman mukaan.

Sijoitusten käypä arvo ja arvostuserot

Tilinpäätöksen liitetiedoissa kerrotaan tase-eräkohtaisesti sijoitusten jäljellä oleva hankintameno sekä sijoitusten ja johdannaissopimusten kirjanpitoarvo ja käypä arvo. Kahden ensiksi mainitun arvon erotus muodostuu sijoitusten arvonorotuksista. Kahden viimeksi mainitun arvon erotus osoittaa taseeseen kirjaamattomat arvostuserot.

Kiinteistöjä ja/tai kiinteistöosakkeita omistaviin hallintayhteisöihin tehtyjen sijoitusten arvo määritellään vuosittain hallintayhtiön ilmoittaman tilinpäätöshetken varallisuusarvon perusteella. Tämän arvostuksen puuttuessa käytetään hankintahintaa tai muuta tuoreinta tiedossa olevaa arvostusta. Jos sijoitus sisältää sekä osuuden yhtiöstä että velkaosuuden, huomioidaan arvostuksen muutos ensisijaisesti yhtiön osuuksien arvossa. Velkaosuus arvostetaan nimellisarvoon, ellei yhtiön taloudellinen tila ole heikentynyt niin, että se on maksukyvyttömyystilassa tai maksukyvyttömyyden uhka on välitön.

Kiinteistösijoitusten käypä arvo on määritetty kohteittain käyttäen ensisijaisesti tuottoarvomenetelmää. Sitä täydentävänä menetelmänä on käytetty kauppa-arvomenetelmää, jonka perustana ovat alueelliset kauppahintatilastot. Arvioinnissa on otettu huomioon mm. kiinteistön käyttötarkoitus, kunto sekä olemassa olevat vuokrasopimukset ja vallitseva markkinavuokrataso. Kiinteistösijoitusten vuosittaiseen käyvän arvon määrittämiseen osallistuvat ulkopuoliset kiinteistöarvioijat ja yhtiön omat asiantuntijat.

Noteerattujen osakkeiden käypänä arvona käytetään vuoden viimeisintä ostokurssia tai sen puuttuessa kaupankäyntikurssia. Kun edellä kuvattua markkina-arvoa ei voida pitää todellisen markkina-arvon kannalta luotettavana, voidaan käyttää kolmen edellisen kaupantekopäivän viimeisten kaupantekokurssien määrällä painotettua keskiarvoa tai muuta todennäköistä luovutusarvoa.

Sijoitusrahasto-osuuksien käypänä arvona on käytetty viimeisintä saatavissa ollutta hallinnointiyhtiön ilmoittamaa rahasto-osuuden arvoa. Pääomarahasto-osuuksien käypänä arvona on käytetty hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arviota rahaston käyvästä arvosta tai sen puuttuessa hankintamenoa. Muiden osakkeiden ja osuuksien käypänä arvona pidetään jäljellä olevaa hankintamenoa tai todennäköistä luovutushintaa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa.

Rahoitusmarkkinavälineiden käypä arvo perustuu ensisijaisesti markkinahintoihin. Ellei markkinahintaa ole saatavissa tai sijoituksen käypä arvo ei ole luotettavasti määritettävissä, käytetään ulkopuolisten tahojen antamia arvostuksia tai käypä arvo lasketaan käyttäen yleisesti hyväksytyjä markkinahinnan laskentamalleja tai käypänä arvona käytetään hankintahintaa.

Johdannaissopimusten käypänä arvona käytetään pääsääntöisesti markkinahintaa tai vastapuolen arvioimaa todennäköistä luovutushintaa. Tarkempi selvitys johdannaisten käyvän arvon määritysmenetelmistä on esitetty tilinpäätöksen liitetiedoissa kohdassa Taseeseen sisällyttämättömät vastuusitoumukset ja vastuut.

Saamisten käypänä arvona pidetään nimellisarvoa tai tätä alemmaa todennäköistä arvoa.

Vakuutustekninen vastuuelka

Vakuutus sopimuksista aiheutuva vastuu kirjataan vastuuelaksi. Sen muodostavat vakuutusmaksuvastuu ja korvausvastuu. Vakuutusmaksuvastuu koskee tulevaisuudessa myönnettävistä eläkkeistä yhtiölle aiheutuvaa vastuuta ja korvausvastuu jo maksettavana olevista eläkkeistä yhtiölle aiheutuvaa vastuuta.

Vastuuelka on laskettu sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien laskuperusteiden mukaisesti.

Vakuutusmaksuvastuuseen sisältyy osittamaton lisävakuutusvastuu, joka on vakavaraisuuspääomaan luettava erä, sekä ositettu lisävakuutusvastuu, joka sisältää vakuutuksenottajille annettaviin asiakashyvityksiin varatun määrän. Vakuutusmaksuvastuuseen sisältyy myös osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu, jonka määrä riippuu eläkelaitosten osakesijoitusten keskimääräisestä tuotosta. Osaketuottoihin on sidottu kymmenen prosenttia eläkkeiden korvaus- ja vakuutusmaksuvastuusta.

Korvausvastuuseen sisältyy vakuutusliikkeen tuloksista kertynyt tasoitusmäärä, joka on osa vakavaraisuuspääomaa.

Tilikauden voitto

Työeläkevakuutusyhtiössä tilikauden voitto emoyhtiön tuloslaskelmassa määräytyy sosiaali- ja terveysministeriön etukäteen vahvistamien laskuperusteiden mukaisesti. Laskuperusteet määrittelevät tilikauden kirjanpidollisen tuloksen jakautumisen tasoitusmäärän muutokseen, osittamattoman ja ositetun lisävakuutusvastuun muutokseen sekä tuloslaskelman voittoon.

Vakavaraisuuspääoma

Lainsäädäntö asettaa työeläkeyhtiölle vakavaraisuusvaatimukset, joiden täyttämistä Finanssivalvonta valvoo. Yhtiö varautuu vakuutus- ja sijoitusriskeihin vakavaraisuuspääomalla. Vakavaraisuuspääomalla tarkoitetaan käypään arvoon arvostettujen varojen ja velkojen erotusta. Vastuuelkaan ei tällöin lueta sijoitustoiminnan kirjanpidollisista tuloksista kertynyttä osittamatonta lisävakuutusvastuuta, eikä vakuutusliikkeen tuloksista kertynyttä tasoitusmäärää. Vakavaraisuuspääoman on täytettävä työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa säädetyt vaatimukset.

Vakavaraisuuspääoma esitetään liitetiedoissa.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset

Tuloslaskelmaan merkitään tilikauden ja aikaisempien tilikausien suoriteperusteiset verot.

Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset ja kertynyt poistoero on merkitty mahdollisen vähemmistöosuiden erottamisen jälkeen omaan pääomaan ja konsernituloslaskelmassa niiden muutos sisältyy tilikauden tulokseen.

Ilmarinen ei merkitse laskennallisia verovelkoja ja -saamisia emoyhtiön taseeseen eikä konsernitaseeseen eikä myöskään vähennä laskennallista verovelkaa vakavaraisuuspääomasta, koska näiden velkojen ja saamisten realisoitumista ei voida pitää lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan yhtiön ja sen konsernin tilinpäätöksessä todennäköisenä.

Ulkomaanrahan määräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin. Tilikauden päättyessä avoinna olevat ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä sijoitusten käyvät arvot muutetaan Suomen rahaksi käyttäen Euroopan keskuspankin julkaisemia euron tilinpäätöspäivän viitekursseja. Sekä tilikaudella että tilinpäätöksessä syntyneet kurssivoitot ja -tappiot merkitään tuloslaskelmaan ao. tulojen ja menojen oikaisueriksi tai sijoitustoiminnan tuotoiksi ja kuluiksi, mikäli kurssierot liittyvät rahoitustapahtumiin.

Toimintokohtaiset liikemenot ja poistot

Liikekulut sekä kaluston ja pitkävaikutteisten menojen poistot sisällytetään toimintokohtaisesti tuloslaskelman eriin. Korvausten ja työkyvyn ylläpidon hoitamiseen liittyvä kuluosuus sisällytetään maksettuihin korvauksiin ja sijoitusten hoitamiseen liittyvä kuluosuus sijoitustoiminnan kuluihin. Liikekuluina esitetään vaikutusten hankinnan ja hoidon sekä yleishallinnon kulut. Lakisääteiset maksut sisältyvät hallintokuluihin. Muissa kuluissa esitetään muusta toiminnasta aiheutuneet kulut. Rakennusten suunnitelmapoistot esitetään sijoitustoiminnan kuluina.

Henkilökunnan eläkejärjestelyt

Henkilökunnan sekä hallituksen ja hallintoneuvoston luottamustoimessa olevien henkilöiden eläketurva on järjestetty TyEL-vakuutuksella. Sitä on täydennetty vapaaehtoisilla lisävakuutuksilla. Johdon eläkejärjestelyt on selostettu liitetiedossa.

Tilivuoteen kohdistuvat eläkemenot on kirjattu suoriteperusteisesti kuluiksi.

Tunnusluvut ja analyysit

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut ja analyysit on laskettu ja esitetty Finanssivalvonnan liitetietoja koskevien määräysten mukaisesti.

Sijoitustoiminnan ja vakavaraisuuden tunnusluvut ja analyysit esitetään käyvin arvoin.

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan erikseen kullekin sijoituslajille sekä sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon päivittäin tai kuukausittain aikapainotetut kassavirrat. Laskennassa käytetään ns. Modified Dietz -kaavaa, jossa sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun.

EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖS

2015

EMOYHTIÖN TULOSLASKELMA

2015

2014

VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA

Vakuutusmaksutulo	<u>1</u>			4 268 706 200,73			4 167 385 942,90
Sijoitustoiminnan tuotot	<u>3</u>			16 622 260 811,13			8 594 188 881,53
Korvauskulut							
Maksetut korvaukset	<u>2</u>		-4 479 479 118,14			-4 387 539 301,82	
Korvausvastuun muutos							
Kokonaismuutos		-797 732 755,00			-646 894 239,00		
Vastuunsiirrot		23 660 698,00			0,00		
Kannansiirrot		-32 677 953,00	-806 750 010,00	-5 286 229 128,14	0,00	-646 894 239,00	-5 034 433 540,82
Vakuutusmaksuvastuun muutos							
Kokonaismuutos			-1 430 250 782,00			-566 475 464,00	
Vastuunsiirrot			42 374 207,00			0,00	
Kannansiirrot			-91 381 464,00	-1 479 258 039,00		0,00	-566 475 464,00
Liikekulut	<u>4</u>						
Sijoitustoiminnan kulut	<u>3</u>						
Vakuutustekninen tulos					17 843 639,18		8 687 445,03

MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA

Vakuutustekninen tulos				17 843 639,18			8 687 445,03
Muut tuotot				296 540,62			342 091,59
Muut kulut				0,00			-215 291,96
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta				-11 170 934,36			-4 384 014,39
Voitto (tappio) varsinaisesta toiminnasta				6 969 245,44			4 430 230,27
Tilinpäätössiirrot							
Poistoeron muutos				-1 667 152,70			-154 757,81
Tilikauden voitto (tappio)				5 302 092,74			4 275 472,46

EMOYHTIÖN TASE 31.12.		2015		2014	
VASTAAVAA					
Aineettomat hyödykkeet	13				
Aineettomat oikeudet		23 283 082,08		9 553 889,86	
Ennakkomaksut		18 472 220,57	41 755 302,65	28 934 915,33	38 488 805,19
Sijoitukset	6				
Kiinteistösijoitukset	8				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		1 209 085 833,46		1 368 777 630,37	
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		840 166 050,09		962 584 221,56	
Lainasaamiset omistusyhteisyrittäyksiltä		532 093 816,71	2 581 345 700,26	73 283 593,95	2 404 645 445,88
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrittäyksissä					
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	9	153 000,00		155 531,01	
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrittäyksissä	9	94 548 304,04		48 527 236,04	
Lainasaamiset omistusyhteisyrittäyksiltä		152 373 937,33	247 075 241,37	180 990 177,33	229 672 944,38
Muut sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	10	14 198 543 877,80		13 048 211 013,59	
Rahoitusmarkkinavälineet		12 931 961 736,85		11 397 048 107,59	
Kiinnelainasaamiset		399 730 598,56		479 708 685,01	
Muut lainasaamiset	12	528 982 072,70		777 404 826,09	
Talletukset		100 068 444,44	28 159 286 730,35	30 987 707 671,98	28 336 691 022,54
Saamiset					
Ensivakuutustoiminnasta					
Vakuutuksenottajilta		812 853 209,27		763 968 325,70	
Muut saamiset		3 146 799 222,19	3 959 652 431,46	2 836 017 109,53	3 599 985 435,23
Muu omaisuus					
Aineelliset hyödykkeet	13				
Koneet ja kalusto		2 030 306,94		1 045 840,60	
Muut aineelliset hyödykkeet		1 700 224,26	3 730 531,20	1 754 389,98	2 800 230,58
Rahat ja pankkisaamiset		595 221 659,26	598 952 190,46	524 818 085,68	527 618 316,26
Siirtosaamiset					
Korot ja vuokrat		172 061 380,87		186 317 254,77	
Muut siirtosaamiset		64 289 932,72	236 351 313,59	62 531 714,79	248 848 969,56
Vastaavaa yhteensä			35 824 418 910,14		32 751 632 548,78

EMOYHTIÖN TASE 31.12.		2015		2014	
VASTATTAVAA					
Oma pääoma	<u>15</u>				
Pohjarahasto		22 994 653,31		22 994 653,31	
Muut rahastot					
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot		71 248 889,97		66 989 292,51	
Tilikauden voitto (tappio)		5 302 092,74	99 545 636,02	4 275 472,46	94 259 418,28
Tilinpäätössiirtojen kertymä					
Poistoero		4 848 919,39	4 848 919,39	3 181 766,69	3 181 766,69
Vakuutustekninen vastuvelka	<u>16</u>				
Vakuutusmaksuvastuu		16 616 459 606,00		15 186 208 824,00	
Korvausvastuu		14 013 779 142,00	30 630 238 748,00	13 216 046 387,00	28 402 255 211,00
Velat					
Ensivakuutustoiminnasta		737 700 695,63		689 773 811,91	
Muut velat		3 829 018 979,87	4 566 719 675,50	2 871 646 774,74	3 561 420 586,65
Siirtovelat			523 065 931,23		690 515 566,16
Vastattavaa yhteensä			35 824 418 910,14		32 751 632 548,78

EMOYHTIÖN RAHOITUSLASKELMA	2015	2014	
Liiketoiminnan rahavirta			
Voitto (tappio) varsinaisesta toiminnasta	6 969 245,44	4 430 230,27	
Oikaisut			
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	2 227 983 537,00	1 213 369 703,00	
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonorotukset	585 678 938,92	830 268 633,08	
Suunnitelman mukaiset poistot	14 707 905,69	14 339 198,94	
Muut oikaisut	-2 539 172 281,92	-1 442 527 611,76	
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	296 167 345,13	619 880 153,53	
Käyttöpääoman muutos:			
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-) / vähennys (+)	-347 169 340,26	-1 019 758 862,91	
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	837 849 453,92	860 427 925,45	
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	786 847 458,79	460 549 216,07	
Maksetut välittömät verot	-11 170 934,36	-4 384 014,39	
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	775 676 524,43	456 165 201,68	
Liiketoiminnan rahavirta			456 165 201,68
Investointien rahavirta			
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-25 747 404 787,65	-19 111 655 643,04	
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	25 050 515 336,52	18 824 585 234,90	
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-8 367 624,72	-12 081 434,85	
Investointien rahavirta			-299 151 842,99
Rahoituksen rahavirta			
Muu voitonjako	-15 875,00	-26 010,00	
Rahoituksen rahavirta			-26 010,00
Rahavarojen muutos			156 987 348,69
Rahavarat tilikauden alussa			367 830 736,99
Rahavarat tilikauden lopussa			524 818 085,68

1. EMOYHTIÖN VAKUUTUSMAKSUTULO

2015

2014

Ensivakuutus					
TyEL:n mukainen perusvakuutus					
Työnantajan osuus	2 973 050 828,83			2 877 753 880,21	
Työntekijän osuus	997 381 620,00	3 970 432 448,83		981 073 650,00	3 858 827 530,21
TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus		2 210 735,64			2 398 985,68
YEL:n vähimmäisturvan mukainen vakuutus		339 716 843,18	4 312 360 027,65		326 848 792,88
Valtion eläkerahastoon suoritettava siirtymämaksu			-43 016 807,92		-20 077 423,87
Jälleenvakuutus			1 793,00		1 855,00
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta			4 269 345 012,73		4 167 999 739,90
Jälleenvakuuttajien osuus			-638 812,00		-613 797,00
Vakuutusmaksutulo			4 268 706 200,73		4 167 385 942,90
Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät					
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista					
TyEL	-11 333 789,77			-14 534 220,55	
YEL	-2 211 281,96		-13 545 071,73	-2 303 579,41	-16 837 799,96

2. EMOYHTIÖN MAKSETUT KORVAUKSET

2015

2014

Ensivakuutus					
Maksettu eläkkeensaajille					
TyEL:n mukainen perusvakuutus	4 071 110 625,77			3 917 724 313,63	
TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	60 037 326,62			61 291 829,57	
YEL:n vähimmäisturvan mukainen vakuutus	364 114 911,17			350 419 610,55	
YEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	1 669 766,59	4 496 932 630,15		1 663 061,49	4 331 098 815,24
Maksettu / saatu vastuunjakokorvauksia					
TyEL-eläkkeet	198 343 866,50			227 944 492,52	
YEL-eläkkeet	4 695 125,24			-196 517,32	
Osuus työttömyysvakuutusrahaston (TVR) vakuutusmaksusta ja palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannustenjaosta	-229 085 674,35			-184 422 109,59	
YEL:n valtion osuus	-28 124 157,84			-22 515 756,44	
VEKL:n valtion korvaus	-572 572,09	-54 743 412,54	4 442 189 217,61	-422 923,14	20 387 186,03
Korvaustoiminnon hoitokulut			32 787 881,35		30 930 927,19
Työkyvyn ylläpitotoiminnon hoitokulut			5 131 548,18		5 722 172,36
Maksetut korvaukset ennen jälleenvakuuttajien osuutta			4 480 108 647,14		4 388 139 100,82
Jälleenvakuuttajien osuus			-629 529,00		-599 799,00
Maksetut korvaukset yhteensä			4 479 479 118,14		4 387 539 301,82

3. EMOYHTIÖN SIOJITUSTOIMINNAN NETTOTUOTON ERITTELY

2015

2014

Sijoitustoiminnan tuotot

Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin

Osinkotuotot	812 423,49	812 423,49	367 200,00	367 200,00
--------------	------------	------------	------------	------------

Tuotot sijoituksista omistusyhteisyhtiöihin

Osinkotuotot	376 412,18		819 123,83	
Korkotuotot	6 022 120,28	6 398 532,46	6 436 520,54	7 255 644,37

Tuotot kiinteistösijoituksista

Osinkotuotot			0,00	
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	610 242,19			
Korkotuotot				
Samana konsernin yrityksiltä	14 069 935,45		20 140 793,65	
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	16 653 761,25	30 723 696,70	1 157 970,77	21 298 764,42
Muut tuotot				
Samana konsernin yrityksiltä	912 463,50		1 498 677,14	
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	199 233 019,61	200 145 483,11	214 338 972,25	215 837 649,39

Tuotot muista sijoituksista

Osinkotuotot				
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä		307 965 831,57		342 907 230,90
Korkotuotot				
Samana konsernin yrityksiltä	223 958,42		331 471,61	
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	348 216 816,16	348 440 774,58	443 268 417,50	443 599 889,11
Muut tuotot				
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä		2 102 644 989,43		1 165 442 603,70

Yhteensä

Arvon alentumisten palautukset

		2 997 741 973,53		2 196 708 981,89
--	--	------------------	--	------------------

Myyntivoitot

		163 647 751,15		240 675 105,56
--	--	----------------	--	----------------

Yhteensä

		13 460 871 086,45		6 156 804 794,08
--	--	-------------------	--	------------------

		16 622 260 811,13		8 594 188 881,53
--	--	-------------------	--	------------------

Sijoitustoiminnan kulut

Kulut kiinteistösijoituksista

		-116 614 578,15		-127 849 526,93
--	--	-----------------	--	-----------------

Kulut muista sijoituksista

		-2 166 925 070,69		-1 103 350 229,96
--	--	-------------------	--	-------------------

Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut

Samana konsernin yrityksille	-372 189,18		-729 253,23	
Muille kuin saman konsernin yrityksille	-65 902 280,80	-66 274 469,98	-39 042 578,80	-39 771 832,03

Yhteensä

		-2 349 814 118,82		-1 270 971 588,92
--	--	-------------------	--	-------------------

Arvon alentumiset ja poistot

Arvon alentumiset	-749 326 690,07		-1 070 943 738,64	
Rakennusten suunnitelmapoistot	-10 537 079,05	-759 863 769,12	-11 707 221,42	-1 082 650 960,06

Myyntitappiot

		-10 910 527 870,17		-4 708 893 167,93
--	--	--------------------	--	-------------------

Yhteensä

		-14 020 205 758,11		-7 062 515 716,91
--	--	--------------------	--	-------------------

Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua

		2 602 055 053,02		1 531 673 164,62
--	--	------------------	--	------------------

Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa

		2 602 055 053,02		1 531 673 164,62
--	--	------------------	--	------------------

4. EMOYHTIÖN LIIKEKULUERITTELYT

2015

2014

Kokonaisliikekulut toiminnoittain**Maksetut korvaukset**

Korvaustoiminnon hoitokulut	32 787 881,35		30 930 927,19	
Työkyvyn ylläpitotoiminnon hoitokulut	5 131 548,18	37 919 429,53	5 722 172,36	36 653 099,55

Liikekulut

Vakuutusten hankintamenot				
Ensivakuutuksen palkkiot	1 373 587,99		1 511 664,01	
Muut vakuutusten hankintamenot	11 271 357,69	12 644 945,68	16 093 035,87	17 604 699,88
Vakuutusten hoitokulut		43 908 584,00		42 422 488,53
Hallintokulut				
Lakisääteiset maksut				
ETK:n kustannusosuus	9 583 127,55		10 768 846,76	
Oikeushallintomaksu	951 362,62		1 054 046,65	
FIVA:n valvontamaksu	577 027,40	11 111 517,57	689 828,86	12 512 722,27
Muut hallintokulut		19 765 400,18		16 922 746,99
Muut hallintokulut		30 876 917,75		29 435 469,26

Liikekulut yhteensä

87 430 447,43

89 462 657,67

Sijoitustoiminnan kulut

Kulut kiinteistösijoituksista	3 972 323,74		2 736 111,41	
Kulut muista sijoituksista	21 337 045,54	25 309 369,28	20 732 488,05	23 468 599,46

Muut kulut

0,00

211 949,87

Kokonaisliikekulut yhteensä

150 659 246,24

149 796 306,55

5. EMOYHTIÖN HENKILÖSTÖÄ JA TOIMIELINTEN JÄSENIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT		
	2015	2014
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	39 212 995,75	38 923 676,87
Eläkekulut	7 571 623,85	7 446 999,19
Muut henkilösivukulut	2 134 417,42	1 941 230,79
Varausten muutos	3 477 688,54	554 853,90
Yhteensä	52 396 725,56	48 866 760,75
Johdolle maksetut palkat ja palkkiot luontoisetuineen		
Toimitusjohtaja	1 050 069,41	687 378,58
Toimitusjohtajan sijainen	267 028,72	622 481,25
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet	382 541,94	395 500,00
Hallintoneuvoston jäsenet ja varajäsenet	98 397,96	109 169,44
Yhteensä	1 798 038,03	1 814 529,27
Johdon eläkesitoumukset		
Toimitusjohtajan ja hänen sijaisensa lisäeläkevakuutus muuttui etuusperusteisesta maksuperusteiseksi ja eläkeikä nousi 63 vuoteen 1.1.2015 alkaen. Maksuperusteisen lisäeläkevakuutuksen kustannukset ovat 20 % vuosiansioista.		
Maksuperusteisen lisäeläkkeen vakuutusmaksu oli yhteensä 194 712,07 euroa vuodelta 2015.		
Hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten palkkioista on maksettu lakisääteinen työeläkevakuutusmaksu.		
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	535	537
Tilintarkastajan palkkiot		
Tilintarkastus	219 134,45	217 723,12
Veroneuvonta	33 156,71	12 716,20
Muut palvelut	450,00	8 152,76

6. EMOYHTIÖN SIOITUKSET 31.12.

2015

2014

SIOITUSTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO

	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset						
Kiinteistöt	309 358 097,94	309 358 097,94	544 177 571,26	431 738 317,31	431 764 773,04	659 254 994,39
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	547 448 649,46	551 653 347,62	1 134 959 704,74	807 740 823,50	811 945 521,66	1 403 774 946,56
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyhteisöissä	344 491 209,81	344 491 209,81	356 539 078,24	119 885 851,58	119 885 851,58	129 482 889,46
Muut kiinteistöosakkeet	3 583 178,09	3 583 178,09	4 028 604,30	5 181 484,09	5 181 484,09	5 814 236,94
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	840 166 050,09	840 166 050,09	840 166 050,09	962 584 221,56	962 584 221,56	962 584 221,56
Lainasaamiset omistusyhteisyhteisöiltä	532 093 816,71	532 093 816,71	535 925 542,54	73 283 593,95	73 283 593,95	73 430 999,23
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	153 000,00	153 000,00	153 000,00	155 531,01	155 531,01	155 531,01
Sijoitukset omistusyhteisyhteisöissä						
Osakkeet ja osuudet	94 548 304,04	94 548 304,04	107 176 651,95	48 527 236,04	48 527 236,04	69 264 586,90
Lainasaamiset	152 373 937,33	152 373 937,33	152 373 937,33	180 990 177,33	180 990 177,33	180 990 177,33
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	14 198 543 877,80	14 198 543 877,80	17 374 955 296,10	13 048 211 013,59	13 048 211 013,59	16 381 982 489,71
Rahoitusmarkkinavälineet	12 931 961 736,85	12 931 961 736,85	13 092 031 815,33	11 397 048 107,59	11 397 048 107,59	11 792 362 519,09
Kiinnelainasaamiset	399 730 598,56	399 730 598,56	399 730 598,56	479 708 685,01	479 708 685,01	479 708 685,01
Muut lainasaamiset	528 982 072,70	528 982 072,70	528 982 072,70	777 404 826,09	777 404 826,09	777 404 826,09
Talletukset	100 068 444,44	100 068 444,44	100 068 444,44	0,00	0,00	0,00
	30 983 502 973,82	30 987 707 671,98	35 171 268 367,58	28 332 459 868,65	28 336 691 022,54	32 916 211 103,28
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:						
Korkotuotoksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenoerotusta			-33 634 796,33			-34 182 381,44
Kirjanpitoarvo sisältää						
Tuloutettuja arvonkorotuksia			4 204 698,16			4 231 153,89
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			4 183 560 695,60			4 579 520 080,74

7. EMOYHTIÖN SIOITUKSET 31.12.	2015		2014	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
JOHDANNAISTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO				
Ei-suojaavien johdannaisten käypä arvo ja arvostusero				
Muut saamiset				
Johdannaisten hintaero	183 996 174,95	0,00	177 816 853,06	0,00
Ennakkomaksut optiosopimuksista	1 212 981 068,00	1 900 431 244,59	1 536 241 084,99	2 216 715 272,13
Muut velat				
Johdannaisten hintaero	-261 187 843,72	0,00	-176 395 678,19	0,00
Ennakkomaksut optiosopimuksista	-536 605 003,48	-424 471 777,68	-391 690 077,23	-310 045 529,28
Muut siirtosaamiset ja -velat				
Futuuri-, termiini- ja tuotonvaihtosopimukset	-389 456 495,81	13 701 794,17	-556 466 597,49	89 456 684,67
	209 727 899,94	1 489 661 261,08	589 505 585,14	1 996 126 427,52
Arvostusero yhteensä		1 279 933 361,14		1 406 620 842,38
LYHYEKSIMYYNTIEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Lyhyeksimyyntien käypä arvo ja arvostusero				
Muut velat				
Velat myydyistä osakelainoista	-178 738 687,40	-173 797 805,05	-27 708 713,22	-27 630 718,83
Velat myydyistä jvk-lainoista	0,00	0,00	-16 951 980,89	-16 951 980,89
	-178 738 687,40	-173 797 805,05	-44 660 694,11	-44 582 699,72
Arvostusero yhteensä		4 940 882,35		77 994,39

8. EMOYHTIÖN KIINTEISTÖSIJOITUKSET 31.12.

2015

Kiinteistösijoitusten muutokset:	Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä
Hankintameno 1.1.	1 681 100 899,60	962 584 221,56	73 981 729,80
Lisäykset	230 399 504,32	71 416 580,25	460 782 069,27
Vähennykset	-390 195 804,10	-276 574 966,59	-1 655 263,57
Siirrot erien välillä	-82 740 214,87	82 740 214,87	0,00
Hankintameno 31.12.	1 438 564 384,95	840 166 050,09	533 108 535,50
Kertyneet poistot 1.1.	-153 270 230,97		
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	50 725 613,01		
Tilikauden poistot	-10 537 079,05		
Kertyneet poistot 31.12.	-113 081 697,01		
Arvonalentumiset 1.1.	-175 057 347,00		-698 135,85
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	69 353 095,15		0,00
Tilikauden arvonalentumiset	-34 765 689,58		-316 582,94
Arvonalentumisten palautukset	15 663 690,63		0,00
Arvonalentumiset 31.12.	-124 806 250,80		-1 014 718,79
Arvonkorotukset 1.1.	16 004 308,74		
Vähennykset	-7 594 912,42		
Arvonkorotukset 31.12.	8 409 396,32		
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 209 085 833,46	840 166 050,09	532 093 816,71

Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

Jäljellä oleva hankintameno	35 082 945,24
Kirjanpitoarvo	35 082 945,24
Käypä arvo	59 751 835,95

**9. SIOITUKSET SAMAN KONSERNIN YRITYKSISSÄ
JA OMISTUSYHTEYSYRITYKSISSÄ 31.12.**

2015

Muutokset otsikon mukaisissa taseryhmissä:

	Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	Osakkeet ja osuudet omistusyhteys- yrityksissä
Hankintameno 1.1.	155 531,01	48 527 236,02
Lisäykset	0,00	1 748 479,69
Vähennykset	-2 531,01	-13 697 031,52
Siirrot erien välillä	0,00	65 608 243,88
Hankintameno 31.12.	153 000,00	102 186 928,07
Arvon alentumiset 1.1.		0,00
Tilikauden arvonalentumiset		-7 638 624,03
Arvon alentumiset 31.12.		-7 638 624,03
Kirjanpitoarvo 31.12.	153 000,00	94 548 304,04

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2015

1/2

Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	Kotipaikka	Osuus osakkeista / äänistä, %
Kiinteistöosakkeet		
Asunto- ja kiinteistöyhtiöt (124 kpl) lueteltu konsernin liitetiedoissa		
Muut		
Tietollmarinen Oy	Helsinki	30,00 / 70,00
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä		
Kiinteistöosakkeet		
Ankkurikadun Kiinteistöt Oy	Helsinki	33,33 / 33,33
Antilooppi GP Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
Antilooppi Ky	Helsinki	50,00 / 0,00
Antilooppi Management Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
Asunto Oy Eerikinkatu 43	Helsinki	24,32 / 24,32
Asunto Oy Espoon Jousi	Espoo	33,70 / 33,70
Asunto Oy Espoon Kaari	Espoo	32,76 / 32,76
Asunto Oy Ruoholahdenkatu 24	Helsinki	20,41 / 20,41
Asunto Oy Vantaan Kiltierinmäki	Vantaa	33,54 / 33,54
HL Covent Garden	Bryssel	95,02 / 47,60
ILMA Srl	Senningerberg	49,50 / 49,50
Kauppakeskus REDI GP Oy	Helsinki	30,18 / 30,18
Kiinteistö Oy Espoon Perkaantalo	Espoo	33,33 / 33,33
Kiinteistö Oy Kemin Portti	Kemi	23,87 / 23,87
Kiinteistö Oy Kluuvun Pysäköinti	Helsinki	38,61 / 38,61
KSK Redi Ky	Espoo	23,25 / 0,00
Lappeenrannan Villimiehen Vitonen Oy	Lappeenranta	50,00 / 50,00
Porin Puuvilla Oy	Pori	50,00 / 50,00
PP Property Management Oy	Pori	49,00 / 49,00
Redi Parkki GP Oy	Helsinki	30,18 / 30,18
Russia Invest B.V.	Amsterdam	27,23 / 27,23
Sipoonranta Oy	Sipoo	24,99 / 24,99
Taivas Tysons Corner Inc	Delaware	50,00 / 50,00
Tamina Homes, Inc.	Delaware	99,99 / 40,00
Technopolis Holding 2 AS	Oslo	49,00 / 49,00
World Trade Center Helsinki Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
Muut		
Forest Company Limited/The	St. Peter Port	24,89 / 24,89
Kesk. Henkivakuutusyhtiö Suomen takuusuusia	Helsinki	100,00 / 0,00
Kruunuvuoren Satama Oy	Helsinki	33,00 / 33,00
Navidom Oy	Espoo	25,00 / 25,00
SSC Ahti Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Esko Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Futlaiva Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Kiisla Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Maslaiva Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Neslaiva Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Suula Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Ukko Oy	Helsinki	50,00 / 50,00

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2015

2/2

Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet	Kpl	Osuus osakkeista / äänistä, %	Kirjanpitoarvo, EUR	Käypä arvo, EUR
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut				
Affecto Oyj	888 461	3,96	2 612 075,34	2 612 075,34
Ahlstrom Oyj	382 674	0,82	2 766 733,02	2 766 733,02
Alma Media Oyj	2 177 095	2,64	6 509 514,05	6 509 514,05
Amer Sports Oyj	2 650 000	2,24	33 267 318,25	71 364 500,00
Apetit Oyj	53 800	0,85	623 279,32	683 798,00
Asiakastiето Group Oyj	175 000	1,16	2 581 250,00	2 614 500,00
Aspo Oyj	1 000 676	3,23	6 816 154,60	7 465 042,96
Atria Oyj	90 000	0,32 / 0,08	809 100,00	809 100,00
Basware Oyj	1 530 278	10,76	30 200 977,68	56 161 202,60
Biotie Therapies Oyj	27 132 271	2,50	4 314 031,09	4 314 031,09
Bittium Oyj	1 316 203	3,70	4 168 087,40	9 226 583,03
CapMan Oyj	7 178 500	8,32 / 5,20	7 178 500,00	7 178 500,00
Cargotec Oyj	861 953	1,33 / 0,57	18 962 472,04	29 737 378,50
Caverion Oyj	4 030 000	3,21	22 077 657,46	36 431 200,00
Citycon Oyj	63 470 695	7,13	131 388 811,96	152 329 668,00
Componenta Oyj	6 952 281	7,15	4 623 266,87	4 623 266,87
Comptel Oyj	2 236 368	2,06	2 663 475,90	4 047 826,08
Consti Yhtiöt Oy	246 000	3,13	2 337 000,00	2 361 600,00
Cramo Oyj	1 145 603	2,57	18 925 976,31	21 903 929,36
Detection Technology Oyj	554 000	4,28	2 686 900,00	2 686 900,00
Digia Oyj	3 043 270	14,58	9 616 216,41	21 363 755,40
Efore Oyj	1 578 048	2,83	1 183 536,00	1 183 536,00
Elisa Oyj	2 079 586	1,24	44 207 479,63	72 244 817,64
Evli Pankki Oyj	150 592	0,65 / 0,02	1 016 496,00	1 233 348,48
F-Secure Oyj	1 502 835	0,95	3 351 486,90	3 877 314,30
Faron Pharmaceuticals Oy	636 721	2,75	1 421 593,08	2 082 063,36
Finnair Oyj	3 675 564	2,87	17 995 320,47	19 737 778,68
Fiskars Oyj Abp	1 302 500	1,59	16 337 203,60	24 447 925,00
FIT Biotech Oy	960 000	3,47	739 200,00	739 200,00
Fortum Oyj	10 226 986	1,15	142 564 184,84	142 564 184,84
HKScan Oyj	218 298	0,40 / 0,14	831 715,38	831 715,38
Huhtamäki Oyj	1 895 318	1,76	36 338 792,72	63 568 965,72
Ilkka-Yhtymä Oyj	606 397	2,37	1 263 636,34	1 263 636,34
Incap Oyj	16 615 384	7,61	1 246 153,84	2 591 999,90
Kemira Oyj	4 800 451	3,09	52 372 920,41	52 372 920,41
Kesko Oyj	1 970 632	1,97 / 1,45	61 288 587,83	63 295 929,92
KONE Oyj	4 820 860	0,92 / 0,40	114 223 817,12	188 495 626,00
Konecranes Oyj	501 603	0,79	11 526 836,94	11 526 836,94
Lassila & Tikanoja Oyj	934 836	2,41	10 207 723,61	16 883 138,16
Lemminkäinen Oyj	319 527	1,38	4 377 519,90	4 377 519,90
Marimekko Oyj	215 419	2,66	1 777 206,75	1 777 206,75
Martela Oyj	335 400	8,07 / 2,14	1 177 254,00	1 177 254,00
Metsä Oyj	3 302 126	2,20	68 453 071,98	68 453 071,98
Metsä Board Oyj	16 327 817	4,59 / 8,05	65 282 297,49	111 704 173,25
Munksjö Oyj	4 101 899	8,03	34 360 711,90	37 368 299,89
Neste Oyj	6 567 849	2,56	114 510 065,09	181 469 667,87
Nexstim Oyj	319 643	3,99	2 064 893,78	2 064 893,78
Nixu Oyj	184 704	3,02	812 697,60	901 355,52
Nokia Oyj	27 893 982	0,70	130 354 038,69	184 379 221,02
Nokian Renkaat Oyj	3 170 947	2,35	94 271 878,47	104 863 217,29
Okmetec Oyj	1 004 985	5,81	4 189 669,43	7 235 892,00
Olvi Oyj	849 218	4,09 / 0,93	14 147 131,23	18 708 272,54
Oriola-KD Oyj	7 601 950	4,19 / 6,16	15 670 224,83	32 291 679,46
Orion Oyj	1 974 695	1,40 / 4,43	20 209 203,17	62 428 478,55
Outokumpu Oyj	3 685 673	0,89	10 084 001,33	10 084 001,33
Outotec Oyj	11 126 539	6,08	37 941 497,99	37 941 497,99
Pihlajalinna Oyj	490 000	2,38	5 600 000,00	8 692 600,00
PKC Group Oyj	2 931 165	12,16	33 358 154,42	47 572 807,95
Ponsse Oyj	392 666	1,40	3 288 005,71	7 193 641,12
Powerflute Oyj	935 000	0,32	1 124 242,11	1 124 242,11
Pöyry Oyj	3 011 308	5,04	11 171 952,68	11 171 952,68
Raisio Oyj	5 837 869	3,53 / 0,74	17 494 591,65	24 752 564,56
Ramirent Oyj	3 445 154	3,17	22 152 340,22	22 152 340,22
Rapala VMC Oyj	408 899	1,05	1 913 647,32	1 913 647,32
Sampo Oyj	4 641 000	0,83 / 0,82	137 038 969,53	218 312 640,00
Sanoma Oyj	3 572 220	2,19	13 924 513,56	13 924 513,56
Scanfil Oyj	580 000	1,00	878 962,32	2 215 600,00
Sili Solutions Oyj	71 000	3,52	497 000,00	1 696 900,00
SRV Yhtiöt Oyj	308 003	0,51	954 809,30	954 809,30
Stockmann Oyj Abp	1 920 160	2,67 / 1,05	11 993 342,48	11 993 342,48
Stora Enso Oyj	17 013 929	2,16 / 2,04	142 500 123,66	142 500 123,66
Suominen Oyj	16 259 056	6,44	10 678 979,59	20 161 229,44
Technopolis Oyj	11 089 647	10,41	36 830 568,03	41 364 383,31
Teleste Oyj	963 860	5,08	9 445 828,00	9 445 828,00
Tieto Oyj	1 258 840	1,70	23 369 088,77	31 080 759,60
Tikkurila Oyj	2 458 938	5,57	37 702 008,68	40 056 100,02
Tulikivi Oyj	3 720 562	6,21 / 2,88	647 377,79	647 377,79
UPM-Kymmene Oyj	7 114 789	1,33	84 069 236,36	122 943 553,92
Uponor Oyj	1 996 527	2,73	24 616 261,56	27 192 697,74
Vaisala Oyj	735 000	4,03 / 0,89	17 279 850,00	17 279 850,00
Valmet Oyj	2 980 055	1,99	18 750 584,93	26 552 290,05
Verkkokauppa.com Oyj	2 308 728	5,12	8 832 097,64	16 391 968,80
Wärtsilä Oyj Abp	3 978 914	2,02	106 553 707,31	168 188 694,78
YIT Oyj	887 573	0,70	4 650 882,52	4 650 882,52
Muut	200 001		196 017,51	196 017,51
Yhteensä			2 240 441 989,69	3 025 681 102,93
Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat				
Aloituserävero Vera Oy	1 500	2,29	2 589 000,00	2 589 000,00
Cinia Group Oy	144 928	11,24	5 000 016,00	5 000 016,00
DNA Oy	424 689	4,42	40 342 820,23	40 342 820,23
Ekokem Oyj	540 700	15,36	22 429 342,90	35 145 500,00
Enfo Oyj	11 202	1,86	766 365,34	961 131,60
Fingrid Oyj	661	19,88 / 17,15	135 726 627,55	221 953 472,70
GreenStream Network Oy	1 200 000	19,87	599 109,60	599 109,60

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2015

2/2

Keliber Oy	50 835	8,55	660 855,00	660 855,00
Lounea Oy	1 093	1,16	602 096,92	602 096,92
M-Brain Oy	1 572	6,66	2 132 157,83	2 132 157,83
Multi Touch Oy	502 789	13,01	2 799 428,09	2 799 428,09
Mustavaaran Kaivos Oy	333 703	12,81	500 554,50	500 554,50
Osuuskunta KPY	761 900	13,73	12 115 578,15	15 999 900,00
PHP Holding Oy	3 568	1,76 / 0,24	3 696 242,35	3 696 242,35
Pohjolan Voima Oy	1 500 000	3,88	70 680 000,00	70 680 000,00
Porasto Oy	2 080	12,82	556 312,36	556 312,36
PRT-Forest Oy	6 000	10,02	3 616 335,60	3 616 335,60
Tornator Oyj	844 000	16,88	44 557 428,00	76 466 400,00
VVO-yhtymä Oyj	1 338 076	18,08	37 180 202,96	305 844 031,32
Muut	29 144 739		1 956 459,93	1 956 459,61
Yhteensä			388 506 933,31	792 101 823,71

MUUT SJOITUKSET

Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut

Alankomaat

Airbus Group SE	311 500	0,04	14 892 541,75	19 313 000,00
Akzo Nobel N.V.	91 431	0,04	4 347 921,81	5 639 464,08
ING Groep N.V.	3 491 396	0,09	39 950 942,49	43 467 880,20
Kendrion N.V.	170 252	1,29	3 738 736,78	4 118 395,88
Koninklijke Ahold N.V.	594 700	0,07	10 250 581,15	11 581 782,50
Koninklijke Bam Groep N.V.	2 207 638	0,81	7 633 942,42	11 294 276,01
Koninklijke Philips N.V.	850 000	0,09	20 021 750,00	20 021 750,00
Randstad Holding N.V.	149 211	0,08	8 547 947,32	8 584 108,83
Unilever N.V.	681 000	0,02	23 461 153,17	27 297 885,00
Muut	28 202		375 368,62	375 368,62

Australia

Australia & New Zealand Banking Group Ltd	825 000	0,03	15 451 097,54	15 451 097,54
Westpac Banking Corporation	800 000	0,02	17 871 979,83	18 017 050,41

Belgia

Anheuser-Busch InBev N.V.	260 000	0,02	27 612 946,76	29 744 000,00
Barco N.V.	46 449	0,36	2 623 967,61	2 861 258,40
Colruyt S.A.	114 103	0,07	4 723 665,05	5 413 616,84
KBC Groep N.V.	197 500	0,05	8 092 249,28	11 389 825,00
Proximus S.A.	50 682	0,01	1 166 905,02	1 519 953,18

Bermuda

Höegh LNG Holdings Ltd	315 000	0,41	1 959 359,94	3 083 411,43
------------------------	---------	------	--------------	--------------

Caymansaaret

Alibaba Group Holding Ltd	140 000	0,01	10 448 241,02	10 448 241,02
Baidu, Inc.	15 000	0,01 / 0,00	2 604 436,48	2 604 436,48
China Resources Land Ltd	1 500 000	0,02	4 008 841,38	4 008 841,38
Tencent Holdings Ltd	1 200 000	0,01	20 206 750,78	21 674 409,78

Espanja

Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, S.A.	2 000 000	0,03	13 478 000,00	13 478 000,00
Banco Santander S.A.	5 200 000	0,04	23 701 600,00	23 701 600,00
Bankia S.A.	1 000 000	0,01	1 073 000,00	1 073 000,00
Endesa S.A.	106 350	0,01	1 906 956,69	1 968 538,50
Gas Natural SDG, S.A.	119 801	0,01	1 824 583,94	2 254 055,82
Iberdrola S.A.	1 796 617	0,03	8 032 845,49	11 767 841,35
Repsol S.A.	340 151	0,02	3 442 328,12	3 442 328,12
Telefonica S.A.	1 487 508	0,03	15 224 644,38	15 224 644,38

Hong Kong

AIA Group Ltd	2 800 000	0,02	14 894 360,77	15 464 113,02
China Mobile Ltd	1 950 000	0,01	20 210 427,14	20 210 427,14
China Overseas Land & Investment Ltd	1 300 000	0,01	3 405 864,59	4 175 357,92
China Vanke Co Ltd	1 200 000	0,01	2 677 851,93	3 256 850,29

Irlanti

Accenture Plc	100 000	0,02	9 593 467,53	9 596 766,79
CRH Plc	50 000	0,01	1 108 608,62	1 328 750,00
Experian Plc	774 791	0,08	12 183 768,79	12 646 632,85
Shire Plc	373 000	0,06	21 761 280,99	23 875 659,10

Iso-Britannia

Anglo American Plc	984 100	0,08	4 013 765,72	4 013 765,72
Arm Holdings Plc	430 000	0,03	4 724 140,58	6 087 199,40
AstraZeneca Plc	457 000	0,04	24 797 230,49	28 794 058,44
Aviva Plc	1 000 000	0,02	7 030 451,67	7 030 451,67
BAE Systems Plc	964 407	0,03	5 937 599,77	6 564 721,53
Balfour Beatty Plc	500 000	0,07	1 691 241,88	1 840 724,85
Barclays Plc	9 631 250	0,06	28 725 126,03	28 725 126,03
BG Group Plc	1 136 662	0,03	15 249 963,50	15 249 963,50
BHP Billiton Plc	1 425 000	0,03	14 738 299,61	14 738 299,61
BP Plc	6 606 028	0,04	31 862 305,50	31 862 305,50
British American Tobacco Plc	606 550	0,03	29 633 164,16	31 164 248,93
British Land Company Plc/The	1 250 000	0,12	7 708 493,30	13 386 470,47
Britvic Plc	779 022	0,30	7 649 073,49	7 716 451,99
BT Group Plc	2 890 507	0,03	7 278 389,79	18 576 907,85
Burberry Group Plc	524 346	0,12	8 537 277,33	8 537 277,33
Capita Group Plc	520 180	0,08	8 555 398,70	8 561 583,76
Centrica Plc	1 702 741	0,03	5 052 891,75	5 052 891,75
Compass Group Plc	404 360	0,02	1 392 361,65	6 473 506,37
Delphi Automotive Plc	75 000	0,03	5 800 519,20	5 905 208,05
Diageo Plc	908 000	0,04	22 967 531,85	22 967 531,85
Fiat Chrysler Automobiles N.V.	300 000	0,02	3 876 000,00	3 876 000,00
G4S Plc	1 500 000	0,10	4 606 580,83	4 606 580,83
GlaxoSmithKline Plc	2 412 000	0,05	42 255 046,99	45 121 275,29
Hammerson Plc	1 155 000	0,15	6 161 493,00	9 442 060,09
HSBC Holdings Plc	3 935 000	0,02	28 222 849,15	28 774 541,40
Imperial Tobacco Group Plc	640 590	0,07	28 831 699,81	31 263 619,87
Intertek Group Plc	226 921	0,14	8 570 406,87	8 570 406,87
Land Securities Group Plc	1 210 390	0,15	10 718 184,27	19 410 437,09
Legal & General Group Plc	1 000 000	0,02	3 647 617,11	3 648 749,91
Lloyds Banking Group Plc	33 625 434	0,05	31 277 814,34	33 476 537,39
Marks & Spencer Group Plc	1 899 883	0,12	11 710 703,30	11 710 703,30
National Grid Plc	1 276 837	0,03	10 339 983,82	16 300 787,10

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2015

2/2

Pearson Plc	200 000	0,02	2 004 223,72	2 004 223,72
Prudential Plc	680 000	0,03	6 060 869,29	14 184 617,48
Reckitt Benckiser Group Plc	155 000	0,02	11 514 152,54	13 247 700,80
Rio Tinto Plc	568 075	0,03	15 317 397,98	15 317 397,98
Rolls-Royce Holdings Plc	568 286	0,03	4 259 809,40	4 452 135,02
Royal & Sun Alliance Insurance Group Plc	500 000	0,05	2 865 489,31	2 904 830,03
Royal Dutch Shell Plc	2 236 365	0,03	47 164 937,85	47 164 937,85
SABMiller Plc	304 000	0,02	13 532 414,46	16 837 114,24
Scottish & Southern Energy Plc	344 765	0,03	6 261 721,61	7 168 218,41
Tate & Lyle Plc	825 543	0,18	6 261 693,07	6 731 895,71
Tesco Plc	2 773 350	0,03	5 649 101,78	5 649 101,78
Unilever Plc	327 000	0,01	7 681 791,12	13 038 565,30
Whitbread Plc	139 747	0,08	8 379 679,09	8 379 679,09
William Hill Plc	1 644 991	0,19	8 643 945,89	8 866 522,79
WPP Plc	800 000	0,06	12 497 841,87	17 036 582,87
Vodafone Group Plc	11 289 046	0,04	33 992 494,94	33 992 494,94
Muut	39 205 112		570 745,26	591 457,18
Italia				
Assicurazioni Generali S.p.A.	470 000	0,03	7 952 400,00	7 952 400,00
Enel S.p.A.	2 285 398	0,02	8 894 769,02	8 894 769,02
ENI S.p.A.	851 025	0,02	11 744 145,00	11 744 145,00
Prysmian S.p.A.	425 812	0,20	8 567 872,85	8 626 951,12
Snam S.p.A.	712 190	0,02	2 649 351,76	3 438 453,32
Telecom Italia S.p.A.	4 984 235	0,03 / 0,04	4 708 378,20	5 854 231,13
Unicredit S.p.A.	5 075 000	0,09	25 420 754,28	26 060 125,00
Itävalta				
Erste Group Bank AG	220 000	0,05	5 497 546,97	6 363 500,00
UNIQA Insurance Group AG	400 000	0,13	3 011 600,00	3 011 600,00
Japani				
ASICS Corporation	270 000	0,14	5 186 198,21	5 197 299,15
Dai-ichi Life Insurance Co. Ltd/The	125 000	0,01	1 907 423,35	1 940 756,85
Mitsubishi UFJ Financial Group Inc.	900 000	0,01	5 198 672,47	5 198 672,47
Mitshu Financial Group, Inc.	4 230 000	0,02	7 858 434,42	7 858 434,42
Sumitomo Mitsui Financial Group, Inc.	440 000	0,03	15 462 272,07	15 462 272,07
Toyota Motor Corporation	200 000	0,01	11 425 955,60	11 425 955,60
Kanada				
Bank of Montreal	220 000	0,03	11 363 852,87	11 363 852,87
Canadian Imperial Bank of Commerce	30 000	0,01	1 809 605,72	1 809 605,72
National Bank of Canada	290 000	0,09	7 733 461,23	7 733 461,23
Royal Bank of Canada	410 000	0,03	20 112 132,84	20 112 132,84
Toronto-Dominion Bank/The	395 000	0,02	14 170 977,77	14 170 977,77
Kiina				
JD.com Inc	350 000	0,02 / 0,01	9 568 202,98	10 371 084,78
Muut	3 500 000		0,00	0,00
Luxemburg				
Aperam S.A.	100 000	0,13	3 220 194,05	3 286 000,00
ArcelorMittal S.A.	459 861	0,03	1 791 158,60	1 791 158,60
Millicom International Cellular S.A.	25 000	0,02	1 328 690,35	1 328 690,35
RTL Group S.A.	161 158	0,10	12 428 504,96	12 428 504,96
Subsea 7 S.A.	831 833	0,25	5 461 529,80	5 461 529,80
Tenaris S.A.	129 060	0,01	1 411 916,40	1 411 916,40
Norja				
Atea ASA	260 162	0,25	1 991 243,05	1 991 243,05
DnB ASA	800 000	0,05	9 138 810,79	9 138 810,79
Gjensidige Forsikring ASA	200 000	0,04	2 898 532,29	2 959 491,83
Norsk Hydro ASA	5 000 000	0,24	17 249 817,77	17 249 817,77
Opera Software ASA	2 750 000	1,89	14 461 626,58	14 461 626,58
Orkla ASA	1 643 719	0,16	11 410 534,13	11 998 823,48
Statoil ASA	2 547 366	0,08	32 813 618,06	32 813 618,06
Storebrand ASA	1 000 000	0,22	3 639 487,66	3 639 487,66
Telenor ASA	1 374 530	0,09	21 226 991,46	21 226 991,46
TGS Nopec Geophysical Co. ASA	50 000	0,05	734 666,25	734 666,25
Yara International ASA	250 000	0,09	9 965 635,74	9 965 635,74
Muut	1 194 906		444 988,47	660 599,84
Portugali				
EDP - Energias de Portugal, S.A.	778 646	0,02	2 194 525,68	2 585 883,37
Ranska				
Air Liquide SA	72 536	0,02	5 600 094,19	7 518 356,40
Alcatel-Lucent	30 000 000	1,05	71 425 788,22	109 260 000,00
AXA SA	1 595 256	0,07	39 416 342,59	40 248 308,88
BNP Paribas SA	596 000	0,05	27 364 256,42	31 129 080,00
Bouygues SA	160 000	0,05	4 396 602,26	5 846 400,00
Cap Gemini SA	99 396	0,06	8 491 400,28	8 491 400,28
Compagnie de Saint-Gobain SA	147 389	0,03	5 732 627,35	5 872 714,71
Compagnie Générale des Etablissements Michelin	50 126	0,03	3 880 709,40	4 406 075,40
Credit Agricole SA	450 000	0,02	4 893 750,00	4 893 750,00
Electricite De France SA	88 851	0,00	1 205 708,07	1 205 708,07
Engie SA	682 955	0,03	11 145 825,60	11 145 825,60
Essilor International SA	49 000	0,02	5 094 648,52	5 637 450,00
Eutelsat Communications SA	342 628	0,15	9 453 106,52	9 453 106,52
Hermes International SA	4 146	0,00	1 161 004,38	1 292 515,50
IPSOS	136 356	0,30	2 697 951,80	2 867 566,68
Klepierre SA	228 796	0,07	6 192 803,48	9 364 620,28
Lagardere SCA	214 955	0,16	4 868 346,88	5 901 589,53
L'Oreal SA	22 408	0,00	2 695 601,34	3 479 962,40
LVMH Moet Hennessy Louis Vuitton SA	84 439	0,02	12 235 211,10	12 235 211,10
Orange SA	1 344 957	0,05	16 754 176,61	20 813 209,58
Permod-Ricard SA	125 000	0,05	12 174 995,24	13 150 000,00
Publicis Groupe SA	141 986	0,06	8 577 076,91	8 715 100,68
Renault SA	33 000	0,01	3 033 263,90	3 056 790,00
Rexel SA	200 000	0,07	2 446 000,00	2 446 000,00
Sanofi SA	580 690	0,04	36 027 591,85	45 636 427,10
Schneider Electric SE	313 328	0,05	16 468 519,68	16 468 519,68
Societe Generale SA	993 123	0,12	31 813 359,74	42 262 349,27
Suez Environnement SA	200 000	0,04	2 675 506,43	3 447 000,00
Total SA	732 019	0,03	30 206 764,04	30 206 764,04
Unibail-Rodamco SE	82 242	0,08	11 689 481,49	19 277 524,80
Veolia Environnement SA	100 000	0,02	1 359 820,63	2 185 500,00
Vinci SA	243 625	0,04	11 509 366,96	14 403 110,00

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2015

2/2

Vivendi SA	580 406	0,04	10 558 081,40	11 506 548,95
Muut	160 356		0,00	0,00
Ruotsi				
AB Electrolux	350 000	0,11 / 0,09	7 845 911,09	7 845 911,09
AB SKF	1 712 642	0,38 / 0,22	25 588 524,58	25 588 524,58
AB Volvo	1 683 581	0,08 / 0,03	14 537 477,81	14 537 477,81
Alimak Group AB	325 000	0,75	3 032 673,16	3 032 673,16
Assa Abloy AB	2 740 000	0,25 / 0,17	39 430 210,28	53 371 783,01
Atlas Copco AB	2 415 691	0,19 / 0,23	53 659 190,82	54 203 388,79
Atrium Ljungberg AB	1 405 000	1,05 / 0,83	13 270 696,34	20 181 729,15
Attendo AB	800 000	0,50	4 344 520,47	6 115 675,50
Autoliv Inc.	42 093	0,05	3 052 513,95	4 910 353,77
Boliden AB	1 274 884	0,47	19 866 520,35	19 866 520,35
Capio AB	600 000	0,43	3 157 894,74	3 737 961,80
Castellum AB	250 000	0,15	2 290 231,49	3 289 079,93
Coor Service Management Holding AB	2 128 506	2,22	8 639 942,56	9 056 486,71
Dometic Group AB	2 000 000	0,68	10 354 088,25	11 937 537,41
Dustin Group AB	725 000	0,95	4 003 283,82	4 990 070,19
Elekta AB	590 000	0,15 / 0,12	3 776 632,71	4 635 507,92
Eltel AB	455 000	0,73	3 271 823,62	4 159 094,62
Fabege AB	753 124	0,46	5 264 504,58	11 522 850,47
Getinge AB	203 331	0,09 / 0,05	4 512 199,34	4 927 560,12
H & M Hennes & Mauritz AB	2 148 000	0,13 / 0,06	69 892 620,70	70 894 869,14
Hexagon AB	72 700	0,02 / 0,01	1 863 853,57	2 495 193,43
Hufvudstaden AB	300 000	0,14 / 0,03	2 040 368,45	3 927 308,34
Husqvarna AB	550 000	0,10 / 0,03	3 348 658,80	3 348 658,80
Intrum Justitia AB	270 000	0,37	2 291 874,84	8 485 336,53
Inwido AB	890 000	1,54	7 817 122,33	10 774 525,27
Kungsleden AB	1 218 618	0,67	4 957 098,38	8 022 894,50
Lindab International AB	680 000	0,86	4 518 613,93	4 639 643,07
Lundin Petroleum AB	235 176	0,08	3 145 234,28	3 145 234,28
Nordea Bank AB EUR	18 040 016	0,44	165 631 220,59	183 775 771,16
Ratos AB	681 776	0,21 / 0,06	3 623 476,78	3 623 476,78
Saab AB	80 000	0,07 / 0,06	1 852 590,07	2 266 935,09
Sandvik AB	1 428 132	0,11	11 531 355,83	11 531 355,83
Securitas AB	300 000	0,08 / 0,06	3 231 800,38	4 266 826,27
Skandinaviska Enskilda Banken AB	3 120 000	0,14	30 386 854,56	30 386 854,56
Skanska AB	608 228	0,14 / 0,10	10 792 506,79	10 934 138,48
Sotkamo Silver AB	1 800 000	8,72	878 400,00	878 400,00
SSAB AB	1 169 318	0,21 / 0,36	2 877 009,63	2 877 009,63
Swedbank AB	1 400 000	0,12	28 549 975,52	28 549 975,52
Swedish Match AB	100 000	0,05	2 568 619,02	3 272 212,85
Svenska Cellulosa AB SCA	880 000	0,12 / 0,07	17 437 893,22	23 566 897,00
Svenska Handelsbanken AB	900 000	0,05	11 086 566,19	11 086 566,19
Telefonaktiebolaget LM Ericsson	358 630	0,01	3 221 601,45	3 221 601,45
TeliaSonera AB EUR	7 768 987	0,18	35 714 912,27	35 714 912,27
Thule Group AB/The	50 000	0,05	524 199,92	631 155,12
Tobii AB	700 000	0,80	3 325 205,76	5 084 607,43
Trelleborg AB	350 000	0,13 / 0,07	5 211 123,22	6 284 346,26
Muut	6 869 305		492 115,68	570 635,83
Saksa				
Adidas AG	67 706	0,03	4 513 746,11	6 095 571,18
Allianz SE	365 500	0,08	41 817 806,76	59 989 515,00
BASF SE	332 700	0,04	23 541 852,00	23 541 852,00
Bauer AG	111 028	0,65	1 777 997,09	1 941 879,72
Bayer AG	307 000	0,04	19 812 910,77	35 667 260,00
Bayerische Motoren Werke AG	201 300	0,03	13 505 226,23	19 673 049,00
Beiersdorf AG	118 307	0,05	8 371 171,98	9 982 744,66
Bilfinger SE	165 000	0,36	7 172 550,00	7 172 550,00
Brenntag AG	88 000	0,06	4 143 600,76	4 274 160,00
Commerzbank AG	1 496 739	0,12	14 352 230,27	14 352 230,27
Continental AG	28 000	0,01	2 093 421,40	6 296 640,00
Daimler AG	263 500	0,02	20 043 136,99	20 508 205,00
Deutsche Bank AG	160 000	0,01	3 614 400,00	3 614 400,00
Deutsche Boerse AG	91 500	0,05	4 940 064,25	7 463 655,00
Deutsche Euroshop AG	175 000	0,32	5 796 023,02	7 106 750,00
Deutsche Lufthansa AG	300 000	0,06	3 874 276,57	4 389 000,00
Deutsche Post AG	960 187	0,08	24 002 188,62	24 926 454,52
Deutsche Telekom AG	1 062 968	0,02	10 068 360,35	17 730 306,24
Deutsche Wohnen AG	698 868	0,21	8 861 867,58	17 995 851,00
Deutz AG	306 178	0,25	1 134 083,31	1 134 083,31
Draegerwerk AG & Co KGaA	35 575	0,35 / 0,00	2 456 098,00	2 456 098,00
E.On SE	1 068 197	0,05	9 530 453,63	9 530 453,63
Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	21 900	0,01	1 203 128,90	1 704 477,00
Fresenius SE & Co KGaA	96 000	0,02	4 101 246,72	6 339 840,00
GFK SE	26 501	0,07	812 123,15	812 123,15
Henkel AG & Co KGaA	50 000	0,01 / 0,00	5 100 178,81	5 167 500,00
Jenoptik AG	423 076	0,74	4 291 242,45	6 107 102,06
LEG Immobilien AG	200 000	0,32	8 755 854,00	15 102 000,00
Linde AG	129 500	0,07	17 378 900,00	17 378 900,00
Merck KGaA	27 000	0,01 / 0,02	2 424 060,00	2 424 060,00
Metro AG	220 000	0,07	6 398 050,41	6 495 500,00
Münchener Rückversicherungs-Gesellschaft AG	50 000	0,03	6 014 817,36	9 261 500,00
Porsche Automobil Holding SE	37 975	0,02 / 0,00	1 899 129,75	1 899 129,75
ProSiebenSat.1 Media SE	112 931	0,05	4 869 648,55	5 272 748,39
RIB Software AG	165 498	0,35	2 058 280,94	2 058 280,94
Siemens AG	382 597	0,04	31 116 528,32	34 391 644,33
Software AG	100 000	0,13	1 866 545,63	2 640 000,00
STADA Arzneimittel AG	60 000	0,10	1 821 078,53	2 239 800,00
Surteco SE	120 450	0,78	2 622 798,75	2 622 798,75
ThyssenKrupp AG	245 850	0,04	4 376 422,94	4 506 430,50
Wincor Nixdorf AG	40 000	0,12	1 578 620,72	1 842 200,00
Volkswagen AG	72 596	0,02 / 0,00	9 755 450,48	9 755 450,48
Vonovia SE	97 500	0,02	1 707 750,00	2 795 325,00
Sveitsi				
ABB Ltd	1 050 272	0,04	16 839 315,26	17 431 273,26
Compagnie Financière Richemont SA	160 004	0,02	10 639 859,90	10 639 859,90
LafargeHolcim Ltd	245 043	0,04	11 111 871,53	11 407 683,53
Nestlé SA	1 243 890	0,04	70 603 931,62	85 585 601,75

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2015

2/2

Novartis AG	945 358	0,04	46 366 687,15	75 733 340,47
Oriflame Holding AG	285 036	0,51	3 860 351,32	4 221 491,88
Roche Holding AG	341 567	0,04 / 0,00	53 976 663,60	87 133 473,74
SGS SA	4 100	0,05	7 142 043,54	7 231 287,49
Sika AG	2 613	0,06	8 555 220,03	8 730 096,91
Swatch Group Ag/The	22 812	0,01	7 371 002,49	7 371 002,49
Swisscom AG	8 507	0,02	2 950 169,19	3 949 257,96
Syngenta AG	37 114	0,04	8 387 706,92	13 437 768,53
UBS Group AG	1 655 000	0,04	26 678 284,52	29 815 966,77
Zurich Insurance Group AG	53 500	0,04	11 104 743,05	12 754 083,99
Tanska				
AP Moeller - Maersk A/S	10 305	0,05 / 0,00	12 358 929,86	12 358 929,86
Carlsberg A/S	406 812	0,27 / 0,09	30 540 863,28	33 389 482,22
Coloplast A/S	90 000	0,04 / 0,02	5 307 577,98	6 705 437,78
Danske Bank A/S	1 535 000	0,15	35 224 921,42	38 011 952,94
DSV A/S	500 370	0,26	15 919 021,37	18 210 877,17
GN Store Nord A/S	142 000	0,09	2 384 236,06	2 384 236,06
ISS A/S	530 000	0,29	14 583 555,14	17 677 083,05
Novo Nordisk A/S	4 339 015	0,17 / 0,06	137 788 320,10	232 632 045,33
Novozymes A/S	179 100	0,06 / 0,02	3 949 169,52	7 931 893,71
Pandora A/S	208 000	0,17	16 887 056,54	24 234 985,13
TDC A/S	600 000	0,07	2 762 576,05	2 762 576,05
Vestas Wind Systems A/S	250 000	0,11	6 560 505,51	16 194 087,85
Yhdysvallat				
Adobe Systems Inc.	75 000	0,02	6 468 724,17	6 468 724,17
Alphabet Inc.	20 000	0,00	14 290 989,25	14 290 989,25
Amazon.com Inc.	25 000	0,01	15 519 886,10	15 519 886,10
Ameriprise Financial, Inc.	120 000	0,07	11 729 953,16	11 729 953,16
Apple Inc.	150 000	0,00	14 497 106,64	14 497 106,64
Bank of America Corporation	890 000	0,01	13 758 335,63	13 758 335,63
Ciena Corporation	3 000 000	2,21	55 859 960,47	56 985 395,43
Cisco Systems, Inc.	250 000	0,00	6 234 499,86	6 234 499,86
Citigroup, Inc.	230 000	0,01	10 932 763,85	10 932 763,85
Coca-Cola Company/The	140 000	0,00	5 488 744,41	5 523 100,95
Cognizant Technology Solutions Corporation	100 000	0,02	5 511 160,10	5 511 160,10
CST Brands Inc.	66 666	0,09	1 624 740,31	2 396 718,32
CVS Health Corporation	100 000	0,01	8 928 176,02	8 977 679,80
Electronic Arts Inc.	150 000	0,05	9 468 173,05	9 468 173,05
Equity Residential	850 000	0,23	37 156 758,53	63 685 588,32
Estee Lauder Companies Inc./The	100 000	0,03 / 0,01	7 973 525,16	8 084 871,87
Facebook Inc.	150 000	0,01 / 0,00	14 418 572,61	14 418 572,61
FedEx Corporation	75 000	0,03	10 118 694,38	10 258 335,63
Goldman Sachs Group, Inc./The	125 000	0,03	19 528 431,85	20 674 887,48
Hewlett Packard Enterprise Co	400 000	0,02	5 540 433,34	5 577 294,02
HP Inc.	400 000	0,02	4 346 468,26	4 346 468,26
Intel Corporation	75 000	0,00	2 372 554,42	2 372 554,42
International Business Machines Corporation	20 000	0,00	2 527 234,32	2 527 234,32
Intuit Inc.	75 000	0,03	6 647 836,87	6 647 836,87
Lincoln National Corporation	70 000	0,03	3 230 917,61	3 230 917,61
Microsoft Corporation	250 000	0,00	12 733 076,15	12 733 076,15
Morgan Stanley	350 000	0,02	9 899 763,88	10 223 201,98
NIKE Inc.	140 000	0,01	8 038 394,42	8 038 394,42
PayPal Holdings Inc.	200 000	0,02	6 650 133,19	6 650 133,19
Prudential Financial Inc.	75 000	0,02	5 606 227,61	5 606 227,61
Red Hat Inc.	75 000	0,04	5 662 934,90	5 703 361,81
Rockwell Automation Inc.	135 000	0,10	12 723 753,10	12 723 753,10
Salesforce.com Inc.	100 000	0,02	7 198 493,62	7 198 493,62
Texas Instruments Inc.	100 000	0,01	5 034 444,75	5 034 444,75
Tiffany & Co.	70 000	0,05	4 785 574,72	4 905 208,05
Under Armour Inc.	90 000	0,04 / 0,02	6 557 362,54	6 662 992,56
United Technologies Corporation	117 803	0,01	10 314 549,25	10 390 945,25
Valero Energy Corporation	600 000	0,12	17 856 558,41	38 969 413,06
Walt Disney Company/The	100 000	0,01	9 650 041,33	9 650 041,33
Whirlpool Corporation	50 000	0,06	6 686 532,65	6 743 822,91
Yhteensä			3 815 749 190,86	4 474 057 528,26
Ulkomaiset yhtiöt, noteeraamattomat				
Irlanti				
Consumer Equity Investments Ltd	1 400 000 000	3,00	13 890 266,89	25 635 156,79
Luxemburg				
Aki Partners S.C.S	6 383 846 941	18,18	63 838 469,41	63 838 469,41
Lakeside Network Investments S.à r.l.	83 712 075	10,00	837 120,75	837 120,75
Ruotsi				
Ambea Finland Group AB	354 241	3,01 / 3,01	10 000 000,00	10 000 000,00
Yhdysvallat				
Muut	68 255		92 626,05	92 626,05
Yhteensä			88 658 483,10	100 403 373,00

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2015

2/2

	Kotivaltio	Kpl	Kirjanpitoarvo, EUR	Käypä arvo, EUR
Korkorahastot				
Apollo Offshore Credit Fund A-Initial Series	Caymansaaret	12 928	10 569 034,87	10 569 034,87
Apollo Offshore Credit Fund Ltd A-02-07	Caymansaaret	15 001	10 134 203,37	10 134 203,37
AXA IM US Short Duration High Yield \$ A-class	Luxemburg	865 345	95 090 065,14	136 013 445,65
AXA WF US High Yield Bonds USD 1 CAP	Luxemburg	787 021	59 404 844,18	136 158 182,30
Deutsch Global L. Managed Euro Fund Reserved Inc	Irlanti	212 400 201	212 400 201,47	212 400 201,47
Goldman Sach Global High Yield Portfolio Class I	Luxemburg	16 560 437	136 660 776,71	140 855 739,41
GS Euro Liquid Reserves Fund (inst.Dist)	Irlanti	376 975 156	376 975 155,81	376 975 155,81
iShares iBoxx Investment Grade Corporate Bond ETF	Yhdysvallat	400 000	41 899 513,18	41 899 513,18
JPM Euro Liquidity Institutional (flex dist.)	Luxemburg	106 538 220	106 538 219,75	106 538 219,75
McDonnell Loan Opportunity Fund (Offshore) Class B	Caymansaaret	4 302 312	602 508,78	602 508,78
Morgan Stanley Institutional Liquidity Euro Fund	Luxemburg	220 158 523	220 158 522,72	220 158 522,72
OP-High Yield Fund A	Suomi	177 720	19 998 132,80	31 326 767,72
OP-Likvidi A	Suomi	976 878	100 000 000,00	100 892 004,06
SKY U.S. Short Duration High Yield Fund	Luxemburg	895 034	89 454 089,23	89 454 089,23
T.Rowe Global High Yield Bond Fund	Luxemburg	4 486 002	63 315 811,97	104 908 242,55
Muut			471 065,65	471 159,05
Yhteensä			1 543 672 145,63	1 719 356 989,92
Osakerahastot				
Aberdeen Global Asian Smaller Companies Fund A2	Luxemburg	1 185 226	14 454 637,27	41 041 773,36
Aberdeen Global Sicav Asia Pacific Equity A2/C	Luxemburg	612 160	16 100 759,15	34 277 508,57
AQR Global Defensive Equity	Luxemburg	1 794 230	200 000 000,00	201 599 633,36
BlackRock Emerging Markets Index Sub-Fund	Irlanti	18 592 091	172 685 981,67	172 685 981,67
Carnegie Global Health Care Fund	Luxemburg	35 640	3 657 426,46	12 147 981,84
Carnegie Medical	Luxemburg	197 462	6 428 256,07	20 844 115,33
Consumer Discretionary Select Sector SPDR Fund	Yhdysvallat	2 858 600	197 518 698,07	205 224 741,43
DB X-trackers EURO STOXX 50 UCITS DR -1C	Luxemburg	12 640 436	539 620 212,84	539 620 212,84
DB X-trackers MCSI Pan-Euro Index Ucits ETF	Luxemburg	3 183 186	56 183 232,90	56 183 232,90
East Capital Balkan Fund	Ruotsi	6 642 653	9 202 995,67	9 252 511,42
East Capital Bering Ukraine Fund Class R	Caymansaaret	676 262	1 583 969,30	1 583 969,30
East Capital China A-Shares Fund	Luxemburg	20 639	14 307 263,88	25 116 208,39
East Capital (LUX) - Frontier Markets Fund Class A USD	Luxemburg	68 693	5 517 516,22	5 536 130,73
eQ Kehittyvät Markkinat Osinko 1 K	Suomi	210 127	25 000 000,00	25 977 438,39
FIM Brands	Suomi	333 884	6 555 369,31	8 988 168,64
FIM Bric+	Suomi	669 781	7 000 000,00	7 729 275,57
FIM Frontier C	Suomi	335 448	3 854 297,42	3 854 297,42
FIM Kehittyvät Markkinat Pienemmät Yhtiöt	Suomi	1 374 004	10 000 000,00	12 159 938,99
FIM Rohto	Suomi	258 423	2 500 000,00	4 667 126,01
Fondita Nordic Micro Cap B	Suomi	21 404	5 000 000,00	6 069 032,21
Fourton Hannibal	Suomi	31 015	3 216 309,71	3 499 061,85
Fourton Odysseus A	Suomi	76 966	14 472 356,20	19 825 624,34
Fourton Stamina A	Suomi	142 363	19 791 013,50	41 530 014,14
Health Care Select Sector SPDR ETF Fund	Yhdysvallat	1 160 743	69 258 893,86	76 807 133,02
Investec Emerging Markets Equity -I	Luxemburg	2 724 574	39 521 871,46	40 516 999,28
Investec GS Asian Equity	Luxemburg	2 125 366	31 211 186,64	42 070 030,90
Investec GSF Asia Pacific Equity Fund I	Luxemburg	1 581 980	25 028 281,39	28 422 454,70
Investec Pan Africa Fund I S6 USD	Guernsey	1 374 463	16 212 778,75	16 212 778,75
iShares China Large-Cap ETF	Kiina	435 000	14 104 436,48	14 104 436,48
ISHARES MSCI AUSTRALIA ETF	Yhdysvallat	878 348	15 288 596,12	15 288 596,12
iShares MSCI China ETF	Yhdysvallat	171 500	7 027 294,02	7 027 294,02
iShares MSCI Europe UCITS ETF	Irlanti	16 949 775	387 042 258,13	388 149 847,50
iShares MSCI Hong Kong ETF	Yhdysvallat	188 500	3 431 679,99	3 431 679,99
JPMorgan Emerging Markets Opportunities Fund	Luxemburg	101 769	27 461 579,01	29 037 848,82
KJK Fund Baltic States B1 C	Luxemburg	4 127	1 774 780,25	7 808 274,21
KJK Fund II Balkan Discovery A June 2014	Luxemburg	1 250	1 250 000,00	1 366 450,00
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery A Dec 2015	Luxemburg	689	750 000,00	750 000,00
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery A June 2015	Luxemburg	730	750 000,00	794 271,58
KJK Fund II, Sicav-SIF, Balkan A	Luxemburg	9 221	9 221 254,00	14 530 390,99
Macquire Fund Solutions - Macquarie China New Star	Luxemburg	152 000	1 430 268,76	1 430 268,76
Mirae Asset G D Fund - Asia Sector Leader Eq I	Luxemburg	2 986 669	30 999 683,54	30 999 683,54
Montanaro European Smaller Companies, Accum. Class	Irlanti	4 981 618	13 975 624,12	25 226 913,54
Nordea 1, SICAV - Emerging Stars Equity Fund	Luxemburg	180 894	15 798 110,80	15 798 110,80
OP Kehittyvä Aasia	Suomi	245 747	29 450 556,50	39 322 029,51
OP-Latinalainen Amerikka A	Suomi	314 860	30 031 339,63	30 031 339,63
Osmosis MoRE World Resource Efficiency Fund plc	Irlanti	1 500 594	15 452 050,65	17 127 193,15
PAM USA Fund I Ky	Suomi	1 587 332	161 256 807,43	161 969 992,78
Pictet-Small Cap Z EUR	Luxemburg	36 104	13 960 019,96	45 835 612,62
Prosperity New Russian Generation, A share	Guernsey	14 864 250	1 365 321,03	1 365 321,03
Prosperity New Russian Generation, B share	Guernsey	14 864 250	1 638 385,23	1 638 385,23
Prosperity Quest Fund Unlisted Limited, Class C	Kanaalaasaaret	220 352	15 671 789,90	15 671 789,90
Prosperity Voskhod Fund Limited	Guernsey	5 891 631	3 301 088,37	3 301 088,37
Russel Japan Equity Fund A Accum	Irlanti	391 933	50 011 755,13	73 007 713,03
Russell Emerging Equity Fund A	Irlanti	259 952	49 056 454,62	73 785 627,04
Seligson & Co Global Top 25 Pharmaceuticals	Suomi	606 031	10 000 000,00	16 722 285,03
Source MSCI Europe value ETF	Irlanti	439 000	84 028 990,00	84 028 990,00
SPDR S&P 500 ETF Trust	Yhdysvallat	4 855 700	793 279 048,31	909 501 555,98
SSGA Emerging Markets Select Equity Fund	Luxemburg	1 659 648	15 433 066,23	15 433 066,23
Taaleri Rhein Value Equity A	Luxemburg	126 463	15 000 000,00	26 115 015,65
Taaleri Turkey Equity A	Luxemburg	81 616	8 700 986,19	8 700 986,19
Topix ETF	Japani	21 269 786	231 136 132,77	257 859 845,53
UBS Global Innovators I-A2-Acc	Luxemburg	71 213	9 562 417,59	9 562 417,59
Muut			451 794,25	451 816,89
Yhteensä			3 584 976 876,75	4 010 619 513,08
Kiinteistörahastot				
Aberdeen Indirect Property Partners Asia	Luxemburg	17 473 383	8 847 322,48	8 847 322,48
Aberdeen Real Estate Fund Finland L.P.	Iso-Britannia	64 416 061	55 731 294,65	55 731 294,65
Alternative Property Income Venture	Luxemburg	19 097 410	19 097 409,86	22 640 724,19
ARCH Capital - TRG Asian Partners, LP.	Caymansaaret	22 563 814	18 011 783,87	27 040 991,17
CapMan Hotels RE Ky	Suomi	46 995 098	46 995 097,77	49 162 699,66
CapMan Nordic Real Estate FCP-SIF	Luxemburg	1 758 406	1 692 377,54	1 692 377,54
Capman Re II KY	Suomi	13 962 019	13 962 019,00	16 633 469,83
Carlyle Europe Real Estate Partners III, L.P.	Yhdysvallat	25 934 215	17 463 348,29	17 463 348,29
Curzon Capital Partners III, LP.	Iso-Britannia	32 455 174	32 455 174,00	35 560 939,42
ECE European Prime Shopping Centre Fund	Luxemburg	43 809 396	43 809 396,34	51 802 727,37
European Office Income Venture	Luxemburg	11 210 093	830 533,37	830 533,37

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2015

2/2

European Property Investors Special Opportunities	Iso-Britannia	21 895 520	21 895 520,00	23 185 056,65
European Property Investors, LP	Iso-Britannia	8 531 738	1 764 849,64	1 764 849,64
European Retail Income Venture	Luxemburg	21 527 883	5 066 802,63	5 066 802,63
Fosca II	Luxemburg	20 000 000	20 000 000,00	25 726 000,00
Franklin Templeton Asian Real Estate Fund	Luxemburg	28 150 258	20 150 116,58	21 673 501,19
Frogmore Real Estate Partners, L.P.	Iso-Britannia	20 139 578	17 874 654,45	17 874 654,45
Goodman European Logistics Fund	Luxemburg	30 000 000	15 900 000,00	15 900 000,00
Partners Group Real Estate Secondary 2009, LP	Iso-Britannia	44 220 728	44 220 728,25	56 378 509,95
Pradera European Retail Fund	Luxemburg	16 827 293	6 447 141,82	6 447 141,82
Real Estate Fund Finland I Ky	Suomi	7 000 794	3 022 949,78	3 022 949,78
Rockspring German Retail Box Fund	Iso-Britannia	25 000 000	16 242 400,00	16 242 400,00
Sierra Portugal Fund	Luxemburg	35 237 205	23 814 007,88	23 814 007,88
VTBC-Ashmore Real Estate Partners I, L.P.	Iso-Britannia	3 129 522	3 129 522,00	3 197 999,07
Yhteensä			458 424 450,20	507 700 301,03
Pääomarahastot *)				
Alpha Private Equity Fund V	Jersey	9 611 834	9 611 833,81	9 649 819,78
Antin Infrastructure Partners FCPR	Ranska	17 728 049	17 728 048,71	49 184 822,44
Apax Europe VI - A, L.P.	Iso-Britannia	11 361 319	11 361 318,86	12 139 307,89
Apax Europe VII -B, L.P.	Iso-Britannia	51 935 916	45 851 883,01	45 851 883,01
Apax VIII	Guernsey	85 920 191	85 920 191,22	102 004 021,42
Apollo Overseas Partners VII, L.P.	Caymansaaret	21 223 880	16 576 255,88	20 716 998,48
Apollo Overseas Partners VIII	Yhdysvallat	30 746 632	26 457 226,42	27 314 768,70
Arcadia II	Saksa	2 663 845	1 524 427,97	1 524 427,97
Arcus European Infrastructure Fund 1 L.P.	Iso-Britannia	18 658 680	18 658 680,49	40 537 998,50
Ardian Infrastructure Fund IV	Iso-Britannia	11 820 000	11 527 395,90	11 527 395,90
Argos Co-investment-1 LP	Guernsey	15 000 000	13 364 563,24	13 364 563,24
Atlas Venture VI	Yhdysvallat	1 529 043	1 163 568,76	1 163 568,76
Baltic Investment Fund III L.P.	Jersey	621 586	593 219,75	593 219,75
BC European Capital IX, LP	Guernsey	50 173 491	50 173 491,00	54 381 140,30
BC European Capital VIII	Iso-Britannia	11 409 248	3 775 719,38	3 775 719,38
Bluedrip L.P.	Iso-Britannia	15 000 000	14 250 000,00	14 250 000,00
Bridgepoint Europe II B	Iso-Britannia	5 177 874	1 167 388,01	1 167 388,01
Bridgepoint Europe III	Iso-Britannia	16 977 283	15 791 318,17	15 791 318,17
Bridgepoint Europe IV	Iso-Britannia	26 551 876	26 551 876,12	34 246 344,30
Broad Street Senior Partners Offshore L.P.	Caymansaaret	6 500 000	5 830 816,95	6 034 575,64
CapMan Buyout Fund IX	Guernsey	41 051 910	39 751 097,65	39 751 097,65
CapMan Buyout VIII Fund A L.P.	Guernsey	1 310 647	1 310 647,06	4 737 730,92
CapMan Buyout X Fund	Guernsey	20 074 084	20 074 084,22	20 860 928,10
CapMan Mezzanine V Fund FCP-SIF	Luxemburg	12 241 654	12 241 654,35	17 085 946,29
CapMan Russia II	Guernsey	2 569 200	942 495,53	942 495,53
Capman Technology Fund 2007 L.P.	Guernsey	560 314	560 313,55	748 623,73
Chiron Guernsey Holdings, LP INC	Guernsey	15 000 000	11 007 558,52	25 150 812,90
Cidron Childsafe Limited	Jersey	10 000 000	1 175 000,00	1 175 000,00
CVC Europe V	Caymansaaret	16 608 100	16 608 099,91	22 171 829,99
Darwin Private Equity I	Iso-Britannia	10 990 731	9 483 190,98	9 483 190,98
Dasos FS Partnership SCSp	Luxemburg	10 000 000	9 289 970,00	9 289 970,00
Dasos Timberland Fund I	Luxemburg	16 265 000	16 264 999,51	17 522 300,24
Dasos Timberland Fund II	Luxemburg	12 346 833	11 463 984,89	11 463 984,89
Doughty Hanson & Co IV, Limited Partnership 4	Iso-Britannia	12 448 489	3 613 410,45	3 613 410,45
Doughty Hanson V	Iso-Britannia	17 870 085	12 766 263,63	12 766 263,63
EPE Overseas Co-Investors L.P.	Caymansaaret	8 941 143	2 940 409,89	2 940 409,89
EQT Credit II (No1)	Iso-Britannia	34 684 291	34 684 291,42	38 640 728,54
EQT Infrastructure II, LP.	Iso-Britannia	27 776 406	27 776 405,74	31 864 148,27
EQT VI Fund	Iso-Britannia	39 918 335	39 918 334,52	49 539 491,42
European Mid Market Secondary Fund II LP	Iso-Britannia	19 000 000	19 000 000,00	22 954 736,00
European Mid-Market Secondary Fund I	Iso-Britannia	7 275 000	7 275 000,00	28 834 040,55
European Strategic Partners	Iso-Britannia	9 492 236	1 770 444,32	1 770 444,32
HarbourVest Partners VI-Buyout Partnership Fund LP	Yhdysvallat	1 897 932	612 677,97	612 677,97
HarbourVest Partners VI-Partnership Fund L.P.	Yhdysvallat	8 116 367	1 751 523,48	1 751 523,48
HG Capital 5	Iso-Britannia	4 846 502	3 429 906,67	3 429 906,67
Hg Capital Edge Co-Invest LP	Guernsey	7 593 374	9 112 737,95	15 890 776,86
HgCapital 6	Iso-Britannia	18 082 728	21 454 154,73	33 880 150,09
HgCapital 7	Iso-Britannia	29 508 780	38 066 307,61	40 524 385,73
ICG Senior Debt Partners Fund	Luxemburg	6 233 258	6 233 257,79	6 374 029,68
Ilmarisen Suomi-Rahasto I Ky	Suomi	4 161 253	4 161 252,95	5 432 927,69
Intera Fund I Ky	Suomi	1 170 846	1 170 846,37	3 761 683,51
Inventure Fund II Ky	Suomi	1 789 381	1 682 338,44	1 682 338,44
Kasvurahastojen Rahasto II Ky	Suomi	1 173 032	1 127 669,98	1 127 669,98
Kasvurahastojen Rahasto Ky	Suomi	10 919 837	10 919 836,72	13 618 674,37
KKR 2006 Fund L.P.	Yhdysvallat	27 011 605	19 695 010,54	25 394 456,65
KKR Asian Fund II L.P.	Caymansaaret	19 281 182	15 046 956,32	23 211 323,39
KKR Asian Fund L.P.	Caymansaaret	16 213 666	12 065 287,35	16 436 549,92
KKR European Fund II, LP	Kanada	11 943 048	8 106 415,49	8 106 415,49
KKR European Fund III	Caymansaaret	26 959 116	26 959 116,00	35 622 697,52
KKR European Fund IV (EEA) LP	Iso-Britannia	7 241 989	7 241 989,00	8 275 181,84
Lifeline Ventures Fund I Ky	Suomi	3 898 481	3 898 480,68	9 499 002,94
Lifeline Ventures III AB	Ruotsi	4 340 964	506 364,73	743 113,73
Living Bridge 4 L.P.	Iso-Britannia	5 943 418	6 295 051,12	6 295 051,12
MB Equity Fund IV Ky	Suomi	21 901 507	21 901 506,61	28 518 981,13
Montagu IV Co-Invest 1 LP	Iso-Britannia	5 670 148	5 670 148,17	9 342 323,24
Montagu IV Co-Invest 2 LP	Iso-Britannia	10 000 000	10 000 000,00	11 027 060,00
Montagu IV LP	Iso-Britannia	35 387 190	35 387 190,18	38 541 674,74
Mount Kellett Capital Partners (Cayman), L.P.	Caymansaaret	13 842 236	10 276 329,35	14 671 931,29
Nordic Capital Alexander Co-Invest L.P	Jersey	8 061 246	8 061 246,29	10 155 816,04
Nordic Capital Fund VIII	Jersey	48 329 097	48 329 097,22	49 325 836,52
Nordic Capital V	Jersey	7 255 491	1 809 592,00	1 809 592,00
Nordic Capital VI	Jersey	24 322 871	24 322 870,60	27 574 254,65
Nordic Capital VII	Jersey	67 386 117	67 386 116,63	87 965 432,33
PAI Europe V FCPR	Ranska	16 871 414	16 871 413,51	22 786 834,77
PAI Europe V LP	Iso-Britannia	2 142 828	1 580 581,72	1 580 581,72
Partners Group European Mezzanine 2008	Iso-Britannia	33 586 495	31 037 447,59	31 037 447,59
Permira Credit Solutions II Master L.P.1	Iso-Britannia	10 000 000	9 825 570,00	9 825 570,00
Permira Credit Solutions II Senior L.P.1	Iso-Britannia	10 500 000	10 253 470,50	10 253 470,50
Permira Europe III LP	Guernsey	6 115 354	2 154 304,67	2 154 304,67
Permira IV LP	Guernsey	30 410 487	30 410 487,41	33 180 852,40
Permira V	Guernsey	65 074 300	65 074 300,35	66 256 700,39
Redtop Co-Invest LP	Iso-Britannia	10 702 462	13 176 552,28	26 232 106,93
Salto LP Fund	Kanaalisaaret	8 862 459	8 862 458,62	10 858 434,96

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2015

2/2

Selected Mezzanine Funds I Ky	Suomi	10 034 796	10 034 795,92	13 558 474,37
Selected Private Equity Funds I Ky	Suomi	2 957 773	2 957 773,38	3 534 065,95
Sentica Buyout III Ky	Suomi	13 100 383	13 100 383,17	19 687 694,00
Sentica Buyout IV Ky	Suomi	7 203 631	7 203 631,00	8 323 334,59
Sentica Kasvurahasto II Ky	Suomi	3 609 710	920 259,49	920 259,49
Silver Lake Partners III L.P.	Yhdysvallat	29 655 919	21 902 125,04	28 719 634,22
Silver Lake Partners IV	Yhdysvallat	63 047 751	51 420 444,41	69 985 204,23
SLP Denali Co-Invest L.P.	Yhdysvallat	15 072 857	11 023 004,97	20 767 232,02
Sponsor Fund III Ky	Suomi	12 541 439	8 703 999,94	8 703 999,94
Sponsor Fund IV Ky	Suomi	6 128 205	5 595 001,95	5 595 001,95
The Fifth Cinven Fund	Guernsey	92 427 154	92 427 153,64	106 509 169,91
The Fourth Cinven Fund Limited Partnership	Iso-Britannia	26 699 980	21 633 952,83	21 633 952,83
The Third Cinven Fund Limited Partnership	Iso-Britannia	6 261 979	1 562 639,22	1 562 639,22
Towerbrook III	Caymansaaret	21 798 722	16 442 332,64	18 578 149,54
Towerbrook Investors IV, L.P.	Caymansaaret	15 398 969	12 804 816,13	16 017 671,76
TPG Asia VI LP.	Caymansaaret	37 991 534	31 331 069,83	31 741 652,91
TPG Drone Co-Invest, L.P.	Caymansaaret	32 856 055	28 067 622,62	33 104 761,49
Vaaka Partners Buyout I (B,C,D,E,F) Ky	Suomi	2 758 781	2 725 982,06	2 725 982,06
Vaaka Partners Buyout I Ky	Suomi	1 444 630	1 444 629,73	1 513 483,67
Vaaka Partners Buyout II Ky	Suomi	10 776 175	10 776 174,55	11 260 962,31
Valhalla Co-Invest L.P.	Caymansaaret	35 119 128	4 357 433,35	8 980 944,42
Verdane ETF III SPV K/S	Norja	1 356 327	1 356 327,00	1 570 231,97
Veronis Suhler Stevenson Communications PartnersIV	Yhdysvallat	8 277 736	2 674 247,80	2 674 247,80
Verso Fund II Ky	Suomi	777 674	540 484,99	540 484,99
Victoria Co-invest L.P.	Kypros	5 000 000	6 915 629,32	8 174 943,80
Muut			3 293 823,99	49 250 719,86
Yhteensä			1 670 940 484,35	2 088 931 508,17
Muut rahastot				
Alyeska Aleutian Fund	Caymansaaret	33 000	30 377 563,03	30 377 563,03
Aquilo Fund	Bermuda	38 000	30 932 030,93	37 464 223,39
Bluecrest Capital International F EUR	Caymansaaret	66 412	20 018 530,92	20 257 041,11
Brevan Howard Fund B Class Limited	Caymansaaret	150 946	19 400 533,17	33 381 814,38
CatCo Arbitrage Fund Ltd A Sub 12	Bermuda	25 175	21 990 536,40	25 647 232,89
CatCo Diversified Fund II Ltd A Sub 7	Bermuda	12 500	10 059 552,55	13 399 122,81
CFM STRATUS Feeder Limited Class D	Brittiläiset Neitsytsaaret	18 456	29 970 000,00	36 829 671,92
Citadel Kensington Global Strategies LTD	Caymansaaret	42 158	29 932 643,90	81 243 562,51
D.E Shaw Composite International Fund s. New Issue	Caymansaaret	1 946	23 154 547,61	59 978 017,49
Davidson Kempner Int. Ltd. - Class C Tranche 4	Brittiläiset Neitsytsaaret	252 628	18 420 736,02	37 888 505,13
HBK Multi-Strategy Offshore Fund Ltd class A (Lead	Caymansaaret	33 918	19 034 574,69	31 270 843,31
Man Absolute Return Strategies I Ltd: Class ARS1 2	Caymansaaret	6 275	1 648 904,57	3 174 140,45
Markel Aquilo Fund	Bermuda	13 000	11 869 978,09	11 940 846,88
Markel CatCo Diversified Arbitrage Fund	Bermuda	13 000	11 869 978,09	11 940 846,88
Marshall Wace Market Neutral TOPS B Fund	Irlanti	321 043	35 000 000,00	49 105 888,39
Och Ziff Europe Overseas Fund Ltd	Caymansaaret	20 433	18 589 418,46	36 981 087,41
Och-Ziff Asia Overseas Fund, Ltd	Caymansaaret	20 515	19 919 173,20	30 611 158,71
Palmetto Fund, Ltd. Class D 01Jan2008	Bermuda	29 043	16 927 990,65	31 417 338,95
Paulson Credit Opportunities Ltd. Class C	Caymansaaret	405 640	2 007 623,54	30 782 217,70
Pharo Macro Fund B	Caymansaaret	12 078	20 017 559,20	21 683 525,72
QVT Offshore Class 1-NI 1075	Caymansaaret	9 365	7 035 315,21	10 922 107,38
QVT SLV Offshore Ltd. B1146	Caymansaaret	1 147	512 472,36	950 592,50
Shepherd Investments International, Ltd. Class BQ	Brittiläiset Neitsytsaaret	785	766 353,84	766 461,11
Ursus International Ltd. B/1	Caymansaaret	5 156	6 950 582,57	6 950 582,57
Muut			766 724,91	1 138 763,38
Yhteensä			407 173 323,91	656 103 156,00
Yhteensä			14 198 543 877,80	17 374 955 296,10

*) Ei sisällä kiinteistörahastoja

Osakkeista ja osuuksista eritelty kirjanpitoarvoltaan yli 500 000 EUR omistukset.
Lainaksi annettuja osakkeita ei ole vähennetty.

11. EMOYHTIÖN AVOIMET ARVOPAPERILAINASOPIMUKSET 31.12.	2015	2014
Lainaksi otetut arvopaperit		
Määrä	35 037 898,00	9 202 100,00
Käypä arvo	301 959 228,58	79 963 275,12

Lainaksi otetut osakkeet ovat pörssiosakkeita

Kaikki lainat ovat alle vuoden mittaisia ja milloin tahansa keskeytettävissä

Lainauksen vakuudeksi annettujen panttien käypä arvo on esitetty taseen liitetietojen kohdassa vakuudet ja vastuusitoumukset

12. EMOYHTIÖN LAINASAAMISET 31.12.	2015	2014
Muiden lainasaamisten erittely vakuuden mukaan		
Pankkitakaus	94 491 990,97	151 467 969,58
Takausvakuutus	64 012 320,56	91 351 927,49
Muu vakuus	129 457 001,11	142 807 869,85
Vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno	287 961 312,64	385 627 766,92
Ei vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno	241 020 760,06	391 777 059,17
Jäljellä oleva hankintameno yhteensä	528 982 072,70	777 404 826,09
Eläkelainasaamisten yhteismäärä tase-erittäin		
Kiinnelainasaamiset	218 688 419,82	300 851 752,52
Muut lainasaamiset	183 348 433,88	274 908 088,29
Jäljellä oleva hankintameno yhteensä	402 036 853,70	575 759 840,81
Lähipiirilainat		
Konserniin kuuluville yhtiöille myönnettyt lainat	53 995 390,02	83 058 749,30
Osakkuusyrityksille myönnettyt lainat	631 759 162,72	190 920 489,78

Lainojen laina-ajat ovat 1-30 vuotta ja ne ovat sekä laina-aikana lyhennettäviä että laina-ajan lopussa maksettavia kertalyhenteisiä lainoja. Lainat on sidottu joko kiinteään tai vaihtuvaan viitekorkoon.

**13. EMOYHTIÖN AINEETTOMIEN JA AINEELLISTEN
HYÖDYKKEIDEN MUUTOKSET**

2015

	Aineettomat oikeudet	Ennakkomaksut	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	17 175 483,71	28 934 915,33	6 483 978,99	1 754 389,98	54 348 768,01
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-2 249 930,53		-4 451 713,72		-6 701 644,25
Lisäykset	146 233,04	7 385 499,31	1 454 607,43	0,00	8 986 339,78
Vähennykset	-409 086,77	0,00	-493 995,34	-54 165,72	-957 247,83
Siirrot erien välillä	17 848 194,07	-17 848 194,07	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	32 510 893,52	18 472 220,57	2 992 877,36	1 700 224,26	55 676 215,71
Kertyneet poistot 1.1.	-7 621 593,85		-5 438 138,39		-13 059 732,24
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	2 249 930,53		4 451 713,72		6 701 644,25
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,00		338 532,77		338 532,77
Tilikauden poistot	-3 856 148,12		-314 678,52		-4 170 826,64
Kertyneet poistot 31.12.	-9 227 811,44		-962 570,42		-10 190 381,86
Kirjanpitoarvo 31.12	23 283 082,08	18 472 220,57	2 030 306,94	1 700 224,26	45 485 833,85

14. EMOYHTIÖN SAAMISET 31.12.

2015

2014

Muut saamiset		
Samana konsernin yrityksiltä	8 151 775,48	16 800 036,77

15. EMOYHTIÖN OMA PÄÄOMA 31.12.	2015	2014
Oma pääoma		
Pohjarahasto	22 994 653,31	22 994 653,31
Muut rahastot		
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot		
1.1.	66 989 292,51	63 241 665,17
Siirto käyttämättömistä lahjoitusvaroista	34 125,00	23 990,00
Siirto edellisen tilikauden ylijäämästä	4 225 472,46	3 723 637,34
Edellisten tilikausien voitto (tappio)		
1.1.	4 275 472,46	3 773 637,34
Siirto lahjoitusvaroihin	-50 000,00	-50 000,00
Siirto yhtiöjärjestyksen mukaisiin rahastoihin	-4 225 472,46	-3 723 637,34
Tilikauden voitto (tappio)	5 302 092,74	4 275 472,46
	99 545 636,02	94 259 418,28
Oman pääoman jakautuminen ehdotetun voitonjaon jälkeen:		
Vakuutuksenottajien osuus	99 545 636,02	94 259 418,28
Voitonjakokelpoiset varat:		
Tilikauden voitto	5 302 092,74	
+ Muut rahastot		
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot	71 248 889,97	
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä	76 550 982,71	

16. EMOYHTIÖN VAKUUTUSTEKNINEN VASTUUVELKA	2015	2014
Vakuutusmaksuvastuu		
Vastaiset eläkkeet	13 598 741 406,00	13 359 141 388,00
Osittamaton lisävakuutusvastuu	1 683 855 277,00	842 889 079,00
Ositettu lisävakuutusvastuu	98 637 930,00	94 768 262,00
Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu	1 235 224 993,00	889 410 095,00
Vakuutusmaksuvastuu yhteensä	16 616 459 606,00	15 186 208 824,00
Korvausvastuu		
Alkaneet eläkkeet	12 965 142 259,00	12 199 574 548,00
Tasotusmäärä	1 048 636 883,00	1 016 471 839,00
Korvausvastuu yhteensä	14 013 779 142,00	13 216 046 387,00
Vakuutustekninen vastuuvelka yhteensä	30 630 238 748,00	28 402 255 211,00

17. EMOYHTIÖN VELAT 31.12.	2015	2014
Velat saman konsernin yrityksille ja omistusyhteisy yrityksille		
Muut velat		
Samana konsernin yrityksille	3 826 557,10	7 733 744,88

18. EMOYHTIÖN VAKUUKSET JA VASTUUSITOUUMUKSET 31.12.	2015	2014
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Vuokranmaksun vakuudeksi annetut kiinnitykset	273 809,00	273 809,00
Johdannaiskaupan vakuudeksi annetut pantit, kirja-arvo arvopaperit käteinen ⁽¹⁾	411 163 750,00 121 815 798,81	199 400 800,00 98 842 915,01
Osakelainauksen vakuudeksi annetut pantit, kirja-arvo käteinen ⁽¹⁾	324 944 682,09	86 502 819,20
⁽¹⁾ Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa vakuudeksi annetut käteisvakuudet 446 760 480,90 euroa sisältyvät tase-erään muut saamiset		
Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa vakuudeksi saadut käteispannit 1 464 038 790,65 euroa sisältyvät tase-erään muut velat		
Taseeseen sisällyttömät vastuusitoumukset ja vastuut		
Sijoitussitoumukset		
Pääomarahastot	1 711 169 472,27	1 602 295 878,59
Muut sijoitussitoumukset	75 670 993,99	44 375 635,38
Johdannaissopimukset		
Ei-suojaaavat		
Korkojohdannaiset		
Futuuri- ja termiinisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	-2 005 465 721,64 0,00	-1 459 092 138,90 0,00
Optiosopimukset		
Avoimet, ostetut, kohde-etuus käypä arvo	23 549 788 680,84 337 501 448,57	21 605 532 515,72 439 607 207,01
Avoimet, asetetut, kohde-etuus käypä arvo	-23 465 052 847,78 -87 900 321,16	-15 476 030 439,22 -123 724 503,88
Koron- ja luottoriskinvaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	-272 265 946,61 -96 791 295,33	-1 371 456 441,63 106 466 580,88
Valuuttajohdannaiset		
Termiinisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	8 047 720 332,92 76 258 344,50	4 528 718 879,47 -29 130 571,14
Suljetut, käypä arvo	8 252 134,93	-20 631 135,79
Optiosopimukset		
Avoimet, ostetut, kohde-etuus käypä arvo	12 142 410 200,88 1 291 770 923,50	19 495 658 818,88 1 454 071 506,17
Avoimet, asetetut, kohde-etuus käypä arvo	-3 732 416 184,44 -164 005 360,95	-5 546 752 512,00 -197 893 672,62
Valuutanvaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	0,00 0,00	0,00 0,00
Osakejohdannaiset		
Futuuri- ja termiinisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	-112 127 874,50 -9 240 511,07	-358 520 420,65 -5 105 834,34
Optiosopimukset		
Avoimet, ostetut, kohde-etuus käypä arvo	3 553 195 994,69 226 442 999,69	5 410 195 357,02 381 961 795,43
Avoimet, asetetut, kohde-etuus käypä arvo	-2 573 130 423,28 -165 066 347,57	-1 667 854 845,16 -102 614 927,99
Tuotonvaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	57 716,52 57 703,97	57 374 325,35 -1 116 998,79
Muut johdannaissopimukset		
Futuuri- ja termiinisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	58 239 135,14 51 945 235,80	48 099 959,99 42 244 259,34
Optiosopimukset		
Avoimet, ostetut, kohde-etuus käypä arvo	608 164 510,56 44 715 872,83	419 783 211,20 62 677 377,94
Avoimet, asetetut, kohde-etuus käypä arvo	-86 690 548,36 -7 499 748,00	-105 021 540,24 -7 415 039,21
Tuotonvaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	1 286 305 001,10 -16 779 818,63	164 256 710,73 -3 269 615,49

Suljettujen ja erääntyneiden johdannaisten tulos on kirjattu täysimääräisesti tulosvaikutteisesti.

18. EMOYHTIÖN VAKUUKSET JA VASTUUSITOUMUKSET 31.12.	2015	2014
Arvostusperiaatteet		
Pörssijohdannaiset arvostetaan käyttäen pörssissä noteerattua hintaa.		
Kahdenväliset OTC -johdannaiset arvostetaan vastapuolen arvostuksen perusteella, mikäli markkinaolosuhteet eivät estä kyseisten johdannaistransaktioiden arvostamista markkina-arvoon.		
Kahdenvälinen OTC -johdannaistransaktio arvostetaan teoreettiseen mallihintaan, mikäli markkinaolosuhteet estävät kyseisen transaktion arvostamisen markkina-arvoon.		
EMIR -asetuksessa ja siihen liittyvissä teknisissä standardeissa on määritelty tarkemmin milloin markkinaolosuhteet estävät arvostamisen markkina-arvoon.		
Keskusvastapuoliselvittävät OTC -johdannaiset arvostetaan keskusvastapuoliselvittävien OTC-johdannaisten selvitysosapuolilta saatuun arvoon.		
Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa vastaanotetut vakuudet		
Reposopimusten vakuudet, käypä arvo	0,00	16 951 980,89
Ilmarisella on velvollisuus palauttaa vastaanotetut vakuudet.		
Yhteisvastuu		
Yhtiö kuuluu OP Osuuskunnan edustamaan verovelvollisuusryhmään.		
Ryhmän jäsenet ovat yhteisvastuullisesti vastuussa ryhmän tilittävästä arvonlisäverosta.		
Arvonlisäveron tarkistusvastuu	4 813 503,00	6 593 020,00
Leasing- ja vuokravastuut		
Seuraavana vuonna erääntyvät	921 677,17	727 651,17
Myöhempinä vuosina erääntyvät	997 189,45	777 769,57
Muut vastuusitoumukset	-	4 870 000,00

19. VAKAVARAIUUSPÄÄOMA 31.12.	2015	2014
Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen	99 495 636,02	94 209 418,28
Tilinpäätössiirtojen kertymä	4 848 919,39	3 181 766,69
Osittamaton lisävakuutusvastuu	1 683 855 277,00	842 889 079,00
Omaisuu den käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero	5 468 434 939,89	5 986 218 917,51
Tasoi tusmäärä	1 048 636 883,00	1 016 471 839,00
Taseen ulkopuoliset sitoumukset *	-19 309 813,00	0,00
Aineettomat hyödykkeet	-41 755 302,65	-38 488 805,19
	8 244 206 539,65	7 904 482 215,29
TVYL 17 § vähimmäispääomavaatimus	1 348 077 207,00	1 322 698 470,47

* Huomioitu TEL-lisäeläkevakuutuksen tasoi tusmäärän tuleva siirto tasausvastuuseen

TIIVISTELMÄ TUNNUSLUVUISTA	2015	2014	2013	2012	2011
Vakuutusmaksutulo, milj. e	4 268,7	4 167,4	4 086,9	4 019,3	3 725,5
Maksetut eläkkeet ja muut korvaukset, milj. e ¹⁾	4 441,6	4 350,9	4 145,5	3 847,8	3 567,3
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo in, milj. e	2 070,6	2 188,4	2 915,3	2 048,4	-1 153,0
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle, %	6,0	6,8	9,8	7,5	-4,0
Liikevaihto, milj. e	6 885,2	5 716,9	5 900,7	5 269,2	3 210,3
Kokonaisliikekulut, milj. e	150,7	149,8	143,4	144,0	130,9
Kokonaisliikekulut, % liikevaihdosta	2,2	2,6	2,4	2,7	4,1
Hoitokustannustulolla katetut liikekulut, milj. e	109,1	108,1	105,6	108,7	95,9
Hoitokustannustulolla katetut liikekulut,% TyEL-palkka- ja YEL-työtulosummasta	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Kokonaistulos, milj. e	474,3	884,5	1 489,0	931,2	-1 791,9
Vastuuvetka, milj. e	30 630,2	28 402,3	27 188,9	25 585,9	24 205,5
Vakavaraisuuspääoma, milj. e ²⁾	8 244,2	7 904,5	7 122,6	5 752,4	4 808,7
% vastuuvetlasta ³⁾	29,6	29,8	28,0	23,9	21,1
suhteessa vakavaraisuusrajaan	2,04	1,99	1,94	2,16	2,54
Tasoisuusmäärä, milj. e ⁴⁾	1 048,6	1 016,5	971,2	986,0	996,9
Eläkevarat, milj. e ⁵⁾	36 098,7	34 388,5	32 513,3	29 781,9	27 584,3
Siirto asiakashyvityksiin, % TyEL-palkkasummasta	0,59	0,56	0,51	0,37	0,35
TyEL-palkkasumma, milj. e	16 651,0	16 713,4	16 843,0	16 694,2	15 923,8
YEL-työtulosumma, milj. e	1 484,6	1 482,4	1 433,1	1 366,9	1 268,7
TyEL-vakuutuksia ⁶⁾	38 354	38 487	38 237	37 462	36 511
TyEL-vakuutettuja	500 000	511 000	529 000	529 000	515 000
YEL-vakuutuksia	61 851	61 941	60 612	58 776	56 717
Eläkkeensaajia	323 172	318 867	313 962	307 934	302 093

1) Tuloslaskelman maksetut korvaukset ilman korvaustoiminnan ja työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokuluja

2) Vuoteen 2012 saakka toimintapääoma laskettuna kunakin ajankohtana voimassa olleiden säädösten mukaisesti (vastaava periaate koskee myös muita vakavaraisuustunnuslukuja)

3) Suhdeluku laskettu %:na vakavaraisuusrajan laskennassa käytetystä vastuuvetlasta

4) Sisltää myös TEL-lisäeläkevakuutuksen tasoisuusmäärän, joka vähennetään vakavaraisuuslaskennassa käytettävästä tasoisuusmäärästä

5) Vastuuvetka + arvostuserot

6) Vakuutusopimuksen tehneiden työntajien vakuutukset

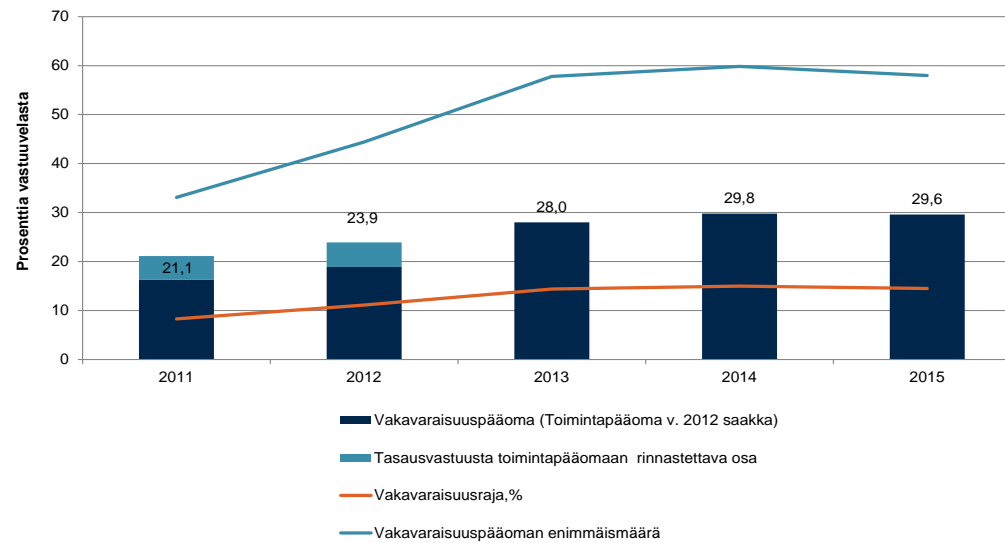
TULOSANALYYSI, milj.e	2015	2014	2013	2012	2011
Tuloksen synty					
Vakuutusliikkeen tulos	32,2	45,7	-14,8	-7,0	-69,4
Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvoin	406,8	804,8	1 468,6	911,3	-1 756,2
+ Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	2 070,6	2 188,4	2 915,3	2 048,4	-1 153,0
- Vastuuvelan tuottovaatimus	-1 663,8	-1 383,6	-1 446,7	-1 137,1	-603,2
Hoitokustannustulos	35,4	34,0	35,1	27,0	33,7
Kokonaistulos	474,3	884,5	1 489,0	931,2	-1 791,9
Tuloksen käyttö					
Vakavaraisuuden muutokseen	371,5	791,5	1 403,0	869,2	-1 846,9
Vakavaraisuuspääomaan luettavan tasoitusmäärän muutokseen	27,3	45,3	-14,8	-10,9	-71,0
Osittamattoman lisävakuutusvastuun muutokseen	855,0	80,0	285,3	59,8	-1 153,9
Arvostuserojen muutokseen	-517,8	661,8	1 128,4	817,1	-627,8
Tilinpäätössiirtojen kertymän muutokseen	1,7	0,2	0,3	0,2	0,1
Tilikauden voittoon	5,3	4,3	3,8	3,0	5,8
TEL-lisävakuutuksen tasoitusmäärän muutokseen	4,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Siirtoon asiakashyvityksiin	98,0	93,0	86,0	62,0	55,0
Yhteensä	474,3	884,5	1 489,0	931,2	-1 791,9

VAKAVARAISSUUS	2015	2014	2013	2012	2011
Vakavaraisuuspääoma ja sen rajat					
% :na vakavaraisuusrajan laskennassa käytetystä vastuuvielasta	%	%	%	%	%
Vakavaraisuusraja	14,5	15,0	14,4	11,1	8,3
Vakavaraisuuspääoman enimmäismäärä ¹⁾	58,0	59,8	57,8	44,4	33,1
Vakavaraisuuspääoma ennen tasoitusmäärää ²⁾	25,9	26,0	24,2		
Vakavaraisuuspääoma (vakavaraisuusaste) ³⁾	29,6	29,8	28,0	23,9	21,1

1) Vuoteen 2012 saakka toimintapääoman enimmäismäärä.

2) Ilmoitetaan vuodesta 2013 lähtien

3) Vuoteen 2012 saakka toimintapääoma laskettuna kunakin ajankohtana voimassa olleiden säädösten mukaisesti (vastaava periaate koskee myös muita vakavaraisuustunnuslukuja)

SIJOITUSJAKAUMA (KÄYVIN ARVOIN)	Perusjakauma				Riskijakauma					
	31.12.2015		31.12.2014		31.12.2015		31.12.2014	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
	milj. e	%	milj. e	%	milj. e	%	% ^{9) 10)}	% ^{9) 10)}	% ^{9) 10)}	% ^{9) 10)}
Korkosijoitukset yhteensä	15 564,3	43,4	15 084,6	44,1	12 814,2	35,8	40,3	41,5	45,9	51,8
Lainasaamiset ¹⁾	1 088,5	3,0	1 448,5	4,2	1 088,5	3,0	4,2	5,5	8,0	10,2
Joukkovelkakirjalainat	14 006,6	39,1	12 714,1	37,2	9 765,0	27,2	13,7	20,4	9,4	9,3
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	469,3	1,3	922,0	2,7	1 960,7	5,5	22,4	15,6	28,5	32,3
Osakesijoitukset yhteensä	14 398,6	40,2	13 539,4	39,6	14 731,0	41,1	41,8	42,9	36,7	29,7
Noteeratut osakkeet ³⁾	11 393,6	31,8	10 708,1	31,3	11 726,0	32,7	33,5	35,1	29,4	23,5
Pääomasijoitukset ⁴⁾	2 003,1	5,6	1 677,6	4,9	2 003,1	5,6	4,9	4,5	4,6	4,0
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	1 001,9	2,8	1 153,7	3,4	1 001,9	2,8	3,4	3,3	2,7	2,2
Kiinteistösijoitukset yhteensä	3 935,5	11,0	3 735,4	10,9	3 935,5	11,0	10,9	11,3	11,7	11,8
Suorat kiinteistösijoitukset	3 427,8	9,6	3 243,6	9,5	3 427,8	9,6	9,5	9,6	10,0	10,0
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	507,7	1,4	491,8	1,4	507,7	1,4	1,4	1,7	1,8	1,8
Muut sijoitukset	1 942,5	5,4	1 836,0	5,4	3 288,7	9,2	6,2	5,0	5,7	6,7
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	670,8	1,9	522,3	1,5	670,8	1,9	1,5	1,3	1,2	1,3
Hyödykesijoitukset	-7,8	0,0	-0,2	0,0	63,9	0,2	0,2	-0,1	0,1	0,0
Muut sijoitukset ⁷⁾	1 279,6	3,6	1 313,9	3,8	2 554,0	7,1	4,5	3,8	4,4	5,4
Sijoitukset yhteensä	35 841,0	100,0	34 195,5	100,0	34 769,4	97,0	99,2	100,7	100,0	100,0
Johdannaisten vaikutus ⁸⁾					1 071,5	3,0	0,8	-0,7	0,0	0,0
Sijoitukset käyvin arvo in yhteensä	35 841,0	100,0	34 195,5	100,0	35 841,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Jvk-salkun modifioitu duraatio	0,8		-0,9					0,2	0,7	0,2

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infratruktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Sisältää johdannaisten vaikutuksen riski- ja perusjakauman erotukseen

9) Suhteellinen osuus lasketaan käyttäen jakajana "Sijoitukset käyvin arvo in yhteensä" -rivin loppusummaa

10) Laskettu kulloinkin voimassaolleen Työeläkevakuuttajat TELA ry:n tuotonlaskentaryhmän ohjeistuksen mukaisesti

**SIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO SITOUTUNEELLE
PÄÄOMALLE**

	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011		
	Sijoitustoim. nettotuotot markkina-arvo ⁸⁾ milj. e	Sitoutunut pääoma ⁹⁾ milj. e	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle %	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle ¹⁰⁾ %	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle ¹⁰⁾ %	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle ¹⁰⁾ %	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle ¹⁰⁾ %
Tuotto €/ % sit. pääomalle							
Korkosijoitukset yhteensä	209,1	16 744	1,2	2,4	4,5	6,9	-0,4
Lainasaamiset ¹⁾	48,0	1 294	3,7	4,3	4,0	3,4	3,3
Joukkovelkakirjalainat	122,8	14 342	0,9	1,7	5,3	8,3	-1,1
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	38,4	1 109	3,5	9,0	0,0	1,9	-10,9
Osakesijoitukset yhteensä	1 418,9	12 213	11,6	10,9	20,9	9,5	-13,6
Noteeratut osakkeet ³⁾	1 009,8	9 507	10,6	9,8	21,9	9,1	-17,6
Pääomasijoitukset ⁴⁾	360,2	1 691	21,3	16,3	9,8	15,4	12,6
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	48,9	1 015	4,8	14,0	28,6	5,4	27,0
Kiinteistösijoitukset yhteensä	283,8	3 655	7,8	5,4	4,8	5,1	6,4
Suorat kiinteistösijoitukset	222,7	3 184	7,0	4,9	5,0	5,6	5,9
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	61,0	471	13,0	8,5	3,2	2,2	8,9
Muut sijoitukset	179,6	1 745	10,3	17,7	-5,8	5,1	31,9
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	72,6	569	12,8	6,8	5,6	7,7	1,1
Hyödykesijoitukset	-44,4	13	-344,0	76,1	0,0	0,0	0,0
Muut sijoitukset ⁷⁾	151,3	1 162	13,0	21,8	0,0	0,0	0,0
Sijoitukset yhteensä	2 091,3	34 357	6,1	6,8	9,8	7,5	-4,0
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-20,7		0,0				
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	2 070,6	34 357	6,0	6,8	9,8	7,5	-4,0

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infratruktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat

Kassavirralla tarkoitetaan myyntien/tuottojen ja ostojen/kulujen erotusta

9) Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat

10) Laskettu kulloinkin voimassaolleen Työeläkevakuuttajat TELA ry:n tuotonlaskentaryhmän ohjeistuksen mukaisesti

HOITOKUSTANNUSTULOS, milj.e	2015	2014	2013	2012	2011
Vakuutusmaksun hoitokustannusosat	135,9	133,2	131,5	126,6	122,6
Korvausratkaisuista aiheutuvien liikekulujen kattamiseen käytettävissä olevat maksuosat	7,3	7,0	7,1	6,8	6,2
Muut tuotot	1,4	1,9	2,2	2,2	0,8
Hoitokustannustulo yhteensä	144,5	142,1	140,7	135,6	129,6
Toimintokohtaiset liikekulut ¹⁾	-109,1	-108,1	-105,6	-108,7	-95,9
Muut kulut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Liikekulut yhteensä	-109,1	-108,1	-105,6	-108,7	-95,9
Hoitokustannustulos	35,4	34,0	35,1	26,9	33,7
Liikekulut % hoitokustannustulosta	75,5 %	76,0 %	75,0 %	80,1 %	74,0 %

1) Ilman sijoitustoiminnan ja työkyvyn ylläpitotoiminnan liikekuluja ja lakisääteisiä maksuja

TYÖKYVYN YLLÄPITOTOIMINTA, milj.e	2015	2014	2013	2012	2011
Vakuutusmaksutulo; työkyvyttömyysriskin hallintaosa	4,9	5,0	5,0	5,0	4,8
Korvauskulut; työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokulut	-5,1	-5,7	-4,3	-5,1	-5,2
Työkyvyttömyysriskin hallintaosan tulos	-0,2	-0,8	0,7	-0,1	-0,4
Työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokulut / Työkyvyttömyysriskin hallintaosa, %	104,1 %	115,3 %	86,9 %	102,6 %	109,0 %

RISKIENHALLINTA ILMARISESSA

1. Riskienhallinta osana yhtiön johtamista ja sisäistä valvontaa

Riskienhallinta on Ilmarisessa osa yhtiön normaalia johtamista ja sisäistä valvontaa. Riskienhallinta muodostuu kaikista niistä menettely- ja toimintatavoista, joiden tavoitteena on tunnistaa ja arvioida toimintaa ja tavoitteita uhkaavia riskejä sekä toteuttaa arvioinnin tuloksen edellyttämiä toimenpiteitä riskien hallitsemiseksi.

Ilmarinen ottaa toiminnassaan riskejä perustuen harkittuun riski/tuotto-analyysiin muun muassa parempien tulosten, kuten eläkkeiden maksamista turvaavien sijoitustoiminnan tuottojen, aikaansaamiseksi. Riskienhallinnan tehtävänä on varmistaa, että otetut riskit ovat oikeassa suhteessa Ilmarisen riskinkantokykyyn ja riskinottohalukkuuteen. Jos riskeillä ei voida arvioida saavutettavan tavoiteltavaa hyötyä, pyritään ne välttämään niin pitkälle kuin se on taloudellisesti järkevää.

Riskienhallinta toteutuu Ilmarisen johtamis- ja valvontajärjestelmän välityksellä ja perustuu yhtiön johtamista ja vastuuvollisuutta tukeville periaatteille. Näin riskienhallinta on osa yhtiön toimintatapoja, päätöksentekoa ja prosesseja siten, että se lisää tavoitteiden saavuttamisen todennäköisyyttä sekä tukee lainsäädännön, viranomaisten vaatimusten ja kansainvälisten normien noudattamista.

Prosessit, päätöksentekovaltuudet, päätöksenteon menettelyt ja valvonta ovat Ilmarisessa sitä määrämuotoisempia, mitä suurempia potentiaalisia riskejä prosesseihin tai tehtäviin päätöksiin sisältyy. Toimintaprosesseissa määritetyt roolit ja vastuut, tehtävien asianmukainen eriyttäminen, käyttövaltuudet, tietojen oikeellisuuden varmistaminen, varajärjestelyt sekä tietojärjestelmien ja prosessien dokumentointi ovat keskeisiä riskienhallinnan keinoja.

2. Riskienhallinnan organisointi ja vastuut

Riskienhallinnan yleiset puitteet Ilmarisessa

Riskienhallinta ei ole organisaation muusta toiminnoista ja prosesseista erillinen toiminto, vaan se on Ilmarisessa osa johdon vastuualuetta ja kaikkia organisaation prosesseja, kuten strategista suunnittelua ja projektien sekä muutoksenhaallinnan prosesseja. Riskienhallinta on myös osa yhtiön toimintaperiaatteita, arvoja ja kulttuuria. Riskienhallinnan puitteet on määritelty Ilmarisen riskienhallintasuunnitelmassa ja sitä sijoitustoiminnan osa-alueella täydentävässä sijoitussuunnitelmassa.

Yhtiön ja sen toimielinten vastuut riskienhallinnassa

Ilmarisen hallituksella ja toimitusjohtajalla on kokonaisvastuu yhtiön valvonta- ja riskienhallintajärjestelmän olemassaolosta ja toimivuudesta. Hallitus käsittelee ja hyväksyy vuosittain Ilmarisen riskienhallintasuunnitelman ja sijoitussuunnitelman. Hallituksen tarkastus- ja riskienhallintavaliokunta avustaa hallitusta valvontatehtävissä, jotka kohdistuvat yhtiön taloudelliseen raportointiin, riskienhallintaan, sisäiseen valvontaan sekä sisäisen tarkastajan ja tilintarkastajien työhön. Hallintoneuvoston tehtävänä puolestaan on valvoa

hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa yhtiön hallintoa. Hallituneuvoston puolesta eläkeratkaisutoimintaa ja sijoitustoimintaa seuraavat hallituneuvoston keskuudestaan valitsevat tarkastajat.

Riskienhallinnan toteuttamisen vastuut Ilmarisessa

Ilmarisen riskienhallinnan johtaminen ja toteuttaminen perustuu malliin, jossa riskienhallintaan liittyvät vastuut jakautuvat kolmeen osa-alueeseen:

1. Ilmarisen liiketoimintalinjat ja tukitoiminnot vastaavat omista riskeistään ja niiden hallinnasta
2. Riippumattomat riskien valvontatoiminnot valmistelevat ja kehittävät riskienhallinnan periaatteita sekä tukevat linjoja riskienhallinnan toimivuuden ja riittävyden varmistamisessa
3. Sisäinen tarkastus arvioi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävyttä

Ilmarisen liiketoimintalinjoilla ja tukitoiminnoilla on ensisijainen vastuu omien vastualueidensa ja tekemiensä päätösten riskeistä sekä niiden hallinnasta. Näin nämä riskit omistavat tahot vastaavat riskienhallintaprosessin toteuttamisesta ja toiminnasta omilla vastualueillaan määritettyjen puitteiden mukaisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa yhtiön tavoitteisiin ja toimintaan liittyvien riskien tunnistamista ja arviointia sekä toimenpiteitä näiden riskien hallitsemiseksi.

Yhtiön riippumaton riskienhallintatoiminto vastaa yhtiön riskienhallinnan periaatteiden ja puitteiden kehittämisestä. Riskienhallintatoiminto valvoo ja tukee toimivien riskienhallinnan menettelyjen ja toimintatapojen käyttöönottoa ja ylläpitoa riskit omistavissa toiminnoissa sekä avustaa näitä riskiraportoinnissa. Riskienhallintatoiminto myös seuraa ja arvioi yhtiön riskitilannetta sekä raportoi tästä säännöllisesti yhtiön toimivalle johdolle ja hallitukselle. Ilmarisen riskienhallintatoimikunta toimii riskienhallinnan implementointia koordinoivana toimielimenä ja sen puheenjohtajana toimii yhtiön aktuaaritoimesta ja riskienhallintatoiminnosta vastaava johtaja.

Ilmarisessa on riippumaton compliance-toiminto, joka tukee liiketoimintaa luotettavan hallinnon ja sisäisen valvonnan toimivuuden ja riittävyyden varmistamisessa. Compliance-toiminnalla tarkoitetaan toiminnan lainmukaisuuden ja toimintaan liittyvien ulkoisten ja sisäisten sääntöjen noudattamisen varmistamista ja valvontaa. Compliance-toiminnan tavoitteena on varmistaa yhtiöön toimintaan kohdistuvaa ulkoista ja sisäistä luottamusta vahvistamalla toimintakulttuuria ulkoisen ja sisäisen sääntelyn sekä hyvän markkinatavan noudattamisen osalta. Compliance-toiminnon tehtävänä on valvoa ja varmistaa, että Ilmarisen kaikessa toiminnassa noudatetaan lainsäädäntöä, viranomaisten antamia ohjeita ja määräyksiä, hyvää vakuutustapaa, hallituksen hyväksymiä työjärjestyksiä ja ohjeistuksia sekä sisäisiä menettelytapaohjeistuksia. Compliance-toiminto valvoo ja varmistaa säännösten noudattamista muun muassa arvioimalla sisäisiä prosesseja ja menettelytapoja sekä tekemällä tarpeellisia parannusehdotuksia johdolle ja liiketoiminnalle.

Ilmarisen sisäinen tarkastus tukee yhtiön hallitusta ja toimitusjohtajaa heidän valvontatehtävässään. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida Ilmarisen toimintojen ja prosessien osalta niiden riskienhallinnan, sisäisen valvonnan sekä johtamis- ja hallintomenettelyiden asianmukaisuutta, toimivuutta, tehokkuutta ja riittävyyttä sekä antaa suosituksia näiden parantamiseksi. Sisäisen tarkastuksen ohella myös tilintarkastus arvioi sisäisen valvontajärjestelmän toimivuutta ja riskienhallinnan riittävyyttä. Tilintarkastajat arvioivat samalla sisäisen tarkastuksen toimivuutta ja sen tulosten käyttökelpoisuutta oman työnsä kannalta.

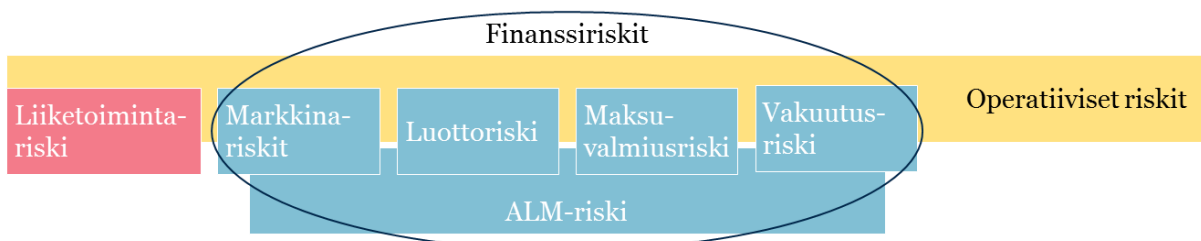
3. Riskit ja niiden luokittelu

Ilmarisen menestyksellistä toimintaa vaarantavat riskit voivat olla mitä hyvänsä tekijöitä, jotka

- vaikuttavat haitallisesti yhtiön mahdollisuuksiin vastata moitteettomasti lakisääteisen tehtävän hoitamisesta,
- vaikuttavat haitallisesti yhtiön mahdollisuuksiin saavuttaa lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteensa tai
- muulla tavoin uhkaavat yhtiön toiminnan jatkuvuutta.

Riskit voivat olla toisaalta tapahtumia, jotka estävät tai häiritsevät yhtiön toimintaa tai ne voivat toteutua käyttämättä jääneinä, mutta liiketoiminnan kannalta tavoittelemisen arvoisina mahdollisuuksina.

Strategisesti merkittävät riskit uhkaavat oleellisesti yhtiön strategisten tavoitteiden saavuttamista ja usein samalla yhtiön tulosta tai vakavaraisuutta. Strategisesti merkittävät riskit ovat vähäisempien riskien tavoin jaettavissa liiketoiminta-, finanssi- ja operatiivisiin riskeihin. Tämä jako on esitetty alla olevassa kuvassa.

Liiketoimintariskeillä tarkoitetaan kilpailutilanteen ja toimialan muutosten sekä liiketoimintapäätösten tai niiden toimeenpanon epäonnistumiseen liittyvää tappioriskiä.

Finanssiriskit käsittävät vakuutus-, markkina-, luotto- ja maksuvalmiusriskit sekä riskin siitä, että taseen varojen ja velkojen yhteensopivuudelle asetetut vaatimukset ja tavoitteet eivät riittävässä määrin täyty (ns. Asset Liability Management eli ALM-riski).

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan riittämättömiin tai epäonnistuneisiin sisäisiin prosesseihin, henkilöstöön ja järjestelmiin tai ulkoisiin tapahtumiin liittyvää tappioriskiä.

Riskien mahdolliset vaikutukset eivät ole aina yksiselitteisesti rahalla mitattavissa, vaan ne voivat toteutuaan vaikuttaa välillisesti myös Ilmarisen maineeseen. Riskin toteutuminen jossain riskiluokassa voi johtaa Ilmarisen maineen heikkenemiseen eri sidosryhmissä ja täten aiheuttaa liiketoiminnan menetyksiä ja tappioita. Pahimmillaan se voi johtaa yrityksen itsenäisten toimintaedellytysten olennaiseen heikkenemiseen.

4. Strategisesti merkittävimmät riskit

Ilmarisen johtoryhmä tunnistaa ja arvioi yhtiön toimintaan liittyvät strategisesti merkittävimmät riskit vuosittain. Ilmarisen merkittävimmät liiketoimintariskit tunnistetaan ja arvioidaan osana tätä strategisesti merkittävimpien riskien kartoitusta. Kullekin tunnistetulle riskille on nimetty johtoryhmän jäsenistä vastuuhenkilöt, joiden tehtävänä on vastata riskinhallintakeinojen riittävydestä ja tarvittavista kehittämistoimenpiteistä.

Strategisesti merkittävien riskien on arvioitu voivan toteutua erityisesti seuraavien Ilmarisen toimintaan liittyvien tapahtumien tai toimintojen yhteydessä:

- toimintaympäristön merkittävät muutokset
- palvelu- ja toimintamallien kehittäminen
- kumppanuusyhteistyö
- sijoitustoiminta
- liiketoimintaprosesseja palvelevien tietojärjestelmien rakentaminen ja ylläpito.

5. Vakuutusriskit ja niiden hallinta

Vakuutusmaksut ja vastuovelka

Vakuutusriskit liittyvät vakuutusmaksun ja vastuuelan riittävyteen. Molempien laskenta on määritelty yhtiön laskuperusteissa, jotka sosiaali- ja terveysministeriö (STM) vahvistaa. Vakuutusriskien hallinnan tavoitteena on varmistaa laskuperusteiden turvaavuus lain vaatimusten mukaisesti, mistä yhtiön aktuaari vastaa.

Työntekijän Eläkelaki (TyEL) edellyttää, että STM ei saa ilman erityistä syytä vahvistaa eläkevakuutuksen ehtoihin tai laskuperusteisiin eroja, jotka vaikeuttavat TyEL:n toimeenpanoa tai eläkelaitosten yhteisten asioiden hoitamista. Edelleen lain mukaan eläkelaitosten on toimittava yhteistyössä tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Edellä olevista seuraa, että vakuutusmaksun ja vastuuelan laskuperusteet ovat kaikilla työeläkeyhtiöillä eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta samanlaiset.

Vakuutusmaksu ja vastuovelka sisältävät yhtiön omalla vastuulla olevaa liikettä ja yhteisellä vastuulla olevaa liikettä (tasausliikettä) vastaavat osat, joten myös riskit voidaan jaotella saman jaon mukaan. Jaottelu on myös tehtävissä sovellettavan vakuutuslajin mukaan. Ilmarisen osalta 99 prosenttia vastuuvastausta on TyEL:n mukaista, joten lähes koko riski liittyy TyEL-toimintaan. Yrittäjän eläkelain (YEL) mukainen vakuutus on käytännössä viime kädessä valtion vastuulla, joten riskit yksittäiselle yhtiölle ovat vähäisiä. Seuraavassa tarkastellaankin vain TyEL:n mukaista vakuutusta ja siihen liittyviä riskejä.

TyEL:n omalla vastuulla oleva liike koostuu vanhuus-, työkyvyttömyys- sekä maksamattomiin vakuutusmaksuihin liittyvästä maksutappioliikkeestä. Keskeisiä tekijöitä riskien hallinnassa ovat odotettavissa olevan eliniän pituuteen sekä eläkealkavuuteen ja korvausten suuruuteen liittyvien epävarmuuksien huomioiminen. Taloudellisesti olennaisimmat riskit koskevat epävarmuutta, joka liittyy kuolevuuteen ja työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuuteen.

Laskuperusteissa käytetty kuolevuusoletus riippuu iästä, sukupuolesta ja syntymävuosiluokasta. Viimeksi mainittu riippuvuus on osoittautunut välttämättömäksi keskimääräisen elinajan trendinomaisen pitenemisen johdosta. Työeläkevakuuttajat TELA ry:n asettama työryhmä seuraa keskimääräisen elinajan kehitystä lakisäateisen työeläkejärjestelmän piirissä olevien osalta ja tekee tarvittaessa ehdotuksen laskuperusteiden muuttamiseksi. Viimeisin muutos astuu voimaan eläkeuudistuksen yhteydessä 2016 lopussa. Kuolevuusperusteiden muutos aiheuttaa tarpeen muuttaa vastuuvastuun laskuperusteita, josta aiheutuvat kustannukset ovat eläkelaitosten yhteisellä vastuulla. Yhtiökohtaista riskiä ei perusteiden muuttamisesta näin ollen aiheudu.

Työkyvyttömyysliikkeen riskit liittyvät työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuuteen, myönnettyjen eläkkeiden suuruuteen ja voimassa olevien työkyvyttömyyseläkkeiden päättävyyteen. Työkyvyttömyyseläke rahastoidaan eläkkeen alkaessa. Alkavista työkyvyttömyyseläkkeistä aiheutuva kustannus katetaan vakuutusmaksuun sisältyvällä iästä ja suuremmilla työnantajilla myös työnantajan maksuluokasta riippuvalla työkyvyttömyyseläkeosalla. Kustannus lasketaan eläkeikään asti ottaen lisäksi huomioon työkyvyttömyyseläkkeiden oletettu päättävyyttä. Vakuutusmaksun työkyvyttömyyseläkeosan suuruus vahvistetaan vuosittain ja sen riittävyttä seurataan Työeläkevakuuttajat TELA ry:n asettamassa työryhmässä. Vuonna 2016 maksu on keskimäärin 0,9 prosenttia palkasta. Työkyvyttömyysliikkeeseen liittyy yhtiökohtainen riski siitä, että yhtiön työkyvyttömyyseläkkeistä aiheutuva meno poikkeaa laskuperusteita haettaessa oletetusta. Tätä riskiä kasvattaa yhtiön vastuun syntymisen ja eläkkeen alkamisen välinen pitkä viive. Tämän johdosta Ilmarisessa seurataan jatkuvasti työkyvyttömyysliikkeen kehitystä ja eläkkeiden alkavuutta.

Maksutappioliikkeessä riski on saamatta jääneiden vakuutusmaksujen ennakoitua suurempi määrä. Vakuutusmaksun maksutappio-osa on mitoitettu vastaamaan vakuutuskannan rakennetta, millä otetaan huomioon pienempien työnantajien suurempi maksutappioriski. Ilmarisen vakuutuskannassa maksutappiot ovat olleet keskimääräistä pienemmät.

Tasointumäärä

TyEL-vakuutusmaksun laskuperusteet on vahvistettava etukäteen seuraavalle kalenterivuodelle. Maksua ei ole mahdollista etukäteen mitoitaa siten, että se vastaisi tarkoin tulevan vuoden menoja, joten vakuutusliikkeen tulos heilahtelee ja on vuosittain joko positiivinen tai negatiivinen. Tuloksen heilahtelun takia vakuutusliikettä varten vastuuvastuun sisältyy puskuri, tasointumäärä. Vakuutusliikkeen positiivinen tulos kasvat-

taa tasoitusmäärää ja negatiivinen tulos pienentää sitä. Vuoden 2013 alusta lähtien tasoitusmäärä on vakavaraisuuslaskennassa luettu osaksi yhtiön vakavaraisuuspääomaa.

Tasoitusmäärään liittyy alaraja ja yläraja. Jos yhtiön tasoitusmäärä alittaa määritellyn alarajan, sitä on täydennettävä muusta vakavaraisuuspääomasta. Jos yhtiön tasoitusmäärä ylittää ylärajansa kahtena peräkkäisenä vuonna, ylite puretaan tietyssä aikataulussa vakuutusentottajille asiakashyvityksinä. Työeläkeyhtiöiden tasoitusmäärät ovat yleisesti korkealla tasolla, joten tasoitusmäärien pienentämiseksi maksua on pidetty ennustettua menoa pienempänä.

Vuoden 2015 päättyessä Ilmarisen TyEL-vakuutuksen tasoitusmäärä on 1 029,3 miljoonaa euroa ollen noin 6,2 prosenttia palkkasummasta ja 79 prosenttia tasoitusmäärän ylärajasta. Muut vakuutuslajit huomioon ottaen yhtiön koko tasoitusmäärä oli 1 048,6 miljoonaa euroa. Noin 2/3 tasoitusmäärästä liittyy työkyvyttömyysliikkeeseen ja loput pääosin maksutappioliikkeeseen.

Vuoden 2017 eläkeuudistuksen yhteydessä tasoitusmäärä poistuu erillisenä käsitteenä ja luetaan jatkossa kiinteäksi osaksi vakavaraisuuspääomaa. Vakavaraisuuspääoma toimii jatkossa sekä sijoitus- että vakuutusriskin puskurina.

Yhtiön vakuutuskannan rakenteeseen liittyvät riskit

Laskuperusteita valmisteltaessa vakuutusmaksu ja vastuuvélka mitoitetaan yhtiöiden keskimääräisen vakuutuskannan mukaan. Lisäksi TyEL sisältää säädöksen, jonka mukaan vastuuvélan laskuperusteiden osoittautuessa kaikkien eläkelaitosten osalta riittämättömiksi perusteiden muuttamisesta aiheutuva vastuuvélan kasvu katetaan tavalla, joka ei muodosta riskiä yksittäiselle eläkelaitokselle. Riittämättömyyttä voi kuitenkin ilmetä vain yksittäisellä eläkevakuutusyhtiöllä. Omalla vastuulla olevan vakuutusliikkeen riskinä on näin ollen vakuutuskannan rakenteen poikkeaminen alan keskimääräisestä epäedulliseen suuntaan.

Vanhuuseläkelikkeessä riski on, että yhtiön vakuutuskannassa keskimääräinen elinaika ja siten eläkkeellä oloaika ylittää laskuperusteiden mukaisen oletuksen. Vanhuuseläkelikkeessä satunnaisheilahtelut ovat pieniä ja merkittävät systemaattiset erot vakuutuskannoissa tältä osin epätodennäköisiä, kun kyseessä on valtakunnallista toimintaa harjoittava yhtiö.

Työkyvyttömyyseläkelikkeeseen alkavuudessa voi olla systemaattisia yhtiökohtaisia eroja esimerkiksi silloin, jos yhtiön toiminta rajautuu maantieteellisesti suppealle alueelle tai jos vakuutuskannan toimialajakauma poikkeaa keskimääräisestä.

Työeläkevakuutuksessa laki kieltää vastuuválinnan käytön riskienhallintakeinona, toisin sanoen yhtiön on myönnettävä vakuutus vakuuttamisvelvolliselle yritykselle. Tämä lisää riskejä erityisesti maksutappioliikkeessä.

Jos yksittäisen työeläkevakuutusyhtiön vakuutusliikkeen tulos on systemaattisesti muita huonompi, yhtiön tasoitusmäärä pienenee, mutta maksua ei koroteta. Alle alarajansa pienentynyt tasoitusmäärä täydennetään muusta vakavaraisuuspääomasta, jolloin se pienentää tulevia asiakashyvityksiä. Riskin ensisijainen kantaja on siis kyseinen työeläkeyhtiö.

Ilmarisen vakuutuskannan ikä- ja toimialajakauma eivät poikkea alan keskimääräisestä. Ilmarisen tasoitusmäärä on yhtiön kokoon nähden riittävä ja toimialan keskimääräisellä tasolla. Ilmariseen ei siten kohdistu poikkeavan vakuutuskannan muodostamaa riskiä.

Yhteisesti kustannettaviin eläkkeisiin liittyvät riskit

Eläkelaitosten yhteisellä vastuulla on rahastoimaton eläkemeno (tasauseläkemeno), jonka osuus maksussa olevista eläkkeistä rahoitetaan vuosittain perittävällä TyEL-maksuun sisältyvällä maksun osalla, tasausosalla. Eläkelaitosten yhteisellä vastuulla olevan vakuutusliikkeen puskurina toimii kunkin eläkelaitoksen vastuuvelkaan sisällytetty tasausvastuu.

Tasauseläkemeno poolataan vuosittain kaikkien eläkelaitosten kesken niiden toiminnan mukaisessa laajuudessa, jonka mittarina käytetään vakuutettua palkkasummaa. Eläkelaitoksen vastuu rajoittuu vakuutusmaksuun sisältyvään tasausmaksutuloon ja tasausvastuuseen. Yhteisesti kustannettavat eläkkeet eivät aiheuta riskejä yksittäiselle eläkelaitokselle.

Eläkelaitosten yhteisen riskin muodostaa yhteisesti kustannettavan eläkemenon ja yksityisalojen palkkasumman suhteen heikkeneminen vakuutusmaksun määräämisessä käytettyihin oletuksiin nähden. Vuodesta 2010 lukien eläkejärjestelmään liitettiin niin sanottu elinaikakerroin, joka pienentää alkavia vanhuuseläkkeitä keskimääräisen elinajan kasvun suhteessa. Elinaikakerroinmekanismi eliminoi pitkälti elinajan kasvusta koituvan tasauseläkemenoon liittyvän riskin.

Tasauseläkemenon ja palkkasumman suhteen kasvuun liittyvän riskin toteutumiseen voi johtaa inflaation noususta johtuva indeksikorotusten ennakoimaton kasvu reaaliansoihin nähden tai työpanoksen osoittautuminen oletettua pienemmäksi demografisten tekijöiden tai työttömyyden johdosta. Laki edellyttää, että maksun tasausosa mitoitetaan yhteisesti kustannettaviin menoihin nähden riittäväksi. Tasausmaksun nousun muodostaman riskin kantavat siis tulevat vakuutusmaksun maksajat yhdessä, vakuutetut ja vakuutusentottajat yhtä suurin osuuksin, eikä riski kohdistu yksittäisiin yhtiöihin tai muihin eläkelaitoksiin.

Lisävakuutusvastuu

Vastuuvelkaan sisältyy myös lisävakuutusvastuu, joka koostuu osittamattomasta ja ositetusta lisävakuutusvastuusta ja osaketuottosidonnaisesta lisävakuutusvastuusta.

Osittamaton lisävakuutusvastuu karttuu tai purkautuu vuosittain tilinpäätöksessä kirjanpidon mukaisella sijoitustoiminnan tuloksella, joka saadaan vähentämällä kirjanpidon mukaisista nettotuotoista vastuuelan tuottovaatimus. Kirjanpidon ulkopuoliset sijoitusten arvostuserojen muutokset eivät näin ollen siihen sisälly. Osittamaton lisävakuutusvastuu luetaan osaksi vakavaraisuuspääomaa. Ositettu lisävakuutusvastuu sisältää tilinpäätöksessä seuraavana vuonna vakuutusmaksun alennuksina annettavat asiakashyvitykset.

Vuoden 2007 alusta vakavaraisuussäätelyä muutettiin siten, että osa eläkelaitosten osakeriskistä siirrettiin eläkejärjestelmän kannettavaksi. Tämä toteutettiin sitomalla vastuuelan tuottovaatimus osittain osaketuottojen kehitykseen. Näin myös vastuuelka puskuroi osittain sijoitustuloksen heilahtelua. Osaketuottoihin sidottu osuus on kymmenen prosenttia vakavaraisuuslaskennassa käytettävästä vastuuelasta. Eläkeuudistuksessa tämä muuttuu 15 %:iin vuonna 2017 ja 20 %:iin vuonna 2018.

Osaketuottosidonnaisuus toteutetaan erityisellä vastuovelkaerällä, osaketuottosidonnaisella lisävakuutusvastuulla, jonka vuotuinen muutos vastaa osaketuottojen kehitystä. Tämä vastuuvelan osa kehittyy samalla tavalla kaikissa eläkelaitoksissa ja voi kasvattaa niiden vastuovelkaa korkeintaan viidellä prosentilla tai pienentää sitä korkeintaan kymmenellä prosentilla. Eläkeuudistuksen voimaantultua uusi alaraja on -20 % ja yläraja on +1 %.

Vastuuvelan tuottovaatimus

Pitkällä aikavälillä vastuuvellalle on saatava vähintään tuotto, joka muodostuu TyEL:n laskuperusteissa määritellyn perustekorona ja osakesijoitusten tuoton painotettuna keskiarvona jälkimmäisen painon ollessa 10 prosenttia. Eläkeuudistuksessa painoprosentti muuttuu vastaten osaketuottosidonnaisen vastuuvelan painoprosentin muutosta. Yhtiön vastuulla olevien eläkkeiden vastuovelkaa hyvitetään vuosittain kolmen prosentin rahastokorolla ja eläkevastuiden täydennyskertoimen mukaisella tuotolla sekä tasausvastuuta perustekorona ja tasoitusmäärää rahastokorona mukaisella tuotolla. Lisäksi osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun kehitys on sidottu eläkelaitosten keskimääräiseen osaketuottoon.

Eläkevastuiden täydennyskerroin, joka kuvastaa sijoitustoiminnan pitkän aikavälin tuottoa, pohjautuu eläkelaitosten keskimääräisen vakavaraisuusasteeseen (vakavaraisuuspääoma suhteessa vastuuelkaan, josta tässä laskennassa vähennetään osittamaton lisävakuutusvastuu). Täydennyskertoimen perusteena olevassa vakavaraisuusasteessa tasoitusmäärä luetaan poikkeuksellisesti vastuuelkaan eikä vakavaraisuuspääomaan. Täydennyskertoimen mukainen tuotto käytetään rahastoitujen vanhuuseläkkeiden korottamiseen. Mikäli osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuun määrä ylittää viisi prosenttia laskennassa käytettävästä vastuuelasta, ylitte käytetään myös rahastoitujen vanhuuseläkkeiden korotuksiin.

Myös perustekorko perustuu eläkelaitosten keskimääräiseen vakavaraisuusasteeseen. Perustekorkoa käytetään vakuutusmaksujen, tasausjärjestelmään liittyvien eläkelaitosten ja Eläketurvakeskuksen välisten maksujen ja eräiden vastuuelkaerien korkona.

Vuonna 2015 Ilmarisen vastuuvellalle laskettu kokonaistuottovaatimus oli 5,6 prosenttia, josta osaketuottosidonnaiseen lisävakuutusvastuuseen sitoutunut tuotto oli 1,2 prosenttia. Muulle vastuuvellalle hyvitetiin 4,5 prosentin mukainen tuotto.

Vastuuvelan rakenne ja kesto

Ilmarisen varsinaisen eläkevastuun (vastuuvelka pl. osittamaton lisävakuutusvastuu ja osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu) arvioidaan kasvavan lähivuosina noin 4 prosenttia vuodessa. Vastuuvelasta noin 65 prosenttia on kestoaltaan yli 10 vuotta ja noin 35 prosenttia yli 20 vuotta. Vastuuvelan on joka hetki oltava katettu säännösten mukaisilla varoilla. Tällaista vastuuelan katteeksi kelpaavaa omaisuutta oli vuoden 2015 tilinpäätöksessä yhteensä 35 142 miljoonaa euroa, mikä ylitti noin 15 prosentilla katettavan vastuuelan määrän.

Ilmarisen vastuuelan rakenne tilinpäätöksessä oli seuraava:

	Tilinpäätös 31.12.2015		Tilinpäätös 31.12.2014	
	milj. €	%	milj. €	%
Vastaisten vanhuuseläkkeiden vastuu	13 180	48	12 917	49
Vastaisten työkyvyttömyyseläkkeiden vastuu	314	1	332	1
Alkaneiden vanhuuseläkkeiden vastuu	8 591	31	7 887	30
Alkaneiden työkyvyttömyyseläkkeiden vastuu	1 287	5	1 335	5
Tasoitusmäärä	1 029	4	1 002	4
Tasausvastuu	2 910	11	2 792	11
Yhteensä (TyEL, muu kuin lisävakuutus- vastuu)	27 309	100	26 265	100
Osittamaton lisävakuutusvastuu	1 685		843	
Ositettu lisävakuutusvastuu	98		95	
Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu	1 235		889	
TyEL-vakuutus yhteensä	30 327		28 092	
Muu kuin TyEL-vakuutuksen vastuuelka	303		310	
Vastuuelka yhteensä	30 630		28 402	

6. Sijoitusriskit ja niiden hallinta

Sijoitustoiminnan tavoitteet

Pitkällä aikavälillä sijoituksille on saatava vähintään vastuuelalle hyvitetävä tuotto. Ilmarisen sijoitustoiminnan osalta riskinä on, että sijoitustuotot jäävät pitkällä aikavälillä jälkeen kaikkien eläkelaitosten keskimääräisestä tuotosta, jolloin yhtiön vakavaraisuus heikkenee. Osaketuottosidonnaisen vastuuelan osalta yhtiö voi vähentää riskiä sijoittamalla vastaavan osuuden sijoituksistaan osakkeisiin. Tältä osin yhtiön riskiksi jää sen oman osaketuoton poikkeaminen eläkelaitosten keskimääräisestä tuotosta.

Vakavaraisuuden hallinnan yhteys sijoitussuunnitteluun ja riskienhallintaan

Vakavaraisuuden hallinnan tavoitteena on varmistaa, että Ilmarinen voi toteuttaa sijoitusstrategiaansa, kun otetaan huomioon epävarmuuden vaikutus tehtyihin olettamuksiin ja asetettuihin tavoitteisiin. Ilmarisen vakavaraisuuden hallinta perustuu jatkuvaan riskien ja kokonaisvakavaraisuustarpeen arviointiin ja riskienhallintaan. Sijoitustoiminnan riskienhallinnassa ratkaisevaa on riskien arvioinnin seurauksena sijoitussalkkuun tehtävät toimenpiteet. Niillä varmistetaan, ettei yhtiö joudu liian suurella todennäköisyydellä tilanteeseen, jossa se olisi pakotettu luopumaan pitkän tähtäimen sijoitusstrategiastaan turvatakseen vakavaraisuutensa lyhyellä aikavälillä.

Sijoitussalkun riskiprofiili saattaa muuttua nopeastikin esimerkiksi taloudellisten olosuhteiden muutosten seurauksena ja siksi sijoitussalkun riskitasoa on jatkuvasti verrattava Ilmarisen riskinsietokykyyn. Muutostekijöiden vaikutuksia arvioidaan Ilmarisessa sijoitussalkun lyhyen tähtäimen riskilaskennalla sekä sitä täydentävillä stressitesteillä ja pidemmän tähtäimen skenaarioilla.

Lainsäädännössä asetetut vähimmäispääomavaatimus, vakavaraisuusraja ja muut valvontarajat riippuvat yhtiön sijoitustoiminnan riskinotosta ja ottavat huomioon eläkelaitosten erot sijoitusomaisuuden rakenteessa. Riskihakuisempi sijoitustoiminta edellyttää suurempaa vakavaraisuuspääomaa.

Vakavaraisuusvaatimusten perussuure on vakavaraisuuspääoman vakavaraisuusraja. Sen mitoituksen teoreettinen perusta on määritelty siten, että vuoden aikavälillä on korkeintaan 2,5 prosentin todennäköisyys sille, että yhtiön sijoitus- ja vakuutusriskeissä tapahtuisi vakavaraisuusrajaa suurempi tappio. Vakavaraisuusraja on kuitenkin aina vähintään 5 prosenttia vakavaraisuuslaskennassa käytettävästä vastuuvälästä. Vakavaraisuusraja on sitä korkeampi, mitä riskillisempi sijoitusjakauma eläkelaitoksella on. Vakavaraisuusrajan laskemiseksi sijoitukset luokitellaan viiteen pääryhmään, joilla kaikilla on useampia alaluokkia. Pääryhmät ja alaluokat muodostavat kokonaisuuksia, joilla on olennaisesti samanlaiset tuotto- ja riskiominaisuudet. Lisäksi laskennassa huomioidaan korrelaatiot sekä sijoitusten välillä että sijoitus- ja vakuutusriskien välillä. Vähimmäispääomavaatimus on 1/3 vakavaraisuusrajasta.

Vakavaraisuuspääoma ja riskinottohalukkuus

Ilmarisen tulee huolehtia kyvystään maksaa yhtiön vastuulla olevat nykyiset ja tulevat eläkkeet, minkä vuoksi sijoitustoiminta on järjestettävä tuottavasti ja turvaavasti. Tuottava sijoittaminen edellyttää altistumista sijoitusriskeille, joita turvaavuusvaatimus rajoittaa.

Sijoitusstrategiaansa määrittäessään Ilmarinen joutuu tasapainottelemaan useiden samanaikaisten tavoitteiden välillä. Tavoitteita on asetettu paitsi pitkän aikavälin realituotolle myös keskipitkän aikavälin vakavaraisuuskehitykselle ja jatkuvasti tulee tietenkin pysyä riittävän vakavaraisena. Strategisen allokaation valinnassa pyritään löytämään parhaiten Ilmarisen tavoitteisiin vastaava strategia, joka samalla täyttää yhtiön vakavaraisuusvaatimukset riittävällä varmuudella. Tätä varmuustasoa kuvastavan riskinottohalun määrittäminen on merkittävin sijoitustoimintaa koskeva päätös. Menestyksellisen sijoitustoiminnan edellytyksenä on, että riskinotto perustuu vallitseviin sijoitusmahdollisuuksiin, toisin sanoen markkinatilanteesta riippuvaan sijoitusriskin tuotto/riski -suhteeseen. Yhtiön hallitus päättää strategisesta allokaatiosta vähintään vuosittain sijoitussuunnittelun yhteydessä.

Sijoitustoiminnan finanssiriskejä rajoittavat lakisääteiset vakavaraisuussäännökset ja Ilmarisen sisäinen limiittikehikko, jotka osaltaan pyrkivät varmistamaan sijoitussalkun riittävän hajautuksen ja likviditeetin. Käytännössä sijoitustoiminnan riskienhallintaprosessi tarkoittaa kuitenkin finanssiriskien jatkuvaa tunnistamista, analysointia ja riskienhallintatoimenpiteistä päättämistä.

Sijoitustoiminnan riskipuskurina toimii yhtiön vakavaraisuuspääoma, joka on yhtiön varojen ja velkojen erotus. Vakavaraisuuspääoman tärkeimmät erät ovat yhtiön oma pääoma, tasoitusmäärä, osittamaton lisä-vakuutusvastuu ja sijoitusten arvostuserot. Vakavaraisuuspääoman muu osa kuin tasoitusmäärä on tarkoitettu ensisijaisesti sijoitustoiminnan tappioiden peittämiseen. Mikäli sijoitustoiminnan tuotot ylittävät vastuuvälälle hyvitetävän koron, erotus kasvattaa vakavaraisuuspääomaa. Päinvastaisessa tilanteessa vakavaraisuuspääomaa puretaan tarvittava määrä.

Ilmarisen toimintapääoma vuoden 2015 lopussa oli 8 244 (7 904) miljoonaa euroa ja vakavaraisuusraja oli 14,5 (15,0) prosenttia vakavaraisuuslaskennassa käytettävästä vastuuvälästä. Ilmarisen vakavaraisuusaste eli

vakavaraisuuspääoman suhde vastuovelkaan oli 29,6 (29,8) prosenttia. Vakavaraisuusaste eli vakavaraisuuspääoman suhde vakavaraisuusrajaan oli siten 2,04 (1,99). Vakavaraisuusaste kuvaa yhtiön riskinkantokykyä ja vakavaraisuusaste yhtiön ottamaa riskiä suhteessa riskinkantokykyyn.

Sijoitustoiminnan valtuudet, valvonta ja raportointi

Ilmarisen hallitus vahvistaa operatiivisessa sijoitustoiminnassa noudatettavat valtuudet vuosittain sijoitussuunnitelman yhteydessä. Sijoitusvaltuuksien puitteissa toimivan johdon on mahdollista poiketa strategisen allokation määrittämisestä omaisuuslajien painoista. Sijoitustoiminnan riskin määrää seurataan tasehallintaryhmässä, jossa on edustajat sijoitustoiminnasta sekä talous-, aktuaari- ja riskienhallintatoiminnasta. Ryhmä huomioi seurannassa vakuutustoiminnan vaatimukset ja tekee tarvittaessa ehdotuksen sijoitussuunnitelman tai sijoitusvaltuuksien muuttamisesta.

Operatiivisesti valittua riskitasoa sekä vakavaraisuustilannetta arvioidaan viikoittaisissa sijoitustoiminnan sijoitustoimikunnan kokouksissa, joissa myös riskienhallintatoiminnolla on edustus. Sijoitustoiminnan riskinoton rajojen noudattamisesta ja sijoitustoiminnan tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan hallitukselle sijoitustoiminnan riskiä ottavasta toiminnosta riippumattoman riskienhallintatoiminnon toimesta kuukausittain. Raportoidun tiedon oikeellisuus pyritään varmistamaan riittävän reaaliaikaisella ja tiheällä raportoinnilla, säännöllisillä täsmäytysrutiineilla sekä sillä, että sijoituspäätöksenteko- ja raportointitoiminnot on organisatorisesti eriytetty.

Riskien arviointiin ja hallintaan liittyvät menetelmät

Markkinariski

Markkinariski syntyy finanssimarkkinoilla päivittäin muuttuvien hintojen ja arvojen seurauksena. Ilmarisen sijoitusomaisuuteen kohdistuvia markkinariskejä ovat osake-, korko-, korkoero-, kiinteistö-, valuutta-, hyödyke- ja volatilitteettiriskit. Markkinariskejä rajoitetaan asettamalla limiittejä tietyllä todennäköisyydellä syntyville maksimitappioille (niin sanottu Value at Risk -tunnusluku eli VaR). Sijoitustoiminnan riskienhallinnassa on lisäksi otettava huomioon jatkuva mahdollisuus uusien riskitekijöiden ilmaantumiseen ja historiallisen aikasarja-aineiston perusteella tehtävän riskilaskennan rajoittunut näkökulma. Edellä mainituista syistä finanssiriskianalyysiä on jatkuvasti täydennettävä stressitesteillä ja laatimalla skenaarioanalyysijä sijoitussalkun koostumuksesta tehtävien toimenpidepäätösten tueksi.

Markkinamuutosten vaikutuksia Ilmarisen vakavaraisuuteen on havainnollistettu alla olevassa taulukossa. Osakekurssien 10 prosentin laskun yhteydessä on muiden omaisuuslajien odotettu muuttuvan niiden ja osakkeiden välisten historiallisten riippuvuuksien mukaisesti. Lisäksi on tarkasteltu tilannetta, jossa kiinteistöjen käypiä arvoja on laskettu 10 prosentilla ja samalla muiden omaisuuslajien käyvät arvot on pidetty muuttumattomina.

	Osaakekurssien muutos -10 %	Kiinteistöjen käypä arvo -10 %
Vaikutus		
- vakavaraisuuspääomaan (milj. €)	-833,2	-319,2
- vakavaraisuusasemaan	-0,13	-0,09
- tuotto prosenttiin (prosenttiyks.)	-3,3	-0,9
- vakavaraisuusasteeseen (prosenttiyks.)	-3,0	-1,1

Kun lähtökohdaksi otetaan sijoitukset hetkellä 31.12.2015, oli 2,5 prosentin todennäköisyys sille, että sijoitusten arvossa olisi kuukauden aikavälillä tapahtunut 1 469 miljoonan euron tai sitä suurempi alenema. Tämä VaR-tunnusluku oli 4,1 prosenttia vuodenvaihteen sijoitusten määrästä ja 17,8 prosenttia vakavaraisuuspääomasta. Toteutuessaan tällainen tapahtuma olisi alentanut vakavaraisuuspääoman 25,7 prosenttiin vastuuvelasta.

Luottoriski

Ilmarisen toimintaan liittyvät luottoriskit syntyvät suorasta luotonannosta sekä joukkolainojen ja OTC-johdannaisten vastapuoliriskeistä.

Suorassa luotonannossa ensisijainen luottoriskin hallintakeino on yritysanalyysi ja yrityksen tulevaisuuden maksukykyyn suhteutettu luotonanto. Lisäksi riskiä hallitaan vakuusjärjestelyin.

Vastapuoliriskiä hallitaan joukkolainojen osalta liikkeellelaskijan luottokelpoisuuden analysoinnilla ja rajoittamalla sekä joukkolainojen yhteenlaskettuja sijoituksia luottoluokittain että yksittäisen liikkeellelaskijan osuutta joukkolainasijoituksista.

OTC-johdannaisten vastapuoliriskiä hallitaan sekä viranomaismääräysten riskiraportoinnin mukaisesti että tarkempien vastapuolikohtaisten markkinariskisimulaatioiden avulla. Vakioimattomiin johdannaisiin liittyvää vastapuoliriskiä hallitaan myös käyttämällä kaikkien osapuolten kanssa kansainvälisiä standardisopimuksia, jotka ovat ISDA:n (International Swaps and Derivatives Association) hyväksymiä.

Maksuvalmiusriski

Maksuvalmiusriski on Ilmarisen vastuisiin nähden ongelmitta hallittavissa, koska eläkemeno on varsin tarkoin ennustettavissa, varallisuudesta yli 72 prosenttia on likvideissä arvopaperisijoituksissa ja velanotto on kielletty. Sijoitusinstrumenttien heikosta vaihdettavuudesta johtuvaa lyhyen aikavälin likviditeettiriskiä hallitaan suhteuttamalla omaa sijoitettua määrää markkinoiden keskimääräiseen päivävaihtoon sijoituskohteittain.

Sijoitussalkun jakauma omaisuuslajeittain

Ilmarisen sijoitusvarallisuuden jakautuminen pääomaisuusluokkiin 31.12.2015 sekä näiden sijoitusten tuotot on esitetty liitetieto-osiossa Tunnusluvut ja analyysit. Alla oleva taulukko noudattaa työeläkelaitosten yhdessä sopimaa tapaa kuvata sijoitusten tuottoja ja riskiä.

Joukkovelkakirjalainojen modifioitu duraatio oli 31.12.2015 0,8 (-0,9) vuotta.

	Perusjakauma käyvin arvoin, milj. €	Riskijakauma käyvin arvoin, milj. €	Tuotto sitoutuneelle pääomalle	Volatiliteetti, %
Korkosijoitukset	15 664	12 814	1,2	
Lainasaamiset	1 088	1 088	3,7	
Joukkovelkakirjalainat	14 007	9 765	0,9	1,8
- Julkisyhteisöjen joukkovelkakirjalainat	4 246	3 668	0,0	
- Muiden yhteisöjen joukkovelkakirjalainat	9 761	6 097	1,3	
Muut rahoitusmarkkinaväli- neet ja talletukset	469	1 961	3,5	
Osakesijoitukset	14 399	14 731	11,6	
Noteeratut osakkeet	11 394	11 726	10,6	13,7
Pääomasijoitukset	2 003	2 003	21,3	
Noteeraamattomat osakesi- joitukset	1 002	1 002	4,8	
Kiinteistösijoitukset	3 935	3 935	7,8	
Suorat kiinteistösijoitukset	3 428	3 428	7,0	
Kiinteistörahastot ja yhteis- sijoitukset	508	508	13,0	
Muut sijoitukset	1 943	3 289	10,3	
Hedge-rahastosijoitukset	671	671	12,8	7,1
Hyödykesijoitukset	-8	64	-	
Muut sijoitukset	1 280	2 554	13,0	
Sijoitukset yhteensä, %		97,0		
Johdannaisten vaikutus, %		3,0		
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä, %	100,0	100,0		
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä, milj. €	35 841	35 841		4,7
Sijoitustoiminnan netto- tuotto käyvin arvoin, %			6,0	

Sijoitusten jakautuminen vakavaraisuusryhmiin vakavaraisuuslain mukaisesti			
Ryhmä	Tuotto-odotus %	Volatiliiteetti %	Sijoitukset, % 31.12.2015
I	4,2	0,0	-0,4
II	5,5	7,4	19,7
III	7,1	10,2	8,9
IV	8,7	20,0	42,7
V	6,4	12,3	29,1

Noteerattujen osakesijoitusten jakauma		Joukkolainojen ml. korkorahastot luokitusjako			
	Osuus, %			Osuus, %	
	2015	2014		2015	2014
Suomi	27	28	AAA	22	24
Eurooppa	47	38	AA	16	20
USA	16	13	A	17	14
Japani	4	2	BBB tai huonompi	38*	35*
Kiina	3	6	Ei luokiteltu	7	7
Muut	4	12			

* korkorahastojen osuus 5 (4) prosenttiyksikköä

Lainakantajajakauma vakuuksittain		
Milj. €	2015	2014
Reaalivakuudelliset lainat	645,6	768,3
Lainat, joissa on takaus	175,1	264,8
Lainat takaajayhteisöille	1,4	2,0
Vakuudettomat	259,0	403,0
Korkosaamiset	7,4	10,4
Yhteensä	1 088,5	1 448,5

Kiinteistösijoitusten rakenne	Osuus, %	
	2015	2014
Asuinkiinteistöt	15	19
Toimistokiinteistöt	22	32
Liikekiinteistöt	9	12
Hotellit	8	8
Varastokiinteistöt	7	7
Muut	15	7
Ulkomaiset kiinteistöt	10	1
Epäsuorat sijoitukset	13	13

Kiinteistökannan käyttöaste (pl. saneerauskohteet) oli 90,6 (88,3) prosenttia.

7. Operatiiviset riskit ja niiden hallinta

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan riittämättömiin tai epäonnistuneisiin sisäisiin prosesseihin, henkilöstöön ja järjestelmiin sekä ulkoisiin tapahtumiin liittyvää tappioriskiä. Operatiiviset riskit sisältävät oikeudellisen ja säännösten noudattamiseen liittyvän compliance-riskin, mutta ne eivät sisällä liiketoimintariskejä. Operatiivisia riskejä liittyy kaikkeen toimintaan, eikä niiltä voida koskaan täysin suojautua. Näitä riskejä pyritään rajoittamaan niin pitkälle kuin se on taloudellisesti järkevää.

Pääosaa operatiiviseen toimintaan liittyvistä riskeistä hallitaan liiketoimintayksiköiden normaalin toiminnan johtamisen osana. Tästä vastaa kunkin yksikön esimies. Tavoitteena on, että yksiköiden toiminta on huolellista, laadukasta, taloudellista ja tehokasta. Merkittävien operatiivisten riskien hallinnasta on huolehdittu henkilöstön osaamisen varmistamisella sekä erilaisilla tietotekniikkaan ja toimintatapoihin liittyvillä keinoilla, kuten varajärjestelmillä ja -tietoliikenneyhteyksillä, prosessien dokumentoinnilla, vertailutietojen käytöllä sekä seurantajärjestelmillä.

Operatiivisten riskien hallinnan keskeisin osa on riskien kartoittaminen. Tämä pitää sisällään sekä riskien tunnistamisen ja arvioinnin että kontrolli- ja hallintatoimenpiteiden riittävyyden varmistamisen. Ilmarisen eri toimintojen keskeiset operatiiviset riskit kartoitetaan säännöllisesti vuosittain yhtiön riskikartoitussuunnitelman mukaisesti. Yhtiön perustehtävän hoitamisen kannalta vahingollisimpia operatiivisia riskejä ovat virheet ja häiriöt, jotka toteutuessaan vaarantaisivat eläkkeiden oikeellisuuden tai oikea-aikaisen maksamisen. Niitä ovat myös operatiivisten tietojärjestelmien ja verkkopalvelujen sellaiset häiriöt, jotka vaarantavat niiden suorituskyvyn, hallinnan tai turvallisuuden.

Ilmarisen hallituksen vahvistaman riskienhallintasuunnitelman mukaisesti kaikki Ilmarisen liiketoimintalinjat ja tukitoiminnot raportoivat toimintaansa liittyvistä operatiivisista riskitapahtumista, eli toteutuneista operatiivisista riskeistä ja läheltä piti -tilanteista. Riskitapahtumat kirjataan Ilmarisessa yhdenmukaisella mallilla operatiivisten riskien raportointijärjestelmään, joka mahdollistaa muun muassa ajantasaisen operatiivisia riskejä koskevan tiedon seurannan sekä hyödyntämisen suunnittelussa ja päätöksenteossa.

Ilmarisella on lakisääteinen varautumisvelvoite, mikä edellyttää yhtiöltä varautumista toiminnan vakaviin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Ilmarisessa on laadittu toiminnan jatkuvuutta varmistavat ja häiriötilanteiden toimintaa ohjaavat suunnitelmat, joiden ajantasaisuutta seurataan ja ylläpidetään vuosittain.

8. Riskienhallinnan jatkuva kehittäminen

Riskienhallintaa kehitetään jatkuvasti kuten muutakin organisaatiota. Riskejä arvioidaan ja hallitaan organisaation eri tasoilla, kuten strategisella ja operatiivisella tasolla sekä kehitysprojekteissa. Riskienhallinnan tehtävänä on edesauttaa tavoitteiden saavuttamista, minkä johdosta Ilmarisessa kehitetään paitsi riskienhallinnan menettelytapoja myös riskienhallintaan liittyvää sisäistä ja ulkoista viestintää.

Ilmarisessa riskienhallinnan menettelyjen tason mitoituksessa on tärkeää, että ne ovat sopivia suhteessa kyseessä olevien toimintojen ja niissä tehtävien päätösten merkittävyyteen. Näin toiminnan on tarkoitus johtaa siihen, että Ilmarisen riskit ovat sen määrittelemiін kriteereihin nähden optimaalisella tasolla. Ris-

kienhallinnan lopputuloksena Ilmarisella on ajantasainen, oikea ja kattava käsitys yhtiön riskeistä ja ne ovat yhtiön riskinkantokyvyn ja riskinottohalukkuuden puitteissa.

KONSERNITILINPÄÄTÖS

2015

KONSERNIN TULOSLASKELMA		2015		2014	
VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA					
Vakuutusmaksutulo	<u>1</u>		4 268 706 200,73		4 167 385 942,90
Sijoitustoiminnan tuotot	<u>3</u>		16 613 746 891,38		8 577 892 329,28
Korvauskulut					
Maksetut korvaukset	<u>2</u>		-4 480 316 155,52		-4 389 591 601,53
Korvausvastuun muutos					
Kokonaismuutos		-797 732 755,00		-646 894 239,00	
Vastuunsiirrot		23 660 698,00		0,00	
Kannansiirrot		-32 677 953,00	-806 750 010,00	0,00	-646 894 239,00
Vakuutusmaksuvastuun muutos					
Kokonaismuutos			-1 430 250 782,00		-566 475 464,00
Vastuunsiirrot			42 374 207,00		0,00
Kannansiirrot			-91 381 464,00	-1 479 258 039,00	0,00
Liikekulut	<u>4</u>				
Sijoitustoiminnan kulut	<u>3</u>				
Vakuutustekninen tulos			13 701 797,85		-4 494 839,31
MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA					
Vakuutustekninen tulos			13 701 797,85		-4 494 839,31
Muut tuotot			2 544 211,46		1 589 291,45
Muut kulut			0,00		-215 134,41
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta			-11 381 257,12		-4 666 138,62
Voitto (tappio) varsinaisesta toiminnasta			4 864 752,19		-7 786 820,89
Vähemmistöosuudet			-337 390,11		-536 701,91
Tilikauden voitto (tappio)			4 527 362,08		-8 323 522,80

KONSERNIN TASE 31.12.		2015		2014	
VASTAAVAA					
Aineettomat hyödykkeet	13				
Aineettomat oikeudet		23 283 082,08		9 553 889,86	
Ennakkomaksut		12 533 105,15	35 816 187,23	24 153 092,15	33 706 982,01
Sijoitukset	6				
Kiinteistösijoitukset	8				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		2 182 430 514,99		2 267 995 093,83	
Lainasaamiset omistusyhteisyrittäjiltä		327 612 019,81	2 510 042 534,80	73 283 593,95	2 341 278 687,78
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrittäjissä					
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrittäjissä	9	99 686 896,37		49 130 316,34	
Lainasaamiset omistusyhteisyrittäjiltä		152 373 937,33	252 060 833,70	180 990 177,33	230 120 493,67
Muut sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	10	14 198 543 877,80		13 048 211 013,59	
Rahoitusmarkkinavälineet		12 931 961 736,85		11 397 048 107,59	
Kiinnelainasaamiset		399 730 598,56		479 708 685,01	
Muut lainasaamiset	12	528 982 072,70		777 404 826,09	
Talletukset		100 068 444,44	28 159 286 730,35	0,00	25 702 372 632,28
			30 921 390 098,85		28 273 771 813,73
Saamiset					
Ensivakuutustoiminnasta					
Vakuutuksenottajilta		812 853 209,27		763 968 325,70	
Muut saamiset		3 142 573 790,39	3 955 426 999,66	2 819 977 995,76	3 583 946 321,46
Muu omaisuus					
Aineelliset hyödykkeet	13				
Koneet ja kalusto		2 030 306,94		1 046 193,94	
Muut aineelliset hyödykkeet		1 700 224,26	3 730 531,20	1 754 389,98	2 800 583,92
Rahat ja pankkisaamiset		601 332 064,43	605 062 595,63	529 669 901,63	532 470 485,55
Siirtosaamiset					
Korot ja vuokrat		172 167 575,03		186 687 494,86	
Muut siirtosaamiset		64 575 502,10	236 743 077,13	62 848 057,83	249 535 552,69
Vastaavaa yhteensä			35 754 438 958,49		32 673 431 155,44

KONSERNIN TASE 31.12.		2015		2014	
VASTATTAVAA					
Oma pääoma	<u>14</u>				
Pohjarahasto		22 994 653,31		22 994 653,31	
Muut rahastot					
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot		71 248 889,97		66 989 292,51	
Muut rahastot		584 855,10	71 833 745,07	584 855,10	67 574 147,61
Edellisten tilikausien voitto (tappio)			-84 235 966,13		-71 636 970,87
Tilikauden voitto (tappio)			4 527 362,08		-8 323 522,80
			15 119 794,33		10 608 307,25
Vähemmistöosuudet			7 800 649,29		14 800 623,92
Vakuutustekninen vastuovelka	<u>15</u>				
Vakuutusmaksuvastuu		16 616 459 606,00		15 186 208 824,00	
Korvausvastuu		14 013 779 142,00	30 630 238 748,00	13 216 046 387,00	28 402 255 211,00
Velat					
Ensivakuutustoiminnasta		737 700 695,63		689 773 811,91	
Muut velat		3 837 797 260,55	4 575 497 956,18	2 865 083 425,21	3 554 857 237,12
Siirtovelat			525 781 810,70		690 909 776,15
Vastattavaa yhteensä			35 754 438 958,49		32 673 431 155,44

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA	2015	2014	
Liiketoiminnan rahavirta			
Voitto (tappio) varsinaisesta toiminnasta	4 864 752,19	-7 786 820,89	
Oikaisut			
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	2 227 983 537,00	1 213 369 703,00	
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonorotukset	572 012 376,52	828 517 364,51	
Suunnitelman mukaiset poistot	59 791 954,95	67 346 116,95	
Muut oikaisut	-2 545 550 378,50	-1 443 197 102,93	
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	319 102 242,16	658 249 260,64	
Käyttöpääoman muutos:			
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-) / vähennys (+)	-358 688 202,64	-1 022 098 074,51	
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	855 512 753,60	873 079 558,67	
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	815 926 793,13	509 230 744,80	
Maksetut välittömät verot	-11 381 257,12	-4 666 138,62	
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	804 545 536,01	504 564 606,18	
Liiketoiminnan rahavirta	804 545 536,01	504 564 606,18	504 564 606,18
Investointien rahavirta			
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-25 729 797 683,51	-19 044 435 284,77	
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	25 004 140 517,83	18 706 032 258,66	
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-7 210 332,48	-9 666 978,15	
Investointien rahavirta	-7 935 982,16	-9 999 930,26	-348 070 004,26
Rahoituksen rahavirta			
Muu voitonjako	-15 875,00	-26 010,00	
Rahoituksen rahavirta	-15 875,00	-26 010,00	-26 010,00
Rahavarojen muutos	71 662 162,85	156 468 591,92	
Rahavarat tilikauden alussa	529 669 901,63	373 201 309,70	
Rahavarat tilikauden lopussa	601 332 064,43	529 669 901,63	

1. KONSERNIN VAKUUTUSMAKSUTULO		2015		2014	
Ensivakuutus					
TyEL:n mukainen perusvakuutus					
Työnantajan osuus	2 973 050 828,83			2 877 753 880,21	
Työntekijän osuus	997 381 620,00	3 970 432 448,83		981 073 650,00	3 858 827 530,21
TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus		2 210 735,64			2 398 985,68
YEL:n vähimmäisturvan mukainen vakuutus		339 716 843,18	4 312 360 027,65		326 848 792,88
Valtion eläkerahastoon suoritettava siirtymämaksu			-43 016 807,92		-20 077 423,87
Jälleenvakuutus			1 793,00		1 855,00
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta			4 269 345 012,73		4 167 999 739,90
Jälleenvakuuttajien osuus			-638 812,00		-613 797,00
Vakuutusmaksutulo			4 268 706 200,73		4 167 385 942,90
Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät					
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista					
TyEL	-11 333 789,77			-14 534 220,55	
YEL	-2 211 281,96		-13 545 071,73	-2 303 579,41	-16 837 799,96

2. KONSERNIN MAKSETUT KORVAUKSET		2015		2014	
Ensivakuutus					
Maksettu eläkkeensaajille					
TyEL:n mukainen perusvakuutus	4 071 110 625,77			3 917 724 313,63	
TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	60 037 326,62			61 291 829,57	
YEL:n vähimmäisturvan mukainen vakuutus	364 114 911,17			350 419 610,55	
YEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	1 669 766,59	4 496 932 630,15		1 663 061,49	4 331 098 815,24
Maksettu / saatu vastuunjakokorvauksia					
TyEL-eläkkeet	198 343 866,50			227 944 492,52	
YEL-eläkkeet	4 695 125,24			-196 517,32	
Osuus työttömyysvakuutusrahaston (TVR) vakuutusmaksusta ja palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannustenjaosta	-229 085 674,35			-184 422 109,59	
YEL:n valtion osuus	-28 124 157,84			-22 515 756,44	
VEKL:n valtion korvaus	-572 572,09	-54 743 412,54	4 442 189 217,61	-422 923,14	20 387 186,03
Korvaustoiminnan hoitokulut			33 624 918,73		32 983 226,90
Työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokulut			5 131 548,18		5 722 172,36
Maksetut korvaukset ennen jälleenvakuuttajien osuutta			4 480 945 684,52		4 390 191 400,53
Jälleenvakuuttajien osuus			-629 529,00		-599 799,00
Maksetut korvaukset yhteensä			4 480 316 155,52		4 389 591 601,53

**3. KONSERNIN SIOJITUSTOIMINNAN
NETTOTUOTON ERITTELY**

2015

2014

Sijoitustoiminnan tuotot**Tuotot sijoituksista omistusyhteisyrityksiin**

Osuus osakkuusyritysten voitosta (tappiosta)	-5 016 012,66		1 207 616,97	
Osinkotuotot muilta omistusyhteisyrityksiltä	30 273,83		30 273,83	
Korkotuotot muilta omistusyhteisyrityksiltä	6 022 120,28	1 036 381,45	6 436 520,54	7 674 411,34

Tuotot kiinteistösijoituksista

Osuus osakkuusyritysten voitosta (tappiosta)	-1 105 956,49		1 000 833,92	
Osinkotuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	13 624,54		7 575,70	
Korkotuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	11 966 212,73		1 630 467,97	
Muut tuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	210 931 223,49	221 805 104,27	219 119 217,76	221 758 095,35

Tuotot muista sijoituksista

Osinkotuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	308 411 055,06		342 907 230,90	
Korkotuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	348 216 816,16		443 268 417,50	
Muut tuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	2 102 644 989,43	2 759 272 860,65	1 165 442 603,70	1 951 618 252,10

Yhteensä**Arvon alentumisten palautukset****Myyntivoitot****Yhteensä**

	2 982 114 346,37		2 181 050 758,79	
	164 342 049,51		240 085 161,01	
	13 467 290 495,50		6 156 756 409,48	
	16 613 746 891,38		8 577 892 329,28	

Sijoitustoiminnan kulut**Kulut kiinteistösijoituksista****Kulut muista sijoituksista****Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut**

Muille kuin saman konsernin yrityksille	-65 907 672,67	-65 907 672,66	-39 048 046,74	-39 048 046,74
---	----------------	----------------	----------------	----------------

Yhteensä**Arvon alentumiset ja poistot**

Arvon alentumiset	-736 354 426,03	-791 975 201,00	-1 068 602 525,52	-1 133 316 134,95
Rakennusten suunnitelmapoistot	-55 620 774,97		-64 713 609,43	

Myyntitappiot**Yhteensä**

	-10 910 358 859,88		-4 708 893 167,93	
	-14 013 957 000,73		-7 057 698 481,03	

Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua

	2 599 789 890,65		1 520 193 848,25	
--	------------------	--	------------------	--

Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa

	2 599 789 890,65		1 520 193 848,25	
--	------------------	--	------------------	--

4. KONSERNIN LIIKEKULUERITTELYT

2015

2014

Kokonaisliikekulut toiminnoittain**Maksetut korvaukset**

Korvaustoiminnon hoitokulut

33 624 918,73

Työkyvyn ylläpitotoiminnon hoitokulut

5 131 548,18

38 756 466,91

32 983 226,90

5 722 172,36

38 705 399,26

Liikekulut

Vakuutusten hankintamenot

Ensivakuutuksen palkkiot

1 373 587,99

Muut vakuutusten hankintamenot

11 366 784,22

12 740 372,21

1 511 664,01

16 122 705,05

17 634 369,06

Vakuutusten hoitokulut

44 813 745,83

42 041 842,18

Hallintokulut

Lakisääteiset maksut

ETK:n kustannusosuus

9 583 127,55

Oikeushallintomaksu

951 362,62

FIVA:n valvontamaksu

577 027,40

10 768 846,76

1 054 046,65

689 828,86

12 512 722,27

Muut hallintokulut

19 804 453,40

30 915 970,97

16 924 392,42

29 437 114,69

Liikekulut yhteensä

88 470 089,01

89 113 325,93

Sijoitustoiminnan kulut

Kulut kiinteistösijoituksista

3 907 529,98

2 591 671,20

Kulut muista sijoituksista

21 535 881,71

25 443 411,69

20 643 289,69

23 234 960,89

Muut kulut

0,00

211 792,32

Kokonaisliikekulut yhteensä

152 669 967,61

151 265 478,40

5. KONSERNIN HENKILÖSTÖÄ JA TOIMIELINTEN JÄSENIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT	2015	2014
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	43 117 218,82	43 197 909,94
Eläkekulut	8 325 463,26	8 260 860,81
Muut henkilösivukulut	2 307 181,14	2 154 103,04
Varausten muutos	3 564 835,03	607 952,20
Yhteensä	57 314 698,25	54 220 825,99
Johdolle maksetut palkat ja palkkiot luontoisetuineen		
Toimitusjohtaja	1 206 780,63	817 993,84
Toimitusjohtajan sijainen	267 028,72	622 481,25
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet	382 541,94	395 500,00
Hallintoneuvoston jäsenet ja varajäsenet	98 397,96	109 169,44
Yhteensä	1 954 749,25	1 945 144,53
Johdon eläkesitoumukset		
Ilmarisen toimitusjohtajan ja hänen sijaisensa lisäeläkevakuutus muuttui etuusperusteisesta maksuperusteiseksi ja eläkeikä nousi 63 vuoteen 1.1.2015 alkaen. Maksuperusteisen lisäeläkevakuutuksen kustannukset ovat 20 % vuosiansioista.		
Maksuperusteisen lisäeläkkeen vakuutusmaksu oli yhteensä 194 712,07 euroa vuodelta 2015.		
Hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten palkkioista on maksettu lakisääteinen työeläkevakuutusmaksu.		
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	593	600
Tilintarkastajan palkkiot		
Tilintarkastus	259 411,77	263 444,58
Veroneuvonta	44 025,71	14 514,20
Muut palvelut	3 148,66	9 609,76

6. KONSERNIN SIOITUKSET 31.12.**2015****2014****SIOITUSTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO**

	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Kiinteistösiioitukset						
Kiinteistöt	1 851 639 238,99	1 861 345 784,93	2 764 862 828,32	2 123 777 491,65	2 134 603 714,84	3 040 742 233,83
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyrityksissä	310 758 611,14	310 758 611,14	324 985 819,96	124 911 450,12	124 911 450,12	134 134 371,43
Muut kiinteistöosakkeet	10 326 118,92	10 326 118,92	10 771 545,13	8 473 631,87	8 473 631,87	9 106 384,72
Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä	327 612 019,81	327 612 019,81	331 443 745,64	73 283 593,95	73 283 593,95	73 283 593,95
Sioitukset omistusyhteisyrityksissä						
Osakkeet ja osuudet osakkuusyrityksissä	99 174 259,57	99 174 259,57	111 802 607,48	48 617 679,54	48 617 679,54	69 729 146,97
Osakkeet ja osuudet muissa omistusyhteisyrityksissä	512 636,80	512 636,80	512 636,80	512 636,80	512 636,80	512 636,80
Lainasaamiset	152 373 937,33	152 373 937,33	152 373 937,33	180 990 177,33	180 990 177,33	181 137 582,61
Muut sioitukset						
Osakkeet ja osuudet	14 198 543 877,80	14 198 543 877,80	17 374 955 296,10	13 048 217 310,59	13 048 217 310,59	16 381 988 786,71
Rahoitusmarkkinavälineet	12 931 961 736,85	12 931 961 736,85	13 092 031 815,33	11 397 048 107,59	11 397 048 107,59	11 792 362 519,09
Kiinnelainasaamiset	399 730 598,56	399 730 598,56	399 730 598,56	479 708 685,01	479 708 685,01	479 708 685,01
Muut lainasaamiset	528 982 072,70	528 982 072,70	528 982 072,70	777 404 826,09	777 404 826,09	777 404 826,09
Talletukset	100 068 444,44	100 068 444,44	100 068 444,44	0,00	0,00	0,00
	30 911 683 552,91	30 921 390 098,85	35 192 521 347,79	28 262 945 590,54	28 273 771 813,73	32 940 110 767,21
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:						
Korkotuotoksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenoerotusta			-33 634 796,33			-34 182 381,44
Kirjanpitoarvo sisältää						
Tuloutettuja arvonkorotuksia		0,00			26 455,73	
Muita arvonkorotuksia		9 706 545,94	9 706 545,94		10 799 767,46	10 826 223,19
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			4 271 131 248,94			4 666 338 953,48

7. KONSERNIN SIJOITUKSET 31.12.	2015		2014	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
JOHDANNAISTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO				
Ei-suojaavien johdannaisten käypä arvo ja arvostusero				
Muut saamiset				
Johdannaisten hintaero	183 996 174,95	0,00	177 816 853,06	0,00
Ennakkomaksut optiosopimuksista	1 212 981 068,00	1 900 431 244,59	1 536 241 084,99	2 216 715 272,13
Muut velat				
Johdannaisten hintaero	-261 187 843,72	0,00	-176 395 678,19	0,00
Ennakkomaksut optiosopimuksista	-536 605 003,48	-424 471 777,68	-391 690 077,23	-310 045 529,28
Muut siirtosaamiset ja -velat				
Futuuri-, termiini- ja tuotonvaihtosopimukset	-389 456 495,81	13 701 794,17	-556 466 597,49	89 456 684,67
	209 727 899,94	1 489 661 261,08	589 505 585,14	1 996 126 427,52
Arvostusero yhteensä		1 279 933 361,14		1 406 620 842,38
LYHYEKSIMYYNTIEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Lyhyeksimyyntien käypä arvo ja arvostusero				
Muut velat				
Velat myydyistä osakelainoista	-178 738 687,40	-173 797 805,05	-27 708 713,22	-27 630 718,83
Velat myydyistä jvk-lainoista	0,00	0,00	-16 951 980,89	-16 951 980,89
	-178 738 687,40	-173 797 805,05	-44 660 694,11	-44 582 699,72
Arvostusero yhteensä		4 940 882,35		77 994,39

8. KONSERNIN KIIINTEISTÖSIJOITUKSET 31.12.**2015**

	Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Lainasaamiset omistusyhteys- yrityksiltä
Kiinteistösijoitusten muutokset:		
Hankintameno 1.1.	2 969 265 674,77	73 709 601,73
Lisäykset	496 032 464,36	256 300 272,37
Vähennykset	-709 323 462,49	-1 655 263,57
Hankintameno 31.12.	2 755 974 676,64	328 354 610,53
Kertyneet poistot 1.1.	-653 541 117,14	
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	165 116 464,14	
Tilikauden poistot	-55 213 636,37	
Kertyneet poistot 31.12.	-543 638 289,37	
Arvonalentumiset 1.1.	-73 096 940,90	-426 007,78
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	41 231 893,42	0,00
Tilikauden arvonalentumiset	-29 432 049,57	-316 582,94
Arvonalentumisten palautukset	16 386 759,15	0,00
Arvonalentumiset 31.12.	-44 910 337,90	-742 590,72
Arvonkorotukset 1.1.	22 599 378,04	
Vähennykset	-7 594 912,42	
Arvonkorotukset 31.12.	15 004 465,62	
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 182 430 514,99	327 612 019,81
Osakkuusyritysten jäljellä oleva konserniaktiiva 31.12.2015	4 398 331,95	
Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		
Jäljellä oleva hankintameno	72 858 920,34	
Kirjanpitoarvo	72 858 920,34	
Käypä arvo	102 261 207,75	

**9. KONSERNIN SJOITUKSET
OMISTUSYHTEYSYRITYKSISSÄ**

2015

Muutokset otsikon mukaisissa taseryhmissä:

	Osakkeet ja osuudet omistusyhteys- yrityksissä
Hankintameno 1.1.	51 894 184,13
Lisäykset	-3 613 671,32
Vähennykset	-14 201 860,32
Siirrot erien välillä	65 608 243,88
Hankintameno 31.12.	99 686 896,37
Kirjanpitoarvo 31.12.	99 686 896,37

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2015

1/2

Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	Kotipaikka	Osuus osakkeista / äänistä, %
Kiinteistöosakkeet		
Asunto- ja kiinteistöyhtiöt (124 kpl) lueteltu konsernin liitetiedoissa		
Muut		
Tietollmarinen Oy	Helsinki	30,00 / 70,00
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä		
Kiinteistöosakkeet		
Ankkurikadun Kiinteistöt Oy	Helsinki	33,33 / 33,33
Antilooppi GP Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
Antilooppi Ky	Helsinki	50,00 / 0,00
Antilooppi Management Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
Asunto Oy Eerikinkatu 43	Helsinki	24,32 / 24,32
Asunto Oy Espoon Jousi	Espoo	33,70 / 33,70
Asunto Oy Espoon Kaari	Espoo	32,76 / 32,76
Asunto Oy Ruoholahdenkatu 24	Helsinki	20,41 / 20,41
Asunto Oy Vantaan Kilferinmäki	Vantaa	33,54 / 33,54
HL Covent Garden	Bryssel	95,02 / 47,60
ILMA Sarl	Senningerberg	49,50 / 49,50
Kauppakeskus REDI GP Oy	Helsinki	30,18 / 30,18
Kiinteistö Oy Espoon Perkkäntalo	Espoo	33,33 / 33,33
Kiinteistö Oy Kemin Portti	Kemi	23,87 / 23,87
Kiinteistö Oy Kluuvun Pysäköinti	Helsinki	38,61 / 38,61
KSK Redi Ky	Espoo	23,25 / 0,00
Lappeenrannan Villimiehen Vitonen Oy	Lappeenranta	50,00 / 50,00
Porin Puuvilla Oy	Pori	50,00 / 50,00
PP Property Management Oy	Pori	49,00 / 49,00
Redi Parkki GP Oy	Helsinki	30,18 / 30,18
Russia Invest B.V.	Amsterdam	27,23 / 27,23
Sipoonranta Oy	Sipoo	24,99 / 24,99
Taivas Tysons Corner Inc	Delaware	50,00 / 50,00 (1)
Tamina Homes, Inc.	Delaware	99,99 / 40,00
Technopolis Holding 2 AS	Oslo	49,00 / 49,00
World Trade Center Helsinki Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
Muut		
Forest Company Limited/The	St. Peter Port	24,89 / 24,89
Kesk. Henkivakuutusyhtiö Suomen takuusuuksia	Helsinki	100,00 / 0,00
Kruunuvuoren Satama Oy	Helsinki	33,00 / 33,00
Navidom Oy	Espoo	25,00 / 25,00
SSC Ahti Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Esko Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Futlaiva Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Kiisla Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Maslaiva Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Neslaiva Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Suula Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Ukko Oy	Helsinki	50,00 / 50,00

1) Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen omistusosuus oikeuttaa 100 prosenttiin yhtiön tuloksesta, joten konserniin yhdistelty 100 %.

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2015

2/2

Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet	Kpl	Osuus osakkeista / äänistä, %	Kirjanpitoarvo, EUR	Käypä arvo, EUR
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut				
Affecto Oyj	888 461	3,96	2 612 075,34	2 612 075,34
Ahlstrom Oyj	382 674	0,82	2 766 733,02	2 766 733,02
Alma Media Oyj	2 177 095	2,64	6 509 514,05	6 509 514,05
Amer Sports Oyj	2 650 000	2,24	33 267 318,25	71 364 500,00
Apetit Oyj	53 800	0,85	623 279,32	683 798,00
Asiakastiето Group Oyj	175 000	1,16	2 581 250,00	2 614 500,00
Aspo Oyj	1 000 676	3,23	6 816 154,60	7 465 042,96
Atria Oyj	90 000	0,32 / 0,08	809 100,00	809 100,00
Basware Oyj	1 530 278	10,76	30 200 977,68	56 161 202,60
Biotie Therapies Oyj	27 132 271	2,50	4 314 031,09	4 314 031,09
Bittium Oyj	1 316 203	3,70	4 168 087,40	9 226 583,03
CapMan Oyj	7 178 500	8,32 / 5,20	7 178 500,00	7 178 500,00
Cargotec Oyj	861 953	1,33 / 0,57	18 962 472,04	29 737 378,50
Caverion Oyj	4 030 000	3,21	22 077 657,46	36 431 200,00
Citycon Oyj	63 470 695	7,13	131 388 811,96	152 329 668,00
Componenta Oyj	6 952 281	7,15	4 623 266,87	4 623 266,87
Comptel Oyj	2 236 368	2,06	2 663 475,90	4 047 826,08
Consti Yhtiöt Oy	246 000	3,13	2 337 000,00	2 361 600,00
Cramo Oyj	1 145 603	2,57	18 925 976,31	21 903 929,36
Detection Technology Oyj	554 000	4,28	2 686 900,00	2 686 900,00
Digia Oyj	3 043 270	14,58	9 616 216,41	21 363 755,40
Efore Oyj	1 578 048	2,83	1 183 536,00	1 183 536,00
Elisa Oyj	2 079 586	1,24	44 207 479,63	72 244 817,64
Evli Pankki Oyj	150 592	0,65 / 0,02	1 016 496,00	1 233 348,48
F-Secure Oyj	1 502 835	0,95	3 351 486,90	3 877 314,30
Faron Pharmaceuticals Oy	636 721	2,75	1 421 593,08	2 082 063,36
Finnair Oyj	3 675 564	2,87	17 995 320,47	19 737 778,68
Fiskars Oyj Abp	1 302 500	1,59	16 337 203,60	24 447 925,00
FIT Biotech Oy	960 000	3,47	739 200,00	739 200,00
Fortum Oyj	10 226 986	1,15	142 564 184,84	142 564 184,84
HKScan Oyj	218 298	0,40 / 0,14	831 715,38	831 715,38
Huhtamäki Oyj	1 895 318	1,76	36 338 792,72	63 568 965,72
Ilkka-Yhtymä Oyj	606 397	2,37	1 263 636,34	1 263 636,34
Incap Oyj	16 615 384	7,61	1 246 153,84	2 591 999,90
Kemira Oyj	4 800 451	3,09	52 372 920,41	52 372 920,41
Kesko Oyj	1 970 632	1,97 / 1,45	61 288 587,83	63 295 929,92
KONE Oyj	4 820 860	0,92 / 0,40	114 223 817,12	188 495 626,00
Konecranes Oyj	501 603	0,79	11 526 836,94	11 526 836,94
Lassila & Tikanoja Oyj	934 836	2,41	10 207 723,61	16 883 138,16
Lemminkäinen Oyj	319 527	1,38	4 377 519,90	4 377 519,90
Marimekko Oyj	215 419	2,66	1 777 206,75	1 777 206,75
Martela Oyj	335 400	8,07 / 2,14	1 177 254,00	1 177 254,00
Metsä Oyj	3 302 126	2,20	68 453 071,98	68 453 071,98
Metsä Board Oyj	16 327 817	4,59 / 8,05	65 282 297,49	111 704 173,25
Munksjö Oyj	4 101 899	8,03	34 360 711,90	37 368 299,89
Neste Oyj	6 567 849	2,56	114 510 065,09	181 469 667,87
Nexstim Oyj	319 643	3,99	2 064 893,78	2 064 893,78
Nixu Oyj	184 704	3,02	812 697,60	901 355,52
Nokia Oyj	27 893 982	0,70	130 354 038,69	184 379 221,02
Nokian Renkaat Oyj	3 170 947	2,35	94 271 878,47	104 863 217,29
Okmetec Oyj	1 004 985	5,81	4 189 669,43	7 235 892,00
Olvi Oyj	849 218	4,09 / 0,93	14 147 131,23	18 708 272,54
Oriola-KD Oyj	7 601 950	4,19 / 6,16	15 670 224,83	32 291 679,46
Orion Oyj	1 974 695	1,40 / 4,43	20 209 203,17	62 428 478,55
Outokumpu Oyj	3 685 673	0,89	10 084 001,33	10 084 001,33
Outotec Oyj	11 126 539	6,08	37 941 497,99	37 941 497,99
Pihlajalinna Oyj	490 000	2,38	5 600 000,00	8 692 600,00
PKC Group Oyj	2 931 165	12,16	33 358 154,42	47 572 807,95
Ponsse Oyj	392 666	1,40	3 288 005,71	7 193 641,12
Powerflute Oyj	935 000	0,32	1 124 242,11	1 124 242,11
Pöyry Oyj	3 011 308	5,04	11 171 952,68	11 171 952,68
Raisio Oyj	5 837 869	3,53 / 0,74	17 494 591,65	24 752 564,56
Ramirent Oyj	3 445 154	3,17	22 152 340,22	22 152 340,22
Rapala VMC Oyj	408 899	1,05	1 913 647,32	1 913 647,32
Sampo Oyj	4 641 000	0,83 / 0,82	137 038 969,53	218 312 640,00
Sanoma Oyj	3 572 220	2,19	13 924 513,56	13 924 513,56
Scanfil Oyj	580 000	1,00	878 962,32	2 215 600,00
Sili Solutions Oyj	71 000	3,52	497 000,00	1 696 900,00
SRV Yhtiöt Oyj	308 003	0,51	954 809,30	954 809,30
Stockmann Oyj Abp	1 920 160	2,67 / 1,05	11 993 342,48	11 993 342,48
Stora Enso Oyj	17 013 929	2,16 / 2,04	142 500 123,66	142 500 123,66
Suominen Oyj	16 259 056	6,44	10 678 979,59	20 161 229,44
Technopolis Oyj	11 089 647	10,41	36 830 568,03	41 364 383,31
Teleste Oyj	963 860	5,08	9 445 828,00	9 445 828,00
Tieto Oyj	1 258 840	1,70	23 369 088,77	31 080 759,60
Tikkurila Oyj	2 458 938	5,57	37 702 008,68	40 056 100,02
Tulikivi Oyj	3 720 562	6,21 / 2,88	647 377,79	647 377,79
UPM-Kymmene Oyj	7 114 789	1,33	84 069 236,36	122 943 553,92
Uponor Oyj	1 996 527	2,73	24 616 261,56	27 192 697,74
Vaisala Oyj	735 000	4,03 / 0,89	17 279 850,00	17 279 850,00
Valmet Oyj	2 980 055	1,99	18 750 584,93	26 552 290,05
Verkkokauppa.com Oyj	2 308 728	5,12	8 832 097,64	16 391 968,80
Wärtsilä Oyj Abp	3 978 914	2,02	106 553 707,31	168 188 694,78
YIT Oyj	887 573	0,70	4 650 882,52	4 650 882,52
Muut	200 001		196 017,51	196 017,51
Yhteensä			2 240 441 989,69	3 025 681 102,93
Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat				
Aloituserahasto Vera Oy	1 500	2,29	2 589 000,00	2 589 000,00
Cinia Group Oy	144 928	11,24	5 000 016,00	5 000 016,00
DNA Oy	424 689	4,42	40 342 820,23	40 342 820,23
Ekokem Oyj	540 700	15,36	22 429 342,90	35 145 500,00
Enfo Oyj	11 202	1,86	766 365,34	961 131,60
Fingrid Oyj	661	19,88 / 17,15	135 726 627,55	221 953 472,70
GreenStream Network Oy	1 200 000	19,87	599 109,60	599 109,60

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2015

2/2

Keliber Oy	50 835	8,55	660 855,00	660 855,00
Lounea Oy	1 093	1,16	602 096,92	602 096,92
M-Brain Oy	1 572	6,66	2 132 157,83	2 132 157,83
Multi Touch Oy	502 789	13,01	2 799 428,09	2 799 428,09
Mustavaaran Kaivos Oy	333 703	12,81	500 554,50	500 554,50
Osuuskunta KPY	761 900	13,73	12 115 578,15	15 999 900,00
PHP Holding Oy	3 568	1,76 / 0,24	3 696 242,35	3 696 242,35
Pohjolan Voima Oy	1 500 000	3,88	70 680 000,00	70 680 000,00
Porasto Oy	2 080	12,82	556 312,36	556 312,36
PRT-Forest Oy	6 000	10,02	3 616 335,60	3 616 335,60
Tornator Oyj	844 000	16,88	44 557 428,00	76 466 400,00
VVO-yhtymä Oyj	1 338 076	18,08	37 180 202,96	305 844 031,32
Muut	29 144 739		1 956 459,93	1 956 459,61
Yhteensä			388 506 933,31	792 101 823,71

MUUT SJOITUKSET

Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut

Alankomaat

Airbus Group SE	311 500	0,04	14 892 541,75	19 313 000,00
Akzo Nobel N.V.	91 431	0,04	4 347 921,81	5 639 464,08
ING Groep N.V.	3 491 396	0,09	39 950 942,49	43 467 880,20
Kendrion N.V.	170 252	1,29	3 738 736,78	4 118 395,88
Koninklijke Ahold N.V.	594 700	0,07	10 250 581,15	11 581 782,50
Koninklijke Bam Groep N.V.	2 207 638	0,81	7 633 942,42	11 294 276,01
Koninklijke Philips N.V.	850 000	0,09	20 021 750,00	20 021 750,00
Randstad Holding N.V.	149 211	0,08	8 547 947,32	8 584 108,83
Unilever N.V.	681 000	0,02	23 461 153,17	27 297 885,00
Muut	28 202		375 368,62	375 368,62

Australia

Australia & New Zealand Banking Group Ltd	825 000	0,03	15 451 097,54	15 451 097,54
Westpac Banking Corporation	800 000	0,02	17 871 979,83	18 017 050,41

Belgia

Anheuser-Busch InBev N.V.	260 000	0,02	27 612 946,76	29 744 000,00
Barco N.V.	46 449	0,36	2 623 967,61	2 861 258,40
Colruyt S.A.	114 103	0,07	4 723 665,05	5 413 616,84
KBC Groep N.V.	197 500	0,05	8 092 249,28	11 389 825,00
Proximus S.A.	50 682	0,01	1 166 905,02	1 519 953,18

Bermuda

Höegh LNG Holdings Ltd	315 000	0,41	1 959 359,94	3 083 411,43
------------------------	---------	------	--------------	--------------

Caymansaaret

Alibaba Group Holding Ltd	140 000	0,01	10 448 241,02	10 448 241,02
Baidu, Inc.	15 000	0,01 / 0,00	2 604 436,48	2 604 436,48
China Resources Land Ltd	1 500 000	0,02	4 008 841,38	4 008 841,38
Tencent Holdings Ltd	1 200 000	0,01	20 206 750,78	21 674 409,78

Espanja

Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, S.A.	2 000 000	0,03	13 478 000,00	13 478 000,00
Banco Santander S.A.	5 200 000	0,04	23 701 600,00	23 701 600,00
Bankia S.A.	1 000 000	0,01	1 073 000,00	1 073 000,00
Endesa S.A.	106 350	0,01	1 906 956,69	1 968 538,50
Gas Natural SDG, S.A.	119 801	0,01	1 824 583,94	2 254 055,82
Iberdrola S.A.	1 796 617	0,03	8 032 845,49	11 767 841,35
Repsol S.A.	340 151	0,02	3 442 328,12	3 442 328,12
Telefonica S.A.	1 487 508	0,03	15 224 644,38	15 224 644,38

Hong Kong

AIA Group Ltd	2 800 000	0,02	14 894 360,77	15 464 113,02
China Mobile Ltd	1 950 000	0,01	20 210 427,14	20 210 427,14
China Overseas Land & Investment Ltd	1 300 000	0,01	3 405 864,59	4 175 357,92
China Vanke Co Ltd	1 200 000	0,01	2 677 851,93	3 256 850,29

Irlanti

Accenture Plc	100 000	0,02	9 593 467,53	9 596 766,79
CRH Plc	50 000	0,01	1 108 608,62	1 328 750,00
Experian Plc	774 791	0,08	12 183 768,79	12 646 632,85
Shire Plc	373 000	0,06	21 761 280,99	23 875 659,10

Iso-Britannia

Anglo American Plc	984 100	0,08	4 013 765,72	4 013 765,72
Arm Holdings Plc	430 000	0,03	4 724 140,58	6 087 199,40
AstraZeneca Plc	457 000	0,04	24 797 230,49	28 794 058,44
Aviva Plc	1 000 000	0,02	7 030 451,67	7 030 451,67
BAE Systems Plc	964 407	0,03	5 937 599,77	6 564 721,53
Balfour Beatty Plc	500 000	0,07	1 691 241,88	1 840 724,85
Barclays Plc	9 631 250	0,06	28 725 126,03	28 725 126,03
BG Group Plc	1 136 662	0,03	15 249 963,50	15 249 963,50
BHP Billiton Plc	1 425 000	0,03	14 738 299,61	14 738 299,61
BP Plc	6 606 028	0,04	31 862 305,50	31 862 305,50
British American Tobacco Plc	606 550	0,03	29 633 164,16	31 164 248,93
British Land Company Plc/The	1 250 000	0,12	7 708 493,30	13 386 470,47
Britvic Plc	779 022	0,30	7 649 073,49	7 716 451,99
BT Group Plc	2 890 507	0,03	7 278 389,79	18 576 907,85
Burberry Group Plc	524 346	0,12	8 537 277,33	8 537 277,33
Capita Group Plc	520 180	0,08	8 555 398,70	8 561 583,76
Centrica Plc	1 702 741	0,03	5 052 891,75	5 052 891,75
Compass Group Plc	404 360	0,02	1 392 361,65	6 473 506,37
Delphi Automotive Plc	75 000	0,03	5 800 519,20	5 905 208,05
Diageo Plc	908 000	0,04	22 967 531,85	22 967 531,85
Fiat Chrysler Automobiles N.V.	300 000	0,02	3 876 000,00	3 876 000,00
G4S Plc	1 500 000	0,10	4 606 580,83	4 606 580,83
GlaxoSmithKline Plc	2 412 000	0,05	42 255 046,99	45 121 275,29
Hammerson Plc	1 155 000	0,15	6 161 493,00	9 442 060,09
HSBC Holdings Plc	3 935 000	0,02	28 222 849,15	28 774 541,40
Imperial Tobacco Group Plc	640 590	0,07	28 831 699,81	31 263 619,87
Intertek Group Plc	226 921	0,14	8 570 406,87	8 570 406,87
Land Securities Group Plc	1 210 390	0,15	10 718 184,27	19 410 437,09
Legal & General Group Plc	1 000 000	0,02	3 647 617,11	3 648 749,91
Lloyds Banking Group Plc	33 625 434	0,05	31 277 814,34	33 476 537,39
Marks & Spencer Group Plc	1 899 883	0,12	11 710 703,30	11 710 703,30
National Grid Plc	1 276 837	0,03	10 339 983,82	16 300 787,10

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2015

2/2

Pearson Plc	200 000	0,02	2 004 223,72	2 004 223,72
Prudential Plc	680 000	0,03	6 060 869,29	14 184 617,48
Reckitt Benckiser Group Plc	155 000	0,02	11 514 152,54	13 247 700,80
Rio Tinto Plc	568 075	0,03	15 317 397,98	15 317 397,98
Rolls-Royce Holdings Plc	568 286	0,03	4 259 809,40	4 452 135,02
Royal & Sun Alliance Insurance Group Plc	500 000	0,05	2 865 489,31	2 904 830,03
Royal Dutch Shell Plc	2 236 365	0,03	47 164 937,85	47 164 937,85
SABMiller Plc	304 000	0,02	13 532 414,46	16 837 114,24
Scottish & Southern Energy Plc	344 765	0,03	6 261 721,61	7 168 218,41
Tate & Lyle Plc	825 543	0,18	6 261 693,07	6 731 895,71
Tesco Plc	2 773 350	0,03	5 649 101,78	5 649 101,78
Unilever Plc	327 000	0,01	7 681 791,12	13 038 565,30
Whitbread Plc	139 747	0,08	8 379 679,09	8 379 679,09
William Hill Plc	1 644 991	0,19	8 643 945,89	8 866 522,79
WPP Plc	800 000	0,06	12 497 841,87	17 036 582,87
Vodafone Group Plc	11 289 046	0,04	33 992 494,94	33 992 494,94
Muut	39 205 112		570 745,26	591 457,18
Italia				
Assicurazioni Generali S.p.A.	470 000	0,03	7 952 400,00	7 952 400,00
Enel S.p.A.	2 285 398	0,02	8 894 769,02	8 894 769,02
ENI S.p.A.	851 025	0,02	11 744 145,00	11 744 145,00
Prysmian S.p.A.	425 812	0,20	8 567 872,85	8 626 951,12
Snam S.p.A.	712 190	0,02	2 649 351,76	3 438 453,32
Telecom Italia S.p.A.	4 984 235	0,03 / 0,04	4 708 378,20	5 854 231,13
Unicredit S.p.A.	5 075 000	0,09	25 420 754,28	26 060 125,00
Itävalta				
Erste Group Bank AG	220 000	0,05	5 497 546,97	6 363 500,00
UNIQA Insurance Group AG	400 000	0,13	3 011 600,00	3 011 600,00
Japani				
ASICS Corporation	270 000	0,14	5 186 198,21	5 197 299,15
Dai-ichi Life Insurance Co. Ltd/The	125 000	0,01	1 907 423,35	1 940 756,85
Mitsubishi UFJ Financial Group Inc.	900 000	0,01	5 198 672,47	5 198 672,47
Mitshu Financial Group, Inc.	4 230 000	0,02	7 858 434,42	7 858 434,42
Sumitomo Mitsui Financial Group, Inc.	440 000	0,03	15 462 272,07	15 462 272,07
Toyota Motor Corporation	200 000	0,01	11 425 955,60	11 425 955,60
Kanada				
Bank of Montreal	220 000	0,03	11 363 852,87	11 363 852,87
Canadian Imperial Bank of Commerce	30 000	0,01	1 809 605,72	1 809 605,72
National Bank of Canada	290 000	0,09	7 733 461,23	7 733 461,23
Royal Bank of Canada	410 000	0,03	20 112 132,84	20 112 132,84
Toronto-Dominion Bank/The	395 000	0,02	14 170 977,77	14 170 977,77
Kiina				
JD.com Inc	350 000	0,02 / 0,01	9 568 202,98	10 371 084,78
Muut	3 500 000		0,00	0,00
Luxemburg				
Aperam S.A.	100 000	0,13	3 220 194,05	3 286 000,00
ArcelorMittal S.A.	459 861	0,03	1 791 158,60	1 791 158,60
Millicom International Cellular S.A.	25 000	0,02	1 328 690,35	1 328 690,35
RTL Group S.A.	161 158	0,10	12 428 504,96	12 428 504,96
Subsea 7 S.A.	831 833	0,25	5 461 529,80	5 461 529,80
Tenaris S.A.	129 060	0,01	1 411 916,40	1 411 916,40
Norja				
Atea ASA	260 162	0,25	1 991 243,05	1 991 243,05
DnB ASA	800 000	0,05	9 138 810,79	9 138 810,79
Gjensidige Forsikring ASA	200 000	0,04	2 898 532,29	2 959 491,83
Norsk Hydro ASA	5 000 000	0,24	17 249 817,77	17 249 817,77
Opera Software ASA	2 750 000	1,89	14 461 626,58	14 461 626,58
Orkla ASA	1 643 719	0,16	11 410 534,13	11 998 823,48
Statoil ASA	2 547 366	0,08	32 813 618,06	32 813 618,06
Storebrand ASA	1 000 000	0,22	3 639 487,66	3 639 487,66
Telenor ASA	1 374 530	0,09	21 226 991,46	21 226 991,46
TGS Nopec Geophysical Co. ASA	50 000	0,05	734 666,25	734 666,25
Yara International ASA	250 000	0,09	9 965 635,74	9 965 635,74
Muut	1 194 906		444 988,47	660 599,84
Portugali				
EDP - Energias de Portugal, S.A.	778 646	0,02	2 194 525,68	2 585 883,37
Ranska				
Air Liquide SA	72 536	0,02	5 600 094,19	7 518 356,40
Alcatel-Lucent	30 000 000	1,05	71 425 788,22	109 260 000,00
AXA SA	1 595 256	0,07	39 416 342,59	40 248 308,88
BNP Paribas SA	596 000	0,05	27 364 256,42	31 129 080,00
Bouygues SA	160 000	0,05	4 396 602,26	5 846 400,00
Cap Gemini SA	99 396	0,06	8 491 400,28	8 491 400,28
Compagnie de Saint-Gobain SA	147 389	0,03	5 732 627,35	5 872 714,71
Compagnie Générale des Etablissements Michelin	50 126	0,03	3 880 709,40	4 406 075,40
Credit Agricole SA	450 000	0,02	4 893 750,00	4 893 750,00
Electricite De France SA	88 851	0,00	1 205 708,07	1 205 708,07
Engie SA	682 955	0,03	11 145 825,60	11 145 825,60
Essilor International SA	49 000	0,02	5 094 648,52	5 637 450,00
Eutelsat Communications SA	342 628	0,15	9 453 106,52	9 453 106,52
Hermes International SA	4 146	0,00	1 161 004,38	1 292 515,50
IPSOS	136 356	0,30	2 697 951,80	2 867 566,68
Klepierre SA	228 796	0,07	6 192 803,48	9 364 620,28
Lagardere SCA	214 955	0,16	4 868 346,88	5 901 589,53
L'Oreal SA	22 408	0,00	2 695 601,34	3 479 962,40
LVMH Moet Hennessy Louis Vuitton SA	84 439	0,02	12 235 211,10	12 235 211,10
Orange SA	1 344 957	0,05	16 754 176,61	20 813 209,58
Permod-Ricard SA	125 000	0,05	12 174 995,24	13 150 000,00
Publicis Groupe SA	141 986	0,06	8 577 076,91	8 715 100,68
Renault SA	33 000	0,01	3 033 263,90	3 056 790,00
Rexel SA	200 000	0,07	2 446 000,00	2 446 000,00
Sanofi SA	580 690	0,04	36 027 591,85	45 636 427,10
Schneider Electric SE	313 328	0,05	16 468 519,68	16 468 519,68
Societe Generale SA	993 123	0,12	31 813 359,74	42 262 349,27
Suez Environnement SA	200 000	0,04	2 675 506,43	3 447 000,00
Total SA	732 019	0,03	30 206 764,04	30 206 764,04
Unibail-Rodamco SE	82 242	0,08	11 689 481,49	19 277 524,80
Veolia Environnement SA	100 000	0,02	1 359 820,63	2 185 500,00
Vinci SA	243 625	0,04	11 509 366,96	14 403 110,00

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2015

2/2

Vivendi SA	580 406	0,04	10 558 081,40	11 506 548,95
Muut	160 356		0,00	0,00
Ruotsi				
AB Electrolux	350 000	0,11 / 0,09	7 845 911,09	7 845 911,09
AB SKF	1 712 642	0,38 / 0,22	25 588 524,58	25 588 524,58
AB Volvo	1 683 581	0,08 / 0,03	14 537 477,81	14 537 477,81
Alimak Group AB	325 000	0,75	3 032 673,16	3 032 673,16
Assa Abloy AB	2 740 000	0,25 / 0,17	39 430 210,28	53 371 783,01
Atlas Copco AB	2 415 691	0,19 / 0,23	53 659 190,82	54 203 388,79
Atrium Ljungberg AB	1 405 000	1,05 / 0,83	13 270 696,34	20 181 729,15
Attendo AB	800 000	0,50	4 344 520,47	6 115 675,50
Autoliv Inc.	42 093	0,05	3 052 513,95	4 910 353,77
Boliden AB	1 274 884	0,47	19 866 520,35	19 866 520,35
Capio AB	600 000	0,43	3 157 894,74	3 737 961,80
Castellum AB	250 000	0,15	2 290 231,49	3 289 079,93
Coor Service Management Holding AB	2 128 506	2,22	8 639 942,56	9 056 486,71
Dometic Group AB	2 000 000	0,68	10 354 088,25	11 937 537,41
Dustin Group AB	725 000	0,95	4 003 283,82	4 990 070,19
Elekta AB	590 000	0,15 / 0,12	3 776 632,71	4 635 507,92
Eltel AB	455 000	0,73	3 271 823,62	4 159 094,62
Fabege AB	753 124	0,46	5 264 504,58	11 522 850,47
Getinge AB	203 331	0,09 / 0,05	4 512 199,34	4 927 560,12
H & M Hennes & Mauritz AB	2 148 000	0,13 / 0,06	69 892 620,70	70 894 869,14
Hexagon AB	72 700	0,02 / 0,01	1 863 853,57	2 495 193,43
Hufvudstaden AB	300 000	0,14 / 0,03	2 040 368,45	3 927 308,34
Husqvarna AB	550 000	0,10 / 0,03	3 348 658,80	3 348 658,80
Intrum Justitia AB	270 000	0,37	2 291 874,84	8 485 336,53
Inwido AB	890 000	1,54	7 817 122,33	10 774 525,27
Kungsleden AB	1 218 618	0,67	4 957 098,38	8 022 894,50
Lindab International AB	680 000	0,86	4 518 613,93	4 639 643,07
Lundin Petroleum AB	235 176	0,08	3 145 234,28	3 145 234,28
Nordea Bank AB EUR	18 040 016	0,44	165 631 220,59	183 775 771,16
Ratos AB	681 776	0,21 / 0,06	3 623 476,78	3 623 476,78
Saab AB	80 000	0,07 / 0,06	1 852 590,07	2 266 935,09
Sandvik AB	1 428 132	0,11	11 531 355,83	11 531 355,83
Securitas AB	300 000	0,08 / 0,06	3 231 800,38	4 266 826,27
Skandinaviska Enskilda Banken AB	3 120 000	0,14	30 386 854,56	30 386 854,56
Skanska AB	608 228	0,14 / 0,10	10 792 506,79	10 934 138,48
Sotkamo Silver AB	1 800 000	8,72	878 400,00	878 400,00
SSAB AB	1 169 318	0,21 / 0,36	2 877 009,63	2 877 009,63
Swedbank AB	1 400 000	0,12	28 549 975,52	28 549 975,52
Swedish Match AB	100 000	0,05	2 568 619,02	3 272 212,85
Svenska Cellulosa AB SCA	880 000	0,12 / 0,07	17 437 893,22	23 566 897,00
Svenska Handelsbanken AB	900 000	0,05	11 086 566,19	11 086 566,19
Telefonaktiebolaget LM Ericsson	358 630	0,01	3 221 601,45	3 221 601,45
TeliaSonera AB EUR	7 768 987	0,18	35 714 912,27	35 714 912,27
Thule Group AB/The	50 000	0,05	524 199,92	631 155,12
Tobii AB	700 000	0,80	3 325 205,76	5 084 607,43
Trelleborg AB	350 000	0,13 / 0,07	5 211 123,22	6 284 346,26
Muut	6 869 305		492 115,68	570 635,83
Saksa				
Adidas AG	67 706	0,03	4 513 746,11	6 095 571,18
Allianz SE	365 500	0,08	41 817 806,76	59 989 515,00
BASF SE	332 700	0,04	23 541 852,00	23 541 852,00
Bauer AG	111 028	0,65	1 777 997,09	1 941 879,72
Bayer AG	307 000	0,04	19 812 910,77	35 667 260,00
Bayerische Motoren Werke AG	201 300	0,03	13 505 226,23	19 673 049,00
Beiersdorf AG	118 307	0,05	8 371 171,98	9 982 744,66
Bilfinger SE	165 000	0,36	7 172 550,00	7 172 550,00
Brenntag AG	88 000	0,06	4 143 600,76	4 274 160,00
Commerzbank AG	1 496 739	0,12	14 352 230,27	14 352 230,27
Continental AG	28 000	0,01	2 093 421,40	6 296 640,00
Daimler AG	263 500	0,02	20 043 136,99	20 508 205,00
Deutsche Bank AG	160 000	0,01	3 614 400,00	3 614 400,00
Deutsche Boerse AG	91 500	0,05	4 940 064,25	7 463 655,00
Deutsche Euroshop AG	175 000	0,32	5 796 023,02	7 106 750,00
Deutsche Lufthansa AG	300 000	0,06	3 874 276,57	4 389 000,00
Deutsche Post AG	960 187	0,08	24 002 188,62	24 926 454,52
Deutsche Telekom AG	1 062 968	0,02	10 068 360,35	17 730 306,24
Deutsche Wohnen AG	698 868	0,21	8 861 867,58	17 995 851,00
Deutz AG	306 178	0,25	1 134 083,31	1 134 083,31
Draegerwerk AG & Co KGaA	35 575	0,35 / 0,00	2 456 098,00	2 456 098,00
E.On SE	1 068 197	0,05	9 530 453,63	9 530 453,63
Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	21 900	0,01	1 203 128,90	1 704 477,00
Fresenius SE & Co KGaA	96 000	0,02	4 101 246,72	6 339 840,00
GFK SE	26 501	0,07	812 123,15	812 123,15
Henkel AG & Co KGaA	50 000	0,01 / 0,00	5 100 178,81	5 167 500,00
Jenoptik AG	423 076	0,74	4 291 242,45	6 107 102,06
LEG Immobilien AG	200 000	0,32	8 755 854,00	15 102 000,00
Linde AG	129 500	0,07	17 378 900,00	17 378 900,00
Merck KGaA	27 000	0,01 / 0,02	2 424 060,00	2 424 060,00
Metro AG	220 000	0,07	6 398 050,41	6 495 500,00
Münchener Rückversicherungs-Gesellschaft AG	50 000	0,03	6 014 817,36	9 261 500,00
Porsche Automobil Holding SE	37 975	0,02 / 0,00	1 899 129,75	1 899 129,75
ProSiebenSat.1 Media SE	112 931	0,05	4 869 648,55	5 272 748,39
RIB Software AG	165 498	0,35	2 058 280,94	2 058 280,94
Siemens AG	382 597	0,04	31 116 528,32	34 391 644,33
Software AG	100 000	0,13	1 866 545,63	2 640 000,00
STADA Arzneimittel AG	60 000	0,10	1 821 078,53	2 239 800,00
Surteco SE	120 450	0,78	2 622 798,75	2 622 798,75
ThyssenKrupp AG	245 850	0,04	4 376 422,94	4 506 430,50
Wincor Nixdorf AG	40 000	0,12	1 578 620,72	1 842 200,00
Volkswagen AG	72 596	0,02 / 0,00	9 755 450,48	9 755 450,48
Vonovia SE	97 500	0,02	1 707 750,00	2 795 325,00
Sveitsi				
ABB Ltd	1 050 272	0,04	16 839 315,26	17 431 273,26
Compagnie Financière Richemont SA	160 004	0,02	10 639 859,90	10 639 859,90
LafargeHolcim Ltd	245 043	0,04	11 111 871,53	11 407 683,53
Nestlé SA	1 243 890	0,04	70 603 931,62	85 585 601,75

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2015

2/2

Novartis AG	945 358	0,04	46 366 687,15	75 733 340,47
Oriflame Holding AG	285 036	0,51	3 860 351,32	4 221 491,88
Roche Holding AG	341 567	0,04 / 0,00	53 976 663,60	87 133 473,74
SGS SA	4 100	0,05	7 142 043,54	7 231 287,49
Sika AG	2 613	0,06	8 555 220,03	8 730 096,91
Swatch Group Ag/The	22 812	0,01	7 371 002,49	7 371 002,49
Swisscom AG	8 507	0,02	2 950 169,19	3 949 257,96
Syngenta AG	37 114	0,04	8 387 706,92	13 437 768,53
UBS Group AG	1 655 000	0,04	26 678 284,52	29 815 966,77
Zurich Insurance Group AG	53 500	0,04	11 104 743,05	12 754 083,99
Tanska				
AP Moeller - Maersk A/S	10 305	0,05 / 0,00	12 358 929,86	12 358 929,86
Carlsberg A/S	406 812	0,27 / 0,09	30 540 863,28	33 389 482,22
Coloplast A/S	90 000	0,04 / 0,02	5 307 577,98	6 705 437,78
Danske Bank A/S	1 535 000	0,15	35 224 921,42	38 011 952,94
DSV A/S	500 370	0,26	15 919 021,37	18 210 877,17
GN Store Nord A/S	142 000	0,09	2 384 236,06	2 384 236,06
ISS A/S	530 000	0,29	14 583 555,14	17 677 083,05
Novo Nordisk A/S	4 339 015	0,17 / 0,06	137 788 320,10	232 632 045,33
Novozymes A/S	179 100	0,06 / 0,02	3 949 169,52	7 931 893,71
Pandora A/S	208 000	0,17	16 887 056,54	24 234 985,13
TDC A/S	600 000	0,07	2 762 576,05	2 762 576,05
Vestas Wind Systems A/S	250 000	0,11	6 560 505,51	16 194 087,85
Yhdysvallat				
Adobe Systems Inc.	75 000	0,02	6 468 724,17	6 468 724,17
Alphabet Inc.	20 000	0,00	14 290 989,25	14 290 989,25
Amazon.com Inc.	25 000	0,01	15 519 886,10	15 519 886,10
Ameriprise Financial, Inc.	120 000	0,07	11 729 953,16	11 729 953,16
Apple Inc.	150 000	0,00	14 497 106,64	14 497 106,64
Bank of America Corporation	890 000	0,01	13 758 335,63	13 758 335,63
Ciena Corporation	3 000 000	2,21	55 859 960,47	56 985 395,43
Cisco Systems, Inc.	250 000	0,00	6 234 499,86	6 234 499,86
Citigroup, Inc.	230 000	0,01	10 932 763,85	10 932 763,85
Coca-Cola Company/The	140 000	0,00	5 488 744,41	5 523 100,95
Cognizant Technology Solutions Corporation	100 000	0,02	5 511 160,10	5 511 160,10
CST Brands Inc.	66 666	0,09	1 624 740,31	2 396 718,32
CVS Health Corporation	100 000	0,01	8 928 176,02	8 977 679,80
Electronic Arts Inc.	150 000	0,05	9 468 173,05	9 468 173,05
Equity Residential	850 000	0,23	37 156 758,53	63 685 588,32
Estee Lauder Companies Inc./The	100 000	0,03 / 0,01	7 973 525,16	8 084 871,87
Facebook Inc.	150 000	0,01 / 0,00	14 418 572,61	14 418 572,61
FedEx Corporation	75 000	0,03	10 118 694,38	10 258 335,63
Goldman Sachs Group, Inc./The	125 000	0,03	19 528 431,85	20 674 887,48
Hewlett Packard Enterprise Co	400 000	0,02	5 540 433,34	5 577 294,02
HP Inc.	400 000	0,02	4 346 468,26	4 346 468,26
Intel Corporation	75 000	0,00	2 372 554,42	2 372 554,42
International Business Machines Corporation	20 000	0,00	2 527 234,32	2 527 234,32
Intuit Inc.	75 000	0,03	6 647 836,87	6 647 836,87
Lincoln National Corporation	70 000	0,03	3 230 917,61	3 230 917,61
Microsoft Corporation	250 000	0,00	12 733 076,15	12 733 076,15
Morgan Stanley	350 000	0,02	9 899 763,88	10 223 201,98
NIKE Inc.	140 000	0,01	8 038 394,42	8 038 394,42
PayPal Holdings Inc.	200 000	0,02	6 650 133,19	6 650 133,19
Prudential Financial Inc.	75 000	0,02	5 606 227,61	5 606 227,61
Red Hat Inc.	75 000	0,04	5 662 934,90	5 703 361,81
Rockwell Automation Inc.	135 000	0,10	12 723 753,10	12 723 753,10
Salesforce.com Inc.	100 000	0,02	7 198 493,62	7 198 493,62
Texas Instruments Inc.	100 000	0,01	5 034 444,75	5 034 444,75
Tiffany & Co.	70 000	0,05	4 785 574,72	4 905 208,05
Under Armour Inc.	90 000	0,04 / 0,02	6 557 362,54	6 662 992,56
United Technologies Corporation	117 803	0,01	10 314 549,25	10 390 945,25
Valero Energy Corporation	600 000	0,12	17 856 558,41	38 969 413,06
Walt Disney Company/The	100 000	0,01	9 650 041,33	9 650 041,33
Whirlpool Corporation	50 000	0,06	6 686 532,65	6 743 822,91
Yhteensä			3 815 749 190,86	4 474 057 528,26
Ulkomaiset yhtiöt, noteeraamattomat				
Irlanti				
Consumer Equity Investments Ltd	1 400 000 000	3,00	13 890 266,89	25 635 156,79
Luxemburg				
Aki Partners S.C.S	6 383 846 941	18,18	63 838 469,41	63 838 469,41
Lakeside Network Investments S.à r.l.	83 712 075	10,00	837 120,75	837 120,75
Ruotsi				
Ambea Finland Group AB	354 241	3,01 / 3,01	10 000 000,00	10 000 000,00
Yhdysvallat				
Muut	68 255		92 626,05	92 626,05
Yhteensä			88 658 483,10	100 403 373,00

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2015

2/2

	Kotivaltio	Kpl	Kirjanpitoarvo, EUR	Käypä arvo, EUR
Korkorahastot				
Apollo Offshore Credit Fund A-Initial Series	Caymansaaret	12 928	10 569 034,87	10 569 034,87
Apollo Offshore Credit Fund Ltd A-02-07	Caymansaaret	15 001	10 134 203,37	10 134 203,37
AXA IM US Short Duration High Yield \$ A-class	Luxemburg	865 345	95 090 065,14	136 013 445,65
AXA WF US High Yield Bonds USD 1 CAP	Luxemburg	787 021	59 404 844,18	136 158 182,30
Deutsch Global L. Managed Euro Fund Reserved Inc	Irlanti	212 400 201	212 400 201,47	212 400 201,47
Goldman Sach Global High Yield Portfolio Class I	Luxemburg	16 560 437	136 660 776,71	140 855 739,41
GS Euro Liquid Reserves Fund (inst.Dist)	Irlanti	376 975 156	376 975 155,81	376 975 155,81
iShares iBoxx Investment Grade Corporate Bond ETF	Yhdysvallat	400 000	41 899 513,18	41 899 513,18
JPM Euro Liquidity Institutional (flex dist.)	Luxemburg	106 538 220	106 538 219,75	106 538 219,75
McDonnell Loan Opportunity Fund (Offshore) Class B	Caymansaaret	4 302 312	602 508,78	602 508,78
Morgan Stanley Institutional Liquidity Euro Fund	Luxemburg	220 158 523	220 158 522,72	220 158 522,72
OP-High Yield Fund A	Suomi	177 720	19 998 132,80	31 326 767,72
OP-Likvidi A	Suomi	976 878	100 000 000,00	100 892 004,06
SKY U.S. Short Duration High Yield Fund	Luxemburg	895 034	89 454 089,23	89 454 089,23
T.Rowe Global High Yield Bond Fund	Luxemburg	4 486 002	63 315 811,97	104 908 242,55
Muut			471 065,65	471 159,05
Yhteensä			1 543 672 145,63	1 719 356 989,92
Osakerahastot				
Aberdeen Global Asian Smaller Companies Fund A2	Luxemburg	1 185 226	14 454 637,27	41 041 773,36
Aberdeen Global Sicav Asia Pacific Equity A2/C	Luxemburg	612 160	16 100 759,15	34 277 508,57
AQR Global Defensive Equity	Luxemburg	1 794 230	200 000 000,00	201 599 633,36
BlackRock Emerging Markets Index Sub-Fund	Irlanti	18 592 091	172 685 981,67	172 685 981,67
Carnegie Global Health Care Fund	Luxemburg	35 640	3 657 426,46	12 147 981,84
Carnegie Medical	Luxemburg	197 462	6 428 256,07	20 844 115,33
Consumer Discretionary Select Sector SPDR Fund	Yhdysvallat	2 858 600	197 518 698,07	205 224 741,43
DB X-trackers EURO STOXX 50 UCITS DR -1C	Luxemburg	12 640 436	539 620 212,84	539 620 212,84
DB X-trackers MCSI Pan-Euro Index Ucits ETF	Luxemburg	3 183 186	56 183 232,90	56 183 232,90
East Capital Balkan Fund	Ruotsi	6 642 653	9 202 995,67	9 252 511,42
East Capital Bering Ukraine Fund Class R	Caymansaaret	676 262	1 583 969,30	1 583 969,30
East Capital China A-Shares Fund	Luxemburg	20 639	14 307 263,88	25 116 208,39
East Capital (LUX) - Frontier Markets Fund Class A USD	Luxemburg	68 693	5 517 516,22	5 536 130,73
eQ Kehittyvät Markkinat Osinko 1 K	Suomi	210 127	25 000 000,00	25 977 438,39
FIM Brands	Suomi	333 884	6 555 369,31	8 988 168,64
FIM Bric+	Suomi	669 781	7 000 000,00	7 729 275,57
FIM Frontier C	Suomi	335 448	3 854 297,42	3 854 297,42
FIM Kehittyvät Markkinat Pienemmät Yhtiöt	Suomi	1 374 004	10 000 000,00	12 159 938,99
FIM Rohto	Suomi	258 423	2 500 000,00	4 667 126,01
Fondita Nordic Micro Cap B	Suomi	21 404	5 000 000,00	6 069 032,21
Fourton Hannibal	Suomi	31 015	3 216 309,71	3 499 061,85
Fourton Odysseus A	Suomi	76 966	14 472 356,20	19 825 624,34
Fourton Stamina A	Suomi	142 363	19 791 013,50	41 530 014,14
Health Care Select Sector SPDR ETF Fund	Yhdysvallat	1 160 743	69 258 893,86	76 807 133,02
Investec Emerging Markets Equity -I	Luxemburg	2 724 574	39 521 871,46	40 516 999,28
Investec GS Asian Equity	Luxemburg	2 125 366	31 211 186,64	42 070 030,90
Investec GSF Asia Pacific Equity Fund I	Luxemburg	1 581 980	25 028 281,39	28 422 454,70
Investec Pan Africa Fund I S6 USD	Guernsey	1 374 463	16 212 778,75	16 212 778,75
iShares China Large-Cap ETF	Kiina	435 000	14 104 436,48	14 104 436,48
ISHARES MSCI AUSTRALIA ETF	Yhdysvallat	878 348	15 288 596,12	15 288 596,12
iShares MSCI China ETF	Yhdysvallat	171 500	7 027 294,02	7 027 294,02
iShares MSCI Europe UCITS ETF	Irlanti	16 949 775	387 042 258,13	388 149 847,50
iShares MSCI Hong Kong ETF	Yhdysvallat	188 500	3 431 679,99	3 431 679,99
JPMorgan Emerging Markets Opportunities Fund	Luxemburg	101 769	27 461 579,01	29 037 848,82
KJK Fund Baltic States B1 C	Luxemburg	4 127	1 774 780,25	7 808 274,21
KJK Fund II Balkan Discovery A June 2014	Luxemburg	1 250	1 250 000,00	1 366 450,00
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery A Dec 2015	Luxemburg	689	750 000,00	750 000,00
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery A June 2015	Luxemburg	730	750 000,00	794 271,58
KJK Fund II, Sicav-SIF, Balkan A	Luxemburg	9 221	9 221 254,00	14 530 390,99
Macquire Fund Solutions - Macquarie China New Star	Luxemburg	152 000	1 430 268,76	1 430 268,76
Mirae Asset G D Fund - Asia Sector Leader Eq I	Luxemburg	2 986 669	30 999 683,54	30 999 683,54
Montanaro European Smaller Companies, Accum. Class	Irlanti	4 981 618	13 975 624,12	25 226 913,54
Nordea 1, SICAV - Emerging Stars Equity Fund	Luxemburg	180 894	15 798 110,80	15 798 110,80
OP Kehittyvä Aasia	Suomi	245 747	29 450 556,50	39 322 029,51
OP-Latinalainen Amerikka A	Suomi	314 860	30 031 339,63	30 031 339,63
Osmosis MoRE World Resource Efficiency Fund plc	Irlanti	1 500 594	15 452 050,65	17 127 193,15
PAM USA Fund I Ky	Suomi	1 587 332	161 256 807,43	161 969 992,78
Pictet-Small Cap Z EUR	Luxemburg	36 104	13 960 019,96	45 835 612,62
Prosperity New Russian Generation, A share	Guernsey	14 864 250	1 365 321,03	1 365 321,03
Prosperity New Russian Generation, B share	Guernsey	14 864 250	1 638 385,23	1 638 385,23
Prosperity Quest Fund Unlisted Limited, Class C	Kanaalisaaret	220 352	15 671 789,90	15 671 789,90
Prosperity Voskhod Fund Limited	Guernsey	5 891 631	3 301 088,37	3 301 088,37
Russel Japan Equity Fund A Accum	Irlanti	391 933	50 011 755,13	73 007 713,03
Russell Emerging Equity Fund A	Irlanti	259 952	49 056 454,62	73 785 627,04
Seligson & Co Global Top 25 Pharmaceuticals	Suomi	606 031	10 000 000,00	16 722 285,03
Source MSCI Europe value ETF	Irlanti	439 000	84 028 990,00	84 028 990,00
SPDR S&P 500 ETF Trust	Yhdysvallat	4 855 700	793 279 048,31	909 501 555,98
SSGA Emerging Markets Select Equity Fund	Luxemburg	1 659 648	15 433 066,23	15 433 066,23
Taaleri Rhein Value Equity A	Luxemburg	126 463	15 000 000,00	26 115 015,65
Taaleri Turkey Equity A	Luxemburg	81 616	8 700 986,19	8 700 986,19
Topix ETF	Japani	21 269 786	231 136 132,77	257 859 845,53
UBS Global Innovators I-A2-Acc	Luxemburg	71 213	9 562 417,59	9 562 417,59
Muut			451 794,25	451 816,89
Yhteensä			3 584 976 876,75	4 010 619 513,08
Kiinteistörahastot				
Aberdeen Indirect Property Partners Asia	Luxemburg	17 473 383	8 847 322,48	8 847 322,48
Aberdeen Real Estate Fund Finland L.P.	Iso-Britannia	64 416 061	55 731 294,65	55 731 294,65
Alternative Property Income Venture	Luxemburg	19 097 410	19 097 409,86	22 640 724,19
ARCH Capital - TRG Asian Partners, LP.	Caymansaaret	22 563 814	18 011 783,87	27 040 991,17
CapMan Hotels RE Ky	Suomi	46 995 098	46 995 097,77	49 162 699,66
CapMan Nordic Real Estate FCP-SIF	Luxemburg	1 758 406	1 692 377,54	1 692 377,54
Capman Re II KY	Suomi	13 962 019	13 962 019,00	16 633 469,83
Carlyle Europe Real Estate Partners III, L.P.	Yhdysvallat	25 934 215	17 463 348,29	17 463 348,29
Curzon Capital Partners III, LP.	Iso-Britannia	32 455 174	32 455 174,00	35 560 939,42
ECE European Prime Shopping Centre Fund	Luxemburg	43 809 396	43 809 396,34	51 802 727,37
European Office Income Venture	Luxemburg	11 210 093	830 533,37	830 533,37

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2015

2/2

European Property Investors Special Opportunities	Iso-Britannia	21 895 520	21 895 520,00	23 185 056,65
European Property Investors, LP	Iso-Britannia	8 531 738	1 764 849,64	1 764 849,64
European Retail Income Venture	Luxemburg	21 527 883	5 066 802,63	5 066 802,63
Fosca II	Luxemburg	20 000 000	20 000 000,00	25 726 000,00
Franklin Templeton Asian Real Estate Fund	Luxemburg	28 150 258	20 150 116,58	21 673 501,19
Frogmore Real Estate Partners, L.P.	Iso-Britannia	20 139 578	17 874 654,45	17 874 654,45
Goodman European Logistics Fund	Luxemburg	30 000 000	15 900 000,00	15 900 000,00
Partners Group Real Estate Secondary 2009, LP	Iso-Britannia	44 220 728	44 220 728,25	56 378 509,95
Pradera European Retail Fund	Luxemburg	16 827 293	6 447 141,82	6 447 141,82
Real Estate Fund Finland I Ky	Suomi	7 000 794	3 022 949,78	3 022 949,78
Rockspring German Retail Box Fund	Iso-Britannia	25 000 000	16 242 400,00	16 242 400,00
Sierra Portugal Fund	Luxemburg	35 237 205	23 814 007,88	23 814 007,88
VTBC-Ashmore Real Estate Partners I, L.P.	Iso-Britannia	3 129 522	3 129 522,00	3 197 999,07
Yhteensä			458 424 450,20	507 700 301,03
Pääomarahastot *)				
Alpha Private Equity Fund V	Jersey	9 611 834	9 611 833,81	9 649 819,78
Antin Infrastructure Partners FCPR	Ranska	17 728 049	17 728 048,71	49 184 822,44
Apax Europe VI - A, L.P.	Iso-Britannia	11 361 319	11 361 318,86	12 139 307,89
Apax Europe VII -B, L.P.	Iso-Britannia	51 935 916	45 851 883,01	45 851 883,01
Apax VIII	Guernsey	85 920 191	85 920 191,22	102 004 021,42
Apollo Overseas Partners VII, L.P.	Caymansaaret	21 223 880	16 576 255,88	20 716 998,48
Apollo Overseas Partners VIII	Yhdysvallat	30 746 632	26 457 226,42	27 314 768,70
Arcadia II	Saksa	2 663 845	1 524 427,97	1 524 427,97
Arcus European Infrastructure Fund 1 L.P.	Iso-Britannia	18 658 680	18 658 680,49	40 537 998,50
Ardian Infrastructure Fund IV	Iso-Britannia	11 820 000	11 527 395,90	11 527 395,90
Argos Co-investment-1 LP	Guernsey	15 000 000	13 364 563,24	13 364 563,24
Atlas Venture VI	Yhdysvallat	1 529 043	1 163 568,76	1 163 568,76
Baltic Investment Fund III L.P.	Jersey	621 586	593 219,75	593 219,75
BC European Capital IX, LP	Guernsey	50 173 491	50 173 491,00	54 381 140,30
BC European Capital VIII	Iso-Britannia	11 409 248	3 775 719,38	3 775 719,38
Bluedrip L.P.	Iso-Britannia	15 000 000	14 250 000,00	14 250 000,00
Bridgepoint Europe II B	Iso-Britannia	5 177 874	1 167 388,01	1 167 388,01
Bridgepoint Europe III	Iso-Britannia	16 977 283	15 791 318,17	15 791 318,17
Bridgepoint Europe IV	Iso-Britannia	26 551 876	26 551 876,12	34 246 344,30
Broad Street Senior Partners Offshore L.P.	Caymansaaret	6 500 000	5 830 816,95	6 034 575,64
CapMan Buyout Fund IX	Guernsey	41 051 910	39 751 097,65	39 751 097,65
CapMan Buyout VIII Fund A L.P.	Guernsey	1 310 647	1 310 647,06	4 737 730,92
CapMan Buyout X Fund	Guernsey	20 074 084	20 074 084,22	20 860 928,10
CapMan Mezzanine V Fund FCP-SIF	Luxemburg	12 241 654	12 241 654,35	17 085 946,29
CapMan Russia II	Guernsey	2 569 200	942 495,53	942 495,53
Capman Technology Fund 2007 L.P.	Guernsey	560 314	560 313,55	748 623,73
Chiron Guernsey Holdings, LP INC	Guernsey	15 000 000	11 007 558,52	25 150 812,90
Cidron Childsafe Limited	Jersey	10 000 000	1 175 000,00	1 175 000,00
CVC Europe V	Caymansaaret	16 608 100	16 608 099,91	22 171 829,99
Darwin Private Equity I	Iso-Britannia	10 990 731	9 483 190,98	9 483 190,98
Dasos FS Partnership SCSp	Luxemburg	10 000 000	9 289 970,00	9 289 970,00
Dasos Timberland Fund I	Luxemburg	16 265 000	16 264 999,51	17 522 300,24
Dasos Timberland Fund II	Luxemburg	12 346 833	11 463 984,89	11 463 984,89
Doughty Hanson & Co IV, Limited Partnership 4	Iso-Britannia	12 448 489	3 613 410,45	3 613 410,45
Doughty Hanson V	Iso-Britannia	17 870 085	12 766 263,63	12 766 263,63
EPE Overseas Co-Investors L.P.	Caymansaaret	8 941 143	2 940 409,89	2 940 409,89
EQT Credit II (No1)	Iso-Britannia	34 684 291	34 684 291,42	38 640 728,54
EQT Infrastructure II, LP.	Iso-Britannia	27 776 406	27 776 405,74	31 864 148,27
EQT VI Fund	Iso-Britannia	39 918 335	39 918 334,52	49 539 491,42
European Mid Market Secondary Fund II LP	Iso-Britannia	19 000 000	19 000 000,00	22 954 736,00
European Mid-Market Secondary Fund I	Iso-Britannia	7 275 000	7 275 000,00	28 834 040,55
European Strategic Partners	Iso-Britannia	9 492 236	1 770 444,32	1 770 444,32
HarbourVest Partners VI-Buyout Partnership Fund LP	Yhdysvallat	1 897 932	612 677,97	612 677,97
HarbourVest Partners VI-Partnership Fund L.P.	Yhdysvallat	8 116 367	1 751 523,48	1 751 523,48
HG Capital 5	Iso-Britannia	4 846 502	3 429 906,67	3 429 906,67
Hg Capital Edge Co-Invest LP	Guernsey	7 593 374	9 112 737,95	15 890 776,86
HgCapital 6	Iso-Britannia	18 082 728	21 454 154,73	33 880 150,09
HgCapital 7	Iso-Britannia	29 508 780	38 066 307,61	40 524 385,73
ICG Senior Debt Partners Fund	Luxemburg	6 233 258	6 233 257,79	6 374 029,68
Ilmarisen Suomi-Rahasto I Ky	Suomi	4 161 253	4 161 252,95	5 432 927,69
Intera Fund I Ky	Suomi	1 170 846	1 170 846,37	3 761 683,51
Inventure Fund II Ky	Suomi	1 789 381	1 682 338,44	1 682 338,44
Kasvurahastojen Rahasto II Ky	Suomi	1 173 032	1 127 669,98	1 127 669,98
Kasvurahastojen Rahasto Ky	Suomi	10 919 837	10 919 836,72	13 618 674,37
KKR 2006 Fund L.P.	Yhdysvallat	27 011 605	19 695 010,54	25 394 456,65
KKR Asian Fund II L.P.	Caymansaaret	19 281 182	15 046 956,32	23 211 323,39
KKR Asian Fund L.P.	Caymansaaret	16 213 666	12 065 287,35	16 436 549,92
KKR European Fund II, LP	Kanada	11 943 048	8 106 415,49	8 106 415,49
KKR European Fund III	Caymansaaret	26 959 116	26 959 116,00	35 622 697,52
KKR European Fund IV (EEA) LP	Iso-Britannia	7 241 989	7 241 989,00	8 275 181,84
Lifeline Ventures Fund I Ky	Suomi	3 898 481	3 898 480,68	9 499 002,94
Lifeline Ventures III AB	Ruotsi	4 340 964	506 364,73	743 113,73
Living Bridge 4 L.P.	Iso-Britannia	5 943 418	6 295 051,12	6 295 051,12
MB Equity Fund IV Ky	Suomi	21 901 507	21 901 506,61	28 518 981,13
Montagu IV Co-Invest 1 LP	Iso-Britannia	5 670 148	5 670 148,17	9 342 323,24
Montagu IV Co-Invest 2 LP	Iso-Britannia	10 000 000	10 000 000,00	11 027 060,00
Montagu IV LP	Iso-Britannia	35 387 190	35 387 190,18	38 541 674,74
Mount Kellett Capital Partners (Cayman), L.P.	Caymansaaret	13 842 236	10 276 329,35	14 671 931,29
Nordic Capital Alexander Co-Invest L.P.	Jersey	8 061 246	8 061 246,29	10 155 816,04
Nordic Capital Fund VIII	Jersey	48 329 097	48 329 097,22	49 325 836,52
Nordic Capital V	Jersey	7 255 491	1 809 592,00	1 809 592,00
Nordic Capital VI	Jersey	24 322 871	24 322 870,60	27 574 254,65
Nordic Capital VII	Jersey	67 386 117	67 386 116,63	87 965 432,33
PAI Europe V FCPR	Ranska	16 871 414	16 871 413,51	22 786 834,77
PAI Europe V LP	Iso-Britannia	2 142 828	1 580 581,72	1 580 581,72
Partners Group European Mezzanine 2008	Iso-Britannia	33 586 495	31 037 447,59	31 037 447,59
Permira Credit Solutions II Master L.P.1	Iso-Britannia	10 000 000	9 825 570,00	9 825 570,00
Permira Credit Solutions II Senior L.P.1	Iso-Britannia	10 500 000	10 253 470,50	10 253 470,50
Permira Europe III LP	Guernsey	6 115 354	2 154 304,67	2 154 304,67
Permira IV LP	Guernsey	30 410 487	30 410 487,41	33 180 852,40
Permira V	Guernsey	65 074 300	65 074 300,35	66 256 700,39
Redtop Co-Invest LP	Iso-Britannia	10 702 462	13 176 552,28	26 232 106,93
Salto LP Fund	Kanaalisaaret	8 862 459	8 862 458,62	10 858 434,96

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2015

2/2

Selected Mezzanine Funds I Ky	Suomi	10 034 796	10 034 795,92	13 558 474,37
Selected Private Equity Funds I Ky	Suomi	2 957 773	2 957 773,38	3 534 065,95
Sentica Buyout III Ky	Suomi	13 100 383	13 100 383,17	19 687 694,00
Sentica Buyout IV Ky	Suomi	7 203 631	7 203 631,00	8 323 334,59
Sentica Kasvurahasto II Ky	Suomi	3 609 710	920 259,49	920 259,49
Silver Lake Partners III L.P.	Yhdysvallat	29 655 919	21 902 125,04	28 719 634,22
Silver Lake Partners IV	Yhdysvallat	63 047 751	51 420 444,41	69 985 204,23
SLP Denali Co-Invest L.P.	Yhdysvallat	15 072 857	11 023 004,97	20 767 232,02
Sponsor Fund III Ky	Suomi	12 541 439	8 703 999,94	8 703 999,94
Sponsor Fund IV Ky	Suomi	6 128 205	5 595 001,95	5 595 001,95
The Fifth Cinven Fund	Guernsey	92 427 154	92 427 153,64	106 509 169,91
The Fourth Cinven Fund Limited Partnership	Iso-Britannia	26 699 980	21 633 952,83	21 633 952,83
The Third Cinven Fund Limited Partnership	Iso-Britannia	6 261 979	1 562 639,22	1 562 639,22
Towerbrook III	Caymansaaret	21 798 722	16 442 332,64	18 578 149,54
Towerbrook Investors IV, L.P.	Caymansaaret	15 398 969	12 804 816,13	16 017 671,76
TPG Asia VI LP.	Caymansaaret	37 991 534	31 331 069,83	31 741 652,91
TPG Drone Co-Invest, L.P.	Caymansaaret	32 856 055	28 067 622,62	33 104 761,49
Vaaka Partners Buyout I (B,C,D,E,F) Ky	Suomi	2 758 781	2 725 982,06	2 725 982,06
Vaaka Partners Buyout I Ky	Suomi	1 444 630	1 444 629,73	1 513 483,67
Vaaka Partners Buyout II Ky	Suomi	10 776 175	10 776 174,55	11 260 962,31
Valhalla Co-Invest L.P.	Caymansaaret	35 119 128	4 357 433,35	8 980 944,42
Verdane ETF III SPV K/S	Norja	1 356 327	1 356 327,00	1 570 231,97
Veronis Suhler Stevenson Communications PartnersIV	Yhdysvallat	8 277 736	2 674 247,80	2 674 247,80
Verso Fund II Ky	Suomi	777 674	540 484,99	540 484,99
Victoria Co-invest L.P.	Kypros	5 000 000	6 915 629,32	8 174 943,80
Muut			3 293 823,99	49 250 719,86
Yhteensä			1 670 940 484,35	2 088 931 508,17
Muut rahastot				
Alyeska Aleutian Fund	Caymansaaret	33 000	30 377 563,03	30 377 563,03
Aquilo Fund	Bermuda	38 000	30 932 030,93	37 464 223,39
Bluecrest Capital International F EUR	Caymansaaret	66 412	20 018 530,92	20 257 041,11
Brevan Howard Fund B Class Limited	Caymansaaret	150 946	19 400 533,17	33 381 814,38
CatCo Arbitrage Fund Ltd A Sub 12	Bermuda	25 175	21 990 536,40	25 647 232,89
CatCo Diversified Fund II Ltd A Sub 7	Bermuda	12 500	10 059 552,55	13 399 122,81
CFM STRATUS Feeder Limited Class D	Brittiläiset Neitsytsaaret	18 456	29 970 000,00	36 829 671,92
Citadel Kensington Global Strategies LTD	Caymansaaret	42 158	29 932 643,90	81 243 562,51
D.E Shaw Composite International Fund s. New Issue	Caymansaaret	1 946	23 154 547,61	59 978 017,49
Davidson Kempner Int. Ltd. - Class C Tranche 4	Brittiläiset Neitsytsaaret	252 628	18 420 736,02	37 888 505,13
HBK Multi-Strategy Offshore Fund Ltd class A (Lead	Caymansaaret	33 918	19 034 574,69	31 270 843,31
Man Absolute Return Strategies I Ltd: Class ARS1 2	Caymansaaret	6 275	1 648 904,57	3 174 140,45
Markel Aquilo Fund	Bermuda	13 000	11 869 978,09	11 940 846,88
Markel CatCo Diversified Arbitrage Fund	Bermuda	13 000	11 869 978,09	11 940 846,88
Marshall Wace Market Neutral TOPS B Fund	Irlanti	321 043	35 000 000,00	49 105 888,39
Och Ziff Europe Overseas Fund Ltd	Caymansaaret	20 433	18 589 418,46	36 981 087,41
Och-Ziff Asia Overseas Fund, Ltd	Caymansaaret	20 515	19 919 173,20	30 611 158,71
Palmetto Fund, Ltd. Class D 01Jan2008	Bermuda	29 043	16 927 990,65	31 417 338,95
Paulson Credit Opportunities Ltd. Class C	Caymansaaret	405 640	2 007 623,54	30 782 217,70
Pharo Macro Fund B	Caymansaaret	12 078	20 017 559,20	21 683 525,72
QVT Offshore Class 1-NI 1075	Caymansaaret	9 365	7 035 315,21	10 922 107,38
QVT SLV Offshore Ltd. B1146	Caymansaaret	1 147	512 472,36	950 592,50
Shepherd Investments International, Ltd. Class BQ	Brittiläiset Neitsytsaaret	785	766 353,84	766 461,11
Ursus International Ltd. B/1	Caymansaaret	5 156	6 950 582,57	6 950 582,57
Muut			766 724,91	1 138 763,38
Yhteensä			407 173 323,91	656 103 156,00
Yhteensä			14 198 543 877,80	17 374 955 296,10

*) Ei sisällä kiinteistörahastoja

Osakkeista ja osuuksista eritelty kirjanpitoarvoltaan yli 500 000 EUR omistukset.
Lainaksi annettuja osakkeita ei ole vähennetty.

11. KONSERNIN AVOIMET ARVOPAPERILAINASOPIMUKSET 31.12.	2015	2014
Lainaksi otetut arvopaperit		
Määrä	35 037 898,00	9 202 100,00
Käypä arvo	301 959 228,58	79 963 275,12

Lainaksi otetut osakkeet ovat pörssiosakkeita

Kaikki lainat ovat alle vuoden mittaisia ja milloin tahansa keskeytettävissä

Lainauksen vakuudeksi annettujen panttien käypä arvo on esitetty taseen liitetietojen kohdassa vakuudet ja vastuusitoumukset

12. KONSERNIN LAINASAAMISET 31.12.	2015	2014
Muiden lainasaamisten erittely vakuuden mukaan		
Pankkitakaus	94 491 990,97	151 467 969,58
Takausvakuutus	64 012 320,56	91 351 927,49
Muu vakuus	129 457 001,11	142 807 869,85
Vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno	287 961 312,64	385 627 766,92
Ei vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno	241 020 760,06	391 777 059,17
Jäljellä oleva hankintameno yhteensä	528 982 072,70	777 404 826,09
Eläkelainasaamisten yhteismäärä tase-erittäin		
Kiinnelainasaamiset	218 688 419,82	300 851 752,52
Muut lainasaamiset	183 348 433,88	274 908 088,29
Jäljellä oleva hankintameno yhteensä	402 036 853,70	575 759 840,81
Lähipiirilainat		
Osakkuusyrityksille myönnetty lainat	631 759 162,72	180 990 177,33

Lainojen laina-ajat ovat 1-30 vuotta ja ne ovat sekä laina-aikana lyhennettäviä että laina-ajan lopussa maksettavia kertalyhenteisiä lainoja. Lainat on sidottu joko kiinteään tai vaihtuvaan viitekorkoon.

**13. KONSERNIN AINEETTOMIEN JA AINEELLISTEN
HYÖDYKKEIDEN MUUTOKSET**

2015

	Aineettomat oikeudet	Ennakkomaksut	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	17 175 483,71	24 153 092,15	6 737 581,72	1 754 389,98	49 820 547,56
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-2 249 930,53		-4 451 713,72		-6 701 644,25
Lisäykset	146 233,04	5 177 147,77	1 454 607,43	0,00	6 777 988,24
Vähennykset	-409 086,77		-493 995,34	-54 165,72	-957 247,83
Siirrot erien välillä	17 848 194,07	-16 797 134,77	0,00	0,00	1 051 059,30
Hankintameno 31.12.	32 510 893,52	12 533 105,15	3 246 480,09	1 700 224,26	49 990 703,02
Kertyneet poistot 1.1.	-7 621 593,85		-5 691 387,78		-13 312 981,63
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	2 249 930,53		4 451 713,72		6 701 644,25
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,00		338 532,77		338 532,77
Tilikauden poistot	-3 856 148,12		-315 031,86		-4 171 179,98
Kertyneet poistot 31.12.	-9 227 811,44		-1 216 173,15		-10 443 984,59
Kirjanpitoarvo 31.12	23 283 082,08	12 533 105,15	2 030 306,94	1 700 224,26	39 546 718,43

14. KONSERNIN OMA PÄÄOMA 31.12.	2015		2014	
Oma pääoma				
Pohjarahasto		22 994 653,31		22 994 653,31
Muut rahastot				
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot				
1.1.	66 989 292,51		63 241 665,17	
Siirto käyttämättömistä lahjoitusvaroista	34 125,00		23 990,00	
Siirto edellisen tilikauden ylijäämästä	4 225 472,46	71 248 889,97	3 723 637,34	66 989 292,51
Muut rahastot				
1.1.		584 855,10		584 855,10
Edellisten tilikausien voitto (tappio)				
1.1.	-79 960 493,67		-67 863 333,53	
Siirto lahjoitusvaroihin	-50 000,00		-50 000,00	
Siirto yhtiöjärjestyksen mukaisiin rahastoihin	-4 225 472,46	-84 235 966,13	-3 723 637,34	-71 636 970,87
Tilikauden voitto (tappio)		4 527 362,08		-8 323 522,80
		15 119 794,33		10 608 307,25
Oman pääoman jakautuminen ehdotetun voitonjaon jälkeen:				
Vakuutuksenottajien osuus		15 119 794,33		10 608 307,25

15. KONSERNIN VAKUUTUSTEKNINEN VASTUUVELKA 31.12.		
	2015	2014
Vakuutusmaksuvastuu		
Vastaiset eläkkeet	13 598 741 406,00	13 359 141 388,00
Osittamaton lisävakuutusvastuu	1 683 855 277,00	842 889 079,00
Ositettu lisävakuutusvastuu	98 637 930,00	94 768 262,00
Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu	1 235 224 993,00	889 410 095,00
Vakuutusmaksuvastuu yhteensä	16 616 459 606,00	15 186 208 824,00
Korvausvastuu		
Alkaneet eläkkeet	12 965 142 259,00	12 199 574 548,00
Tasointusmäärä	1 048 636 883,00	1 016 471 839,00
Korvausvastuu yhteensä	14 013 779 142,00	13 216 046 387,00
Vakuutustekninen vastuuelka yhteensä	30 630 238 748,00	28 402 255 211,00

16. KONSERNIN VAKUUKSET JA VASTUUSITOUMUKSET 31.12.	2015	2014
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Vuokranmaksun vakuudeksi annetut kiinnitykset	3 589 081,00	10 581 583,00
Johdannaiskaupan vakuudeksi annetut pantit, kirja-arvo		
arvopaperit	411 163 750,00	199 400 800,00
käteinen ⁽¹⁾	121 815 798,81	98 842 915,01
Osakelainauksen vakuudeksi annetut pantit, kirja-arvo		
käteinen ⁽¹⁾	324 944 682,09	86 502 819,20
⁽¹⁾ Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa vakuudeksi annetut käteisvakuudet 446 760 480,90 euroa sisältyvät tase-erään muut saamiset		
Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa vakuudeksi saadut käteispannit 1 464 038 790,65 euroa sisältyvät tase-erään muut velat		
Taseeseen sisällyttömät vastuusitoumukset ja vastuut		
Sijoitussitoumukset		
Pääomarahastot	1 711 169 472,27	1 602 295 878,59
Muut sijoitussitoumukset	75 670 993,99	44 375 635,38
Johdannaissopimukset		
Ei-suojaavat		
Korkojohdannaiset		
Futuuri- ja termiinisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus	-2 005 465 721,64	-1 459 092 138,90
käypä arvo	0,00	0,00
Optiosopimukset		
Avoimet, ostetut, kohde-etuus	23 549 788 680,84	21 605 532 515,72
käypä arvo	337 501 448,57	439 607 207,01
Avoimet, asetetut, kohde-etuus	-23 465 052 847,78	-15 476 030 439,22
käypä arvo	-87 900 321,16	-123 724 503,88
Koron- ja luottoriskinvaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus	-272 265 946,61	-1 371 456 441,63
käypä arvo	-96 791 295,33	106 466 580,88
Valuuttajohdannaiset		
Termiinisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus	8 047 720 332,92	4 528 718 879,47
käypä arvo	76 258 344,50	-29 130 571,14
Suljetut, käypä arvo	8 252 134,93	-20 631 135,79
Optiosopimukset		
Avoimet, ostetut, kohde-etuus	12 142 410 200,88	19 495 658 818,88
käypä arvo	1 291 770 923,50	1 454 071 506,17
Avoimet, asetetut, kohde-etuus	-3 732 416 184,44	-5 546 752 512,00
käypä arvo	-164 005 360,95	-197 893 672,62
Valuutanvaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus	0,00	0,00
käypä arvo	0,00	0,00
Osakejohdannaiset		
Futuuri- ja termiinisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus	-112 127 874,50	-358 520 420,65
käypä arvo	-9 240 511,07	-5 105 834,34
Optiosopimukset		
Avoimet, ostetut, kohde-etuus	3 553 195 994,69	5 410 195 357,02
käypä arvo	226 442 999,69	381 961 795,43
Avoimet, asetetut, kohde-etuus	-2 573 130 423,28	-1 667 854 845,16
käypä arvo	-165 066 347,57	-102 614 927,99
Tuotonvaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus	57 716,52	57 374 325,35
käypä arvo	57 703,97	-1 116 998,79
Muut johdannaissopimukset		
Futuuri- ja termiinisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus	58 239 135,14	48 099 959,99
käypä arvo	51 945 235,80	42 244 259,34
Optiosopimukset		
Avoimet, ostetut, kohde-etuus	608 164 510,56	419 783 211,20
käypä arvo	44 715 872,83	62 677 377,94
Avoimet, asetetut, kohde-etuus	-86 690 548,36	-105 021 540,24
käypä arvo	-7 499 748,00	-7 415 039,21
Tuotonvaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus	1 286 305 001,10	164 256 710,73
käypä arvo	-16 779 818,63	-3 269 615,49

Suljettujen ja erääntyneiden johdannaisten tulos on kirjattu täysimääräisesti tulosvaikutteisesti.

16. KONSERNIN VAKUUKSET JA VASTUUSITOUKSET 31.12.	2015	2014
Arvostusperiaatteet		
Pörssijohdannaiset arvostetaan käyttäen pörssissä noteerattua hintaa. Kahdenväliset OTC -johdannaiset arvostetaan vastapuolen arvostuksen perusteella, mikäli markkinaolosuhteet eivät estä kyseisten johdannaistransaktioiden arvostamista markkina-arvoon. Kahdenvälinen OTC -johdannaistransaktio arvostetaan teoreettiseen mallihintaan, mikäli markkinaolosuhteet estävät kyseisen transaktion arvostamisen markkina-arvoon. EMIR -asetuksessa ja siihen liittyvissä teknisissä standardeissa on määritelly tarkemmin milloin markkinaolosuhteet estävät arvostamisen markkina-arvoon. Keskusvastapuoliselvittävät OTC -johdannaiset arvostetaan keskusvastapuoliselvittävien OTC-johdannaisten selvitysosaapuuilta saatua arvoon.		
Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa vastaanotetut vakuudet		
Reposopimusten vakuudet, käypä arvo	0,00	16 951 980,89
Ilmarisella on velvollisuus palauttaa vastaanotetut vakuudet.		
Yhteisvastuu		
Yhtiö kuuluu OP Osuuskunnan edustamaan verovelvollisuusryhmään. Ryhmän jäsenet ovat yhteisvastuullisesti vastuussa ryhmän tilittävästä arvonlisäverosta.		
Arvonlisäveron tarkistusvastuu	38 410 686,00	49 913 375,00
Leasing- ja vuokravastuut		
Seuraavana vuonna erääntyvät	1 211 479,95	1 006 062,35
Myöhemmin vuosina erääntyvät	2 041 243,44	929 989,05
Muut vastuusitoumukset	2 891 000,00	7 979 000,00

17. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN YHDISTELLYT TYTÄRYRITYKSET JA OSAKKUUSYRITYKSET 31.12.2015

	Ilmarisen tytäryritykset	Kotipaikka	Omistusosuus, %
1	Kiinteistö Oy Aleksanterinkatu 13	Helsinki	100,00
2	Antilooppi kortteli Oy	Helsinki	100,00
3	Elielin Pysäköinti Oy	Helsinki	100,00
4	Espagalleria Oy	Helsinki	100,00
5	Asunto Oy Espoon Itsehallintotie 1	Espoo	100,00
6	Kiinteistö Oy Espoon Keilarannantorni	Espoo	100,00
7	Kiinteistö Oy Espoon Keilaranta 19	Espoo	100,00
8	Kiinteistö Oy Espoon Kutojankulma 2	Helsinki	100,00
9	Kiinteistö Oy Espoon Kutojantie 4	Espoo	100,00
10	Asunto Oy Espoon Markkinakatu 2	Helsinki	100,00
11	Asunto Oy Espoon Merivalkama 18	Espoo	100,00
12	Asunto Oy Espoon Neulaspolku 1	Helsinki	100,00
13	Asunto Oy Espoon Postipuuntalo	Espoo	100,00
14	Asunto Oy Espoon Puntaritie 2	Espoo	100,00
15	Asunto Oy Espoon Puntaritie 5	Espoo	100,00
16	Kiinteistö Oy Espoon Trillakatu 5	Helsinki	100,00
17	Kiinteistö Oy Haminan Sibeliuskatu 27	Helsinki	100,00
18	Kiinteistö Oy Helsingin Aleksanterinkatu 17	Helsinki	92,76
19	Kiinteistö Oy Helsingin Armfeltintie 8	Helsinki	100,00
20	Kiinteistö Oy Helsingin Bulevardi 26	Helsinki	100,00
21	Asunto Oy Helsingin Eerikinkatu 41	Helsinki	100,00
22	Asunto Oy Helsingin Gyldeintie 5 - 7	Helsinki	100,00
23	Asunto Oy Helsingin Hanuripolku 4-6	Helsinki	100,00
24	Asunto Oy Helsingin Hellemäenpolku 10	Helsinki	100,00
25	Asunto Oy Helsingin Hiomotie 42	Helsinki	100,00
26	Asunto Oy Helsingin Hiomotie 44	Helsinki	100,00
27	Asunto Oy Helsingin Hiomotie 46	Helsinki	100,00
28	Asunto Oy Helsingin Hiomotie 48	Helsinki	100,00
29	Asunto Oy Helsingin Hiisaajankatu 15	Helsinki	100,00
30	Asunto Oy Helsingin Kap Hornin katu 8	Helsinki	100,00
31	Asunto Oy Helsingin Kiviparintie 2	Helsinki	100,00
32	Asunto Oy Helsingin Laivalahdenportti 3	Helsinki	93,92
33	Asunto Oy Helsingin Leikosaarentie 26	Helsinki	100,00
34	Kiinteistö Oy Helsingin Lepakko	Helsinki	100,00
35	Asunto Oy Helsingin Länsisatamankatu 2	Helsinki	100,00
36	Asunto Oy Helsingin Merikaapeli	Helsinki	100,00
37	Kiinteistö Oy Helsingin Merkurius	Helsinki	100,00
38	Kiinteistö Oy Helsingin Mikonkatu 9	Helsinki	100,00
39	Kiinteistö Oy Helsingin Mustalahdentie 3	Helsinki	100,00
40	Asunto Oy Helsingin Neitsytsaarentie	Helsinki	100,00
41	Asunto Oy Helsingin Näyttelijäntie 13	Helsinki	100,00
42	Asunto Oy Helsingin Palikkapolku 1	Helsinki	100,00
43	Asunto Oy Helsingin Piispantalot	Helsinki	100,00
44	Kiinteistö Oy Helsingin Punanotkonkatu 2	Helsinki	100,00
45	Kiinteistö Oy Helsingin Pääpostitalo	Helsinki	100,00
46	Kiinteistö Oy Helsingin Satamakaari 22	Helsinki	100,00
47	Kiinteistö Oy Helsingin Satamakaari 24	Helsinki	100,00
48	Asunto Oy Helsingin Tulvaniitynpolku 3	Helsinki	100,00
49	Asunto Oy Helsingin Ulappasaarentie 4	Helsinki	100,00
50	Asunto Oy Helsingin Vanha Viertotie 9	Helsinki	100,00
51	Asunto Oy Helsingin Viulutie 9	Helsinki	100,00
52	Kiinteistö Oy Helsingin Väinämöisenlinna	Helsinki	100,00
53	Kiinteistö Oy Huittisten Lauttakylänkatu 12	Helsinki	100,00
54	Asunto Oy Hyvinkään Kankurinkatu 5	Hyvinkää	100,00
55	Kiinteistö Oy Iso-Ylläksentie 42	Helsinki	100,00
56	Kiinteistö Oy Julininkulma	Turku	79,09
57	Kiinteistö Oy Jyväskylän Kauppakatu 39	Jyväskylä	100,00
58	Kiinteistö Oy Jyväskylän Kiilatie 1	Helsinki	100,00
59	Asunto Oy Järvenpään Sahankaari 1-3	Järvenpää	100,00
60	Kiinteistö Oy Kangasalan Mäkirinteentie 1	Helsinki	100,00
61	Kiinteistö Oy Kaskisten Bladintie 35	Helsinki	100,00
62	Kiinteistö Oy Keravan Alikravantie 34	Helsinki	100,00
63	Kiinteistö Oy Keravan Isoahjo	Helsinki	100,00
64	Kiinteistö Oy Kolarin Lomarova III	Kolari	100,00
65	Kiinteistö Oy Kotkan Metsäkulmankatu 21	Kotka	100,00
66	Kiinteistö Oy Kotkan Siikasaarentie 78	Helsinki	100,00
67	Kiinteistö Oy Kuopion Leväsentie 23	Helsinki	100,00
68	Kiinteistö Oy Kuopion Puijonkatu 29	Helsinki	100,00
69	Kiinteistö Oy Kuopion Telkkistentie 2	Kuopio	100,00
70	Kiinteistö Oy Kutomotie 9	Helsinki	100,00
71	Kämp Galleria Oy	Helsinki	100,00
72	Kämp-Kiinteistöt Oy	Helsinki	100,00
73	Kiinteistö Oy Lappeenrannan Kauppatori	Lappeenranta	78,79
74	Asunto Oy Lappeenrannan Kievarinkatu 1	Lappeenranta	100,00
75	Asunto Oy Lappeenrannan Valto Käkelän katu 4-6	Lappeenranta	100,00
76	Kiinteistö Oy Lielahden Kauppapuisto 1	Tampere	100,00
77	Kiinteistö Oy Lielahden Kauppapuisto 2	Tampere	100,00
78	Kiinteistö Oy Lohjan Ojamonharjuntie 86	Helsinki	100,00
79	Kiinteistö Oy Luumäen Suoanttilantie 101	Helsinki	100,00
80	Kiinteistö Oy Nokian Kivimiehenkatu 4	Helsinki	100,00
81	Kiinteistö Oy Nummelan Ratastie 3	Helsinki	100,00
82	Kiinteistö Oy Oulun Isopurjeentie 3	Oulu	100,00
83	Kiinteistö Oy Oulun Jääsalontie 12	Helsinki	100,00
84	Kiinteistö Oy Oulun Kauppurienväylä 9	Helsinki	100,00
85	Kiinteistö Oy Oulun Pekurinkulma	Helsinki	100,00
86	Oy F.W. Grönqvist Ab	Helsinki	88,20

17. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN YHDISTELLYT TYTÄRYRITYKSET JA OSAKUUUSYRITYKSET 31.12.2015

87	Kiinteistö Oy	Paraisten Liikekeskus	Parainen	71,92
88	Kiinteistö Oy	Porin Itäkeskuksenkaari 2	Helsinki	100,00
89	Kiinteistö Oy	Salomonkatu 7-9	Helsinki	79,34
90	Asunto Oy	Tampereen Ankkarinraitti 4	Tampere	100,00
91	Asunto Oy	Tampereen lidesranta 14	Tampere	100,00
92	Asunto Oy	Tampereen lidesranta 16	Tampere	100,00
93	Asunto Oy	Tampereen Kalevan puistotie 14	Tampere	100,00
94	Asunto Oy	Tampereen Lapinkaari 8	Tampere	100,00
95	Kiinteistö Oy	Tampereen Lokomonkatu 27	Helsinki	100,00
96	Kiinteistö Oy	Tampereen Sellukatu 30	Tampere	100,00
97	Asunto Oy	Tampereen Tapettikatku 5	Tampere	100,00
98	Kiinteistö Oy	Tampereen Turvesuonkatu 10	Tampere	100,00
99	Kiinteistö Oy	Teuvan Tuokkolantie 14	Teuva	100,00
100		Tietollmarinen	Helsinki	30,00 (1)
101	Kiinteistö Oy	Tuusulan Huurrekuja 2	Helsinki	100,00
102	Kiinteistö Oy	Tuusulan Högberginhaara	Helsinki	100,00
103	Kiinteistö Oy	Vaasan Mäkikaivontie 22	Vaasa	100,00
104	Kiinteistö Oy	Vaasan Tehokatu 10	Vaasa	100,00
105	Kiinteistö Oy	Vainikkalan Huolintatie 13	Helsinki	100,00
106	Kiinteistö Oy	Valkeakosken Hakalantie 1	Helsinki	100,00
107	Kiinteistö Oy	Vantaan Ainontie 1	Helsinki	100,00
108	Kiinteistö Oy	Vantaan Ainontie 5	Helsinki	100,00
109	Kiinteistö Oy	Vantaan Asolantie 14	Helsinki	100,00
110	Asunto Oy	Vantaan Helmikuja 2	Vantaa	100,00
111	Asunto Oy	Vantaan Helmikuja 4	Vantaa	100,00
112	Kiinteistö Oy	Vantaan Jönsaksentie 4	Helsinki	100,00
113	Asunto Oy	Vantaan Kranssi	Vantaa	100,00
114	Asunto Oy	Vantaan Paakari	Vantaa	100,00
115	Asunto Oy	Vantaan Pakkalanrinne 2	Helsinki	100,00
116	Kiinteistö Oy	Vantaan Pakkalanrinne 4	Helsinki	100,00
117	Kiinteistö Oy	Vantaan Pakkalantie 27	Vantaa	100,00
118	Kiinteistö Oy	Vantaan Rälssitie 9	Helsinki	100,00
119	Asunto Oy	Vantaan Solkikuja 4	Vantaa	100,00
120	Kiinteistö Oy	Vantaan Tikkurilantie 5	Helsinki	100,00
121	Asunto Oy	Vantaan Tädyketie 4	Vantaa	100,00
122	Asunto Oy	Vantaan Valtuustokatu 6	Vantaa	100,00
123	Kiinteistö Oy	Vantaan Öljykuja 2	Helsinki	100,00
124	Kiinteistö Oy	Värtsilän Teollisuustie 5	Helsinki	100,00
125	Kiinteistö Oy	Äänekosken Kauppakatu 5	Helsinki	100,00

1) Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen ääniosuus on 70 %.

	Ilmarisen konserniin yhdistellyt osakkuusyritykset	Kotipaikka	Omistusosuus, %
1	Ankkurikadun Kiinteistöt Oy	Helsinki	33,33
2	Antilooppi konserni	Helsinki	50,00
3	Forest Company Limited/The	St. Peter Port	24,90
4	HL Covent Garden	Bryssel	95,02
5	ILMA Sari	Senningerberg	49,50
6	Kruunuvuoren Satama Oy	Helsinki	33,00
7	Navidom Oy	Espoo	25,00
8	Russia Invest B.V.	Amsterdam	27,23
9	SSC Ahti Oy	Helsinki	50,00
10	SSC Esko Oy	Helsinki	50,00
11	SSC Futlaiva Oy	Helsinki	50,00
12	SSC Kiisla Oy	Helsinki	50,00
13	SSC Maslaiva Oy	Helsinki	50,00
14	SSC Neslaiva Oy	Helsinki	50,00
15	SSC Suula Oy	Helsinki	50,00
16	SSC Ukko Oy	Helsinki	50,00
17	Taivas Tysons Corner Inc	Delaware	50,00 (2)
18	Tamina Homes, Inc	Delaware	99,99 (3)
19	Technopolis Holding 2 AS	Oslo	49,00

2) Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen omistusosuus oikeuttaa 100 prosenttiin yhtiön tuloksesta, joten konserniin on yhdistelty 100 %.

3) Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen ääniosuus on 40 %.

Hallituksen ehdotus voiton käytöstä

Emoyhtiön jakokelpoinen vapaa oma pääoma tilinpäätöksessä 31.12.2015 on 76 550 982,71 euroa, josta tilikauden voitto on 5 302 092,74 euroa.

Hallitus ehdottaa, että yhtiökokous päättäisi varata hallituksen käyttöön tilikauden voitosta enintään 50 000 euroa jaettavaksi yleishyödyllisiin tai niihin rinnastettaviin tarkoituksiin lahjoituksina, sekä valtuuttaisi hallituksen päättämään lahjoitusten saajista, käyttötarkoituksista sekä muista lahjoitusten ehdoista. Valtuutus on voimassa vuoden 2017 varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka ja valtuutuksen päättyessä mahdollisesti käyttämättä olevat lahjoitusvarat siirrettäisiin varmuusrahastoon.

Lisäksi hallitus ehdottaa, että muu osuus tilikauden voitosta eli 5 252 092,74 euroa siirrettäisiin varmuusrahastoon.

Helsingissä 18. päivänä helmikuuta 2016

Mikko Helander

Lauri Lyly

Jyri Häkämies

Sture Fjäder

Hille Korhonen

Minna Korkea-
oja

Olli Lehtilä

Hannu Leinonen

Heikki Malinen

Katarina Murto

Kristian Pullola

Pekka Vauramo

Timo Ritakallio
toimitusjohtaja

Tilintarkastuskertomus

Keskinäisen Eläkevakuutusyhtiön Ilmarisen yhtiökokoukselle

Olemme tilintarkastaneet Keskinäisen Eläkevakuutusyhtiön Ilmarisen kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1. - 31.12.2015. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitalinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syyllystyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan, taikka rikkoneet osakeyhtiölakia, työeläkevakuutusyhtiölakia, vakuutusyhtiölakia tai yhtiöjärjestystä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Helsingissä 7. maaliskuuta 2016

Ernst & Young Oy
KHT-yhteisö

Harri Pärssinen KHT